

Redogörelse till riksdagen 2022/23:NR1

Nordiska rådets svenska delegations redogörelse om verksamheten under 2022

Sammanfattning

Nordiska rådets svenska delegation överlämnar härmed bifogad redogörelse om sin verksamhet under 2022.

Stockholm den 8 mars 2023

Heléne Björklund
delegationsordförande

Lena Eklöf
delegationssekreterare

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
1 Inledning.....	3
2 Huvuddragen i verksamheten 2022	5
3 Sveriges delegation.....	9
4 Nordiska rådets temasession den 21–22 mars 2022.....	13
5 Nordiska rådets 74:e session den 1–3 november 2022	16
6 Presidiet.....	30
7 Utskotten och kontrollkommittén	37
7.1 Utskottet för ett hållbart Norden	37
7.2 Utskottet för kunskap och kultur i Norden.....	45
7.3 Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden.....	53
7.4 Utskottet för välfärd i Norden.....	64
7.5 Kontrollkommittén.....	71
8 Den parlamentariska Östersjökonferensen.....	78
9 Den arktiska parlamentarikerkonferensen	85
<i>Bilagor</i>	
Nordiska rådets svenska delegation 2022	88
Framställningar, rekommendationer och interna beslut 2022	91
Resolution antagen vid den 31:e parlamentariska Östersjökonferensen	93
Missivbrev till redogörelsen för den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC)	99
Missivbrev till redogörelsen för den arktiska parlamentarikerkonferensen (CPAR).....	100

1 Inledning

Inom ramen för Nordiska rådet samarbetar de nordiska ländernas samt de självstyrande områdena Färöarnas, Grönlands och Ålands parlament och regeringar. Samarbetet grundas på Helsingforsavtalet som undertecknades 1962 och har reviderats flera gånger sedan dess. Helsingforsavtalet anger att samarbetet omfattar sociala och rättsliga frågor, kultur, ekonomi och näringsliv, kommunikationer, miljö och säkerhet. Avtalet utesluter inte samarbete även på andra områden. Nordiska rådet har även utvecklat formerna för att ge en parlamentarisk dimension till samarbetet mellan regeringarna på det utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska området.

Nordiska rådets roll är att ta initiativ där man ser problem som kan lösas på nordisk nivå eller där nya möjligheter kan tas till vara genom nordiskt samarbete. Vidare är Nordiska rådet rådgivande i frågor som rör två eller flera nordiska länder. Begreppet ”nordisk nytta” är grundläggande. Det innebär att de nordiska länderna samarbetar om sådant de kan göra bättre tillsammans än om de agerar var för sig. Det handlar om att förbättra medborgarnas vardag, att utbyta erfarenheter inför reformer på olika samhällsområden och att få genomslag för gemensamma nordiska värderingar i internationella sammanhang.

Nordiska rådet består av 87 valda medlemmar från de nordiska länderna samt de självstyrande områdena Färöarna, Grönland och Åland. Verksamheten bedrivs inom presidiet och de fyra utskotten samt kontrollkommittén. Sessionen är rådets högsta beslutande organ och äger rum varje höst. Sedan 2012 arrangeras också en temasession varje år. Nordiska rådets slutsatser får oftast formen av en rekommendation som riktas till Nordiska ministerrådet eller en eller flera nordiska regeringar. Nordiska rådet följer upp och kontrollerar att rekommendationerna genomförs på bästa möjliga sätt. Rådets medlemmar kan även ställa frågor till de nordiska regeringarna, landsstyret, landshovsregeringen, Naalakkersuisut eller ministerrådet. En muntlig fråga ska ställas och besvaras vid en särskild frågestund som ordnas på förslag av presidiet och en skriftlig fråga ska besvaras senast sex veckor efter att den kom mottagaren till handa. Den svenska delegationen bidrar till detta inom ramen för arbetet i Nordiska rådet men också genom förankring i riksdagens utskott och genom kontakter med regeringen samt med organisationer, civilsamhället och enskilda medborgare.

Finland hade under 2022 ordförandeskapet för Nordiska rådet. Under sessionsveckan i slutet av oktober 2021 valdes Erkki Tuomioja, Socialdemokraterna, till president för Nordiska rådet för 2021 och Lulu Ranne, Sannfinländarna, till vicepresident. Huvudteman för Finlands ordförandeskapsprogram är ett socialt och ekologiskt hållbart Norden, ett säkert och gränslöst Norden samt ett internationellt och framtidsorienterat Norden. I ordförandeskapsprogrammet lyfts även välfärdsmodellens framtid – den nordiska välfärdsmodellen betraktas som en av de nordiska ländernas viktigaste landvinningar.

Finland vill under sitt ordförandeskap göra en kritisk bedömning av ämnet och analysera den nordiska modellens nuvarande tillstånd och utmaningar.

Avsikten med ordförandeprogrammet är att lyfta fram de områden där man vill ta nya initiativ eller göra särskilda insatser. Det finns däremot inte utrymme för att i ett kortfattat program nämna allt det samarbete som pågår förlöpande inom Norden eller inom Nordiska rådet. Således har såväl utskotten som presidiet fortsatt sitt arbete också på andra sakområden, även om de frågor och åtgärdsförslag som tas upp i programmet betonades särskilt i rådets arbete under 2022.

Det finns fortfarande en stark önskan från parlamentarikerhåll att öka aktualiteten i Nordiska rådets arbete, förbättra den nationella förankringen och arbeta med snabbare processer. Nordiska rådet har genom sitt genomförda reformarbete eftersträvat mer politisk dialog och färre konsensuslösningar.

2 Huvuddragen i verksamheten 2022

Nordiska rådets verksamhet bedrivs inom ramen för presidiet, de fyra utskotten och kontrollkommittén. Nordiska rådet eftersträvar mer politisk dialog och vill att arbetet ska vara till nordisk nytta för medborgarna. Visionen om att Norden ska vara världens mest hållbara och integrerade region 2030, som antagits av de nordiska statsministrarna, är en gemensam målsättning med brett stöd. Rörlighet och samarbete över landsgränserna är ett bärande element i det nordiska samarbetet. Rådets agenda för årets möten speglar att vi befinner oss i svåra tider. Rysslands olagliga invasion i Ukraina, den pågående energikrisen, stegrande inflation och höga matkostnader har varit återkommande ämnen för diskussion och debatt. När det gäller det interna samarbetet inom rådet har man bland annat fokuserat på beredskapssamarbete, lärdomar från pandemin och hur man framöver kan stärka det nordiska samarbetet, gränsutmaningar och välfärdsmodellens framtid – en modell som sattes under stor press under pandemin. I den situation världen, Europa och Norden befinner sig i just nu konstaterar rådets medlemmar att det nordiska samarbetet är viktigare än någonsin.

Det nordiska samarbetet har nått viktiga milstolpar och Nordiska rådet har varit verksamt i 70 år, ett jubileum som firades och uppmärksammades i samband med årets möten. Under slutet av 2022 presenterades en opinionsundersökning framtagen av Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet om vad medborgare i Norden anser om det nordiska samarbetet. Brottsbekämpning, klimat, försvar och säkerhet lyftes fram som något av det viktigaste för de nordiska länderna att samarbeta om. Rapporten visade att de nordiska medborgarna fortfarande är positiva till det nordiska samarbetet men att det finns en besvikelse över samordningen av åtgärder som rör hanteringen av pandemin.

Finland var ordförandeland i Nordiska rådet 2022. Det centrala temat för det finländska ordförandeskapsprogrammet var välfärdsstaten och dess framtid i ett hållbart Norden. Eftersom det internationella samarbetet har ökat betydligt under de senaste årtiondena och problemen har blivit mer mångfasetterade har mål och syfte med närområdessamarbetet lyfts fram under det finländska ordförandeskapet. I programmet fästs särskild uppmärksamhet vid det nordiska samarbetets framtid, och i samband med toppmötet vid höstsessionen diskuterades detta med de nordiska statsministrarna. Fokus under dessa diskussioner var hur Norden ska agera i en värld präglad av säkerhetsutmaningar, press på demokratiska värderingar och en akut energi- och klimatkris.

Ett nytt säkerhetspolitiskt läge

Kriget i Ukraina påverkar Norden på många sätt. Rådet har under året bland annat diskuterat vad Nordens roll är i en global värld, med fokus på det säkerhetsläge som uppstått till följd av Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Till följd av det nya säkerhetsläget har Sverige och Finland ansökt om medlemskap i Nato, vilket satt stor prägel på rådets arbete. Under 2022 fortsatte Nordiska rådet sitt arbete med att stärka det nordiska försvars- och säkerhetssamarbetet inklusive civil beredskap. Utrikes- och säkerhetspolitiken spelade en central roll vid Nordiska rådets session i Helsingfors där Finlands president Sauli Niinistö var gästtalare. Flera av årets väckta medlemsförslag har sprungit ur frågor om säkerheten i närområdet och omvärlden, och man har diskuterat om Nordiska rådet behöver förändras för att kunna svara mot den nya verkligheten och om det ska finnas gemensamma riktlinjer för nordisk utrikes- och säkerhetspolitik. Även cybersäkerhetsfrågor, som varit aktuella under ännu längre tid, stod högt på agendan.

Vid årets temasession, under svenskt värdskap i Malmö, stod Ukraina, civil krisberedskap och den nordiska välfärdsmodellen i fokus. Med anledning av Rysslands olagliga angrepp den 24 februari ändrades agendan och man höll en aktualitetsdebatt om kriget och vad de nordiska länderna kan göra för att hjälpa Ukraina på bästa sätt och samtidigt bidra till att den allvarliga situationen stabiliseras. Invasionen, som har lett till ett oroligt säkerhetspolitiskt läge i Europa, har i officiella uttalanden starkt fördömts av både Nordiska rådets president Erkki Tuomioja och Nordiska rådets presidium. Under temasessionen arrangerades även en frågetimme med den norska samarbetsministern med utgångspunkt i Jan-Erik Enestams rapport om civil krisberedskap och Nordiska rådets strategi för samhällssäkerhet. I debatten betonade rådets medlemmar att de vill se konkreta åtgärder av ministrarna när det gäller att följa upp Enestams rapport. I Nordiska rådets rekommendation, som antogs enhälligt i plenum, föreslås bland annat att de nordiska samarbetsministrarna ska få ansvar för samarbetet inom civil krisberedskap. Vidare föreslås att man inrättar en nordisk nätverksenhet för civil krisberedskap, genomför ett pilotprojekt för gemensam upphandling av vaccin och att man undersöker möjligheten till gemensamma beredskapslager.

Nystart i det nordiska samarbetet och lärdomar efter covid-19-pandemin

Det nordiska samarbetet är av stor betydelse för alla nordbor, och coronatiden har gjort det allt viktigare att stärka samarbetet inför framtida kriser. Rådet har lyft att covid-19-pandemin avslöjade problematik som är ett tecken på att det nordiska beredskapssamarbetet bör stärkas. Andra exempel under de senaste åren är naturkatastrofer, klimatförändringen, cyberhot och flyktingsituationen. När covid-19-pandemin bröt ut i början av 2020 valde de nordiska länderna olika strategier för att hantera pandemin. Den svenska delegationens

medlemmar lade under pandemiåren stort fokus på detta arbete då ländernas olika strategier skapade många problem, särskilt för nordbor i gränsregionerna, och delegationen har återkommande betonat vikten av ett starkare nordiskt samarbete när det gäller de beslut som tas i pandemins spår.

Den fria rörligheten i Norden utmanades, nya gränshinder uppkom och tilliten till det nordiska samarbetet ifrågasattes. Behovet av en mer effektiv och tydlig kommunikation mellan de nordiska ländernas beslutsfattare har blivit alltmer uppenbart. I debatter och diskussioner har svenska ledamöter lyft att det nordiska samarbetet tog en rejäl törn under covid-19-pandemin. Spretiga coronastrategier och nya gränshinder slog mot handel, resande och den gemensamma arbetsmarknaden. Detta gick stick i stäv med statsministrarnas vision att Norden ska vara den mest hållbara och integrerade regionen i världen till 2030. Bland annat sattes den nordiska passfriheten efter drygt 60 år ur spel. Delegationen har särskilt uttryckt oro över att detta ska bidra till varaktiga försämringar av de starka nordiska mellanfolkliga relationerna – kittet i det unika samarbete som möjliggjort de nordiska välfärdssamhällena.

I samband med temasessionen i Malmö arrangerade den svenska delegationen sidoevenet ”Livet i gränsregioner efter pandemin – ett framåtblickande samtal med exempel från Öresundsregionen”. Samtalet syftade dels till att dra lärdomar från de senaste årens erfarenheter, dels till att blicka framåt mot ett mer öppet och integrerat Norden.

Mycket tyder på att pandemin har försvårat relationerna och sått misstro mellan de nordiska länderna, både på politisk nivå och bland medborgarna. Delegationen har ställt ett flertal frågor till statsråd och regeringen om vad som kommer att göras för att inte större klyftor mellan olika länder ska skapas och hur Norden som en integrerad region ska stå bättre rustad för kriser i framtiden.

Rådet hoppas att de nordiska länderna bygger upp och befäster förtroendet och sammanhållningen. De nordiska länderna måste förbinda sig att förvarna varandra om inreserestriktioner i god tid innan restriktionerna träder i kraft. Restriktionerna ska så långt som möjligt förhandlas fram med grannländerna och motiveras. Samordning och ömsesidig information är nödvändigt, likaså bättre beredskap och större engagemang i krisarbetet.

Dialogen mellan Nordiska rådet och ministerrådet

Hur arbetsrelationen och dialogen mellan Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet kan utvecklas och förbättras har varit uppe för diskussion vid flera av rådets och delegationens möten under året. Det har handlat om budgetprocessen, interaktionen när de båda råden möts i plenum, vid redogörelser, i aktualitetsdebatten och frågestunder och även i samband med andra möten och vid så kallad politisk dialog (slutbehandling av rekommendation). En fråga som varit i särskilt fokus har handlat om ministerrådets respons till rådets rekommendation (enhälligt beslutad) om att inrätta ett ministerråd för transportfrågor. År 2018 enades Nordiska rådet om att lyfta fram vikten av att formalisera transportsamarbetet, och i över fyra år har rådet pressat på för att de

nordiska länderna ska förstärka samordningen av stora uppgifter inom infrastrukturområdet i ett eget ministerråd för infrastruktur vid Nordiska ministerrådet. Nordiska rådet anser att bättre koordinering är avgörande för att Norden ska nå målen i statsministrarnas vision för 2030 och att de nordiska länderna samordnar politiken för att skapa hållbara transportlösningar till havs, på land och i luften. Det handlar bland annat om elektrifiering av hamnar och sjöfarten, elektrifiering av flyget, hållbara godstransporter och en nordisk plan för höghastighetståg. Många av diskussionerna under året har handlat om nedskärningar i ministerrådets budget för kultur- och utbildningsområdet, detta som ett led i arbetet med visionen för 2030. Rådet har påpekat att dessa båda områden drabbats hårt av covid-19-pandemin och fick också delvis gehör då icke öronmärkta medel i ministerrådets budget avsattes för detta.

Återgång till fysiska möten men delvis fortsatt arbete via digitala plattformar

Mot bakgrund av covid-19-pandemin var förutsättningarna för arbetet i början av 2022 fortfarande förändrade. Möten som skulle ha hållits i Oslo i januari blev på kort varsel flyttade till den digitala plattformen. Huruvida temasesionen i mars, under svenskt värdskap, skulle kunna genomföras fysiskt eller digitalt, var länge osäkert, men med kort varsel fattades beslut om att det skulle vara möjligt att mötas på plats i Malmö. Resterande ordinarie möten har hållits fysiskt. Vissa möten i mindre konstellationer, såsom arbetsgrupper, förmöten eller tjänstemannamöten, har i större utsträckning än före pandemin, på grund av klimathänsyn och tidsbesparing, genomförts digitalt.

3 Sveriges delegation

I enlighet med Helsingforsavtalet består Nordiska rådets svenska delegation av 20 medlemmar och 20 suppleanter som riksdagen årligen väljer bland sina ledamöter. Valet genomfördes den 11 oktober. Delegationens sammansättning 2022 framgår av bilaga 1.

Med tanke på valet i Sverige i september var delegationens verksamhet från juni till september inte så omfattande. En mindre svensk delegation deltog vid rådets möten i Reykjavik i september.

Vid delegationens konstituerande möte den 12 oktober 2022 valdes Heléne Björklund (S) till ordförande och Hans Wallmark (M) till vice ordförande för en ny valperiod under den pågående mandatperioden. Hans Wallmark avsade sig uppdraget den 26 oktober och delegationen valde Maria Stockhaus (M) till ny vice ordförande.

Medlemmar i delegationens arbetsutskott var Heléne Björklund (S), Maria Stockhaus (M), Angelika Bengtsson (SD), Gunilla Carlsson (S), Lars Mejern Larsson (S) och Staffan Eklöf. Suppleanter i arbetsutskottet var Catarina Deremar (C), Lorena Delgado Varas (V), Kjell-Arne Ottosson (KD), Anna Starbrink (L) och Emma Berginger (MP). Efter nomineringar från delegationen valdes Gunilla Carlsson (S) till svensk ledamot i Nordiska kulturfondens styrelse och Johan Andersson (S) till svensk ledamot i Nordiska investeringsbankens kontrollkommitté.

Nordiska rådets svenska delegation och arbetsutskott höll under året sex respektive ett möte. Delegationen bjöd vid ett flertal tillfällen in både ministrar, ambassadörer och sakkunniga för dialog om aktuella nordiska frågor. Delegationens ordförande och vice ordförande deltog dessutom i möten mellan talmannen, utrikesutskottets presidium och delegationspresidierna.

Utrikesutskottets betänkande över den svenska delegationens redogörelse och regeringens skrivelse om det nordiska samarbetet 2021 debatterades i kammaren den 8 juni.

Uppföljning och förankring av Nordiska rådets rekommendationer

Medlemmarna av Nordiska rådets svenska delegation har liksom tidigare år följt upp Nordiska rådets rekommendationer och aktivt arbetat med att förankra dem och de nordiska frågorna i riksdagen. Delegationen har utsett särskilt ansvariga bland delegationens medlemmar att följa upp behandlingen av rekommendationerna och har även översänt rekommendationerna till relevanta riksdagsutskott. Vidare har delegationens medlemmar genom motioner, skriftliga frågor och interpellationer aktualiserat rekommendationerna och andra frågor av nordiskt intresse i riksdagen. Medlemmar har också utnyttjat

möjligheten att ställa skriftliga frågor till Nordiska ministerrådet och de nordiska ländernas regeringar.

Resa till en gränsregion

Den föregående delegationen beslutade tidigt under förra valperioden att genomföra studieresor till tre av Sveriges gränsregioner: Öresundsregionen, Värmland och Tornedalen. Syftet med studieresorna skulle vara att diskutera gränshinder och arbetsmarknads- samt infrastrukturfrågor. Efter tidigare inställda och framskjutna resor till följd av pandemin planerades en delegationsresa till en av gränsregionerna, denna gång Värmland/Norge, den 27–28 februari. När så Ryssland anföll Ukraina den 24 februari följde omröstningar i kammaren, vilket gjorde att endast programmet den 27 februari genomfördes. Vid landshövdingens middag i Karlstad deltog ett par nyckelpersoner som delegationen skulle träffa den 28 februari.

Studieresa till Nordens hus

I enlighet med en konklusion vid den föregående delegationens sista möte inför sommaren arrangerades efter valet ett studiebesök till Nordens hus för den nyvalda delegationen. Denna genomföres den 24 oktober och programmet gav en introduktion till rådets arbete och likaså möten med ministerrådets sekretariat och Nordiska kulturfonden.

Seminarier

Delegationen arrangerar årligen seminarier, samtal och briefingar i syfte att belysa aktuella nordiska frågor och inhämta kunskap inom relevanta områden. Den svenska delegationen stod värd för Nordiska rådets temasession som hölls den 21–22 mars. I samband med mötena arrangerade den svenska delegationen sidoevenet "Livet i gränsregioner efter pandemin – ett framåtblickande samtal med exempel från Öresundsregionen". Bakgrunden till samtalet var de stora problem som covid-19-pandemin har inneburit för de nordiska medborgarna, inte minst för de boende längs gränserna. Samtalet syftade dels till att dra lärdomar från de senaste årens erfarenheter, dels till att blicka framåt mot ett mer öppet och integrerat Norden.

Nordens dag

Nordens dag den 23 mars firas runt om i Norden, det datum som Helsingforsavtalet undertecknades 1962. Helsingforsavtalet, som firar 60 år 2022, kan anses vara Nordens grundlag och blev också startskottet för det mer formella nordiska samarbete vi känner i dag. För att uppmärksamma Nordens dag och Nordiska rådets 70-årsjubileum bjöd talmannen tillsammans med Nordiska rådets svenska delegation in till firande i form av ett seminarium i

riksdagens förstakammarsal med efterföljande kaffe, nordiska bakverk och musik i Trapphallen. Historikern och författaren Gunnar Wetterberg talade om Norden och bakgrunden till det nordiska samarbetet och det hölls ett panel-samtal i två delar med fokus på framtiden för det nordiska samarbetet och de mellanfolkliga relationerna. Deltog gjorde bland andra utrikeshandelsminister och minister för nordiskt samarbete Anna Hallberg (S), riksdagsledamöter, experter och forskare.

Alla riksdagens ledamöter och tjänstemän var inbjudna att delta i firandet som genomfördes i närvaro av Hennes Kungliga Höghet Kronprinsessan Victoria.

Dialog med den nordiska samarbetsministern

Den svenska delegationen bjöd vid två tillfällen under året in den nordiska samarbetsministern för samtal om aktuella nordiska frågor i Nordiska ministerrådet. Vid delegationsmötet den 16 februari deltog utrikeshandelsministern och ministern med ansvar för nordiska frågor Anna Hallberg (S). Hon lyfte att de senaste två åren med pandemin inneburit stora utmaningar för Norden och det nordiska samarbetet men att det är positivt att dialogen med den svenska delegationen varit god. Ministern lyfte önskan om att förtydliga samarbetsministrarnas roll och även statsministerdeklarationen från november 2021 om krisberedskap och försörjningstrygghet. Utöver det önskade hon se konkreta handlingar baserade på Enestams rapport. Vidare diskuterade statsrådet gränshinderfrågorna, med fortsatt fokus på att undanröja de hinder som gör störst skillnad för människors vardag genom att sätta upp ansvarsområden och tidsplaner. Delegationen framhöll att prioriteringen av gränshinder borde göras ur perspektivet den fria rörligheten, vikten av arbetsmarknaden och behovet av att återskapa tillit i gränsregionerna. Exempelvis har norska arbetsgivare nu svårt att få tillbaka svenska arbetstagare.

Efter valet deltog EU-ministern och ministern med ansvar för nordiska frågor Jessica Roswall (M) vid delegationsmötet den 26 oktober. Hon såg fram emot en öppen dialog med delegationen och informerade om regeringens prioriteringar: säkerhet, grön omställning och innovation. Hon avsåg att fortsätta att arbeta enligt visionen om att Norden ska bli världens mest hållbara och integrerade region 2030. Vidare ville ministern att målet om att kunna leva, bo och verka i Norden även fortsättningsvis ska vara en prioritering. Delegationen tog upp pandemin som inneburit stora utmaningar för det nordiska samarbetet som visat sig inte vara så starkt som de nordiska länderna kanske trott. Ministern lyfte vikten av att lära sig av misstagen och se till att detta inte sker igen. Flera medlemmar lyfte transportfrågorna och Nordiska rådets önskan om att inrätta ett transportministerråd. Likaså diskuterades vikten av kulturen, där Nordiska rådet främjat en bred kultur, och att detta inte får glömmas bort framgent. Man diskuterade även vikten av att värna de sociala skyddssystemen som inte fungerat mellan länder under pandemin, när de behövts som mest. Delegationen ställde även frågor om ministerns samarbete med fackministrarna och

lyfte vikten av att gränsproblematiken även inkluderar skattefrågan och undrade om arbetet med ett skatteavtal mellan Sverige och Danmark kommer att fortsätta. Flera ledamöter menade att det är positivt att ministrernas portfölj inkluderar både EU- och Nordenfrågor och hoppades att detta skulle ge fler möjlighet att lyfta Norden inom EU-samarbetet.

Den svenska delegationen har under året fortsatt att sätta tryck på svenska statsråd och regeringen genom skriftliga frågor och interpellationer. Likaså har delegationens medlemmar ställt många skriftliga frågor till berörda nordiska regeringar och ministerrådet.

Informationsverksamhet

Den svenska delegationen har bjudit in Föreningen Norden, Nordiska ministerrådets informationskontor samt informationstjänsten Info Norden till sina delegationsmöten för utbyte av information. Under året medverkade delegationens medlemmar och suppleanter även vid ett stort antal digitala seminarier arrangerade av bland andra Nordiska rådet, Nordiska ministerrådet och Föreningen Norden.

Delegation bjöd in Finlands nytilträdde ambassadör Maimo Henriksson för ett samtal vid sitt möte den 16 februari. Ambassadören informerade bland annat om att Finlands medborgare har gett den finländska regeringen beröm för hur de hanterat pandemin men att det återstår att se hur regeringen klarar av att regera i ett mer normalt läge. Fokus för den finländska regeringen var fortsatt att Finland ska bli CO₂-neutralt till 2025. Av naturliga skäl stod också det säkerhetspolitiska läget högt på agendan.

Delegationen bjöd den 8 december in de nordiska ländernas ambassadörer och andremän till ett lunchmöte. Syftet med mötet, som ägde rum i partimat-salen, var att sätta fokus på det nordiska samarbetet och att inhämta information från ambassadörerna om aktuella frågor och deras syn på det framtida nordiska samarbetet.

4 Nordiska rådets temasession den 21–22 mars 2022

Nordiska rådet beslutade 2011 att, utöver den ordinarie sessionen på hösten, hålla en årlig temasession på våren. Temasessionen arrangerades 2022 av Sverige och hölls i Malmö den 21–22 mars. Temasessionen ägde rum i Malmö i stället för i riksdagens lokaler i Stockholm dels av logistikskäl, dels för att man efter pandemin ville sätta fokus på en gränsregion då samtliga nordiska gränsregioner drabbats hårt under pandemin. Presidiet beslutade kort inpå att kriget i Ukraina, som brutit ut endast en knapp månad före sessionen, skulle vara huvudtemat för debatterna i plenum. Till temasessionen bjöds de ukrainska ambassadörerna i Norden in, varav Mykhailo Vydoinyk, Ukrainas ambassadör i Danmark, deltog. Andra teman var krisberedskap och den nordiska välfärdsmodellen. I samband med temasessionen arrangerades också ett sidoevent om livet i gränsregionerna efter pandemin. Under temasessionens första dag hölls partigruppsmöten samt presidie- och utskottsmöten. På kvällen stod den svenska delegationen värd för en middag på Malmö rådhus. För att sätta fokus på kulturen, som drabbats hårt under pandemin, bjöds Malmö Opera in för ett framträdande. På temasessionens andra dag möttes Nordiska rådets medlemmar i plenum för att diskutera olika frågor inom sessionens tema, för en frågestund med samarbetsministrarna, debatt om den nordiska välfärdsmodellen och dess framtid samt om krisberedskap i Norden och för att behandla förslag från rådets presidium och utskott.

Aktualitetsdebatt om kriget i Ukraina

Den första punkten i plenum den 22 mars var en aktualitetsdebatt med rubriken ”Krig i Europa igen – Hur kan vi i Norden hjälpa Ukraina bäst och skapa trygghet i Norden, i Europa och i världen?” Utöver Ukrainas ambassadör i Danmark, Mykhailo Vydoinyk, deltog också Norges samarbetsminister Anne Beathe Tvinnereim, Finlands utrikesminister Pekka Haavisto, Färöarnas utrikesminister Jenis av Rama och representanter från Baltiska församlingen. Under debatten fördömde samtliga nordiska länder Rysslands oprovocerade krig mot Ukraina och visade solidaritet med Ukraina. Ambassadör Vydoinyks anförande om situationen i Ukraina sedan Rysslands olagliga invasion möttes av applåder från en stående plenarförsamling. Ambassadör Vydoinyk framhöll att Rysslands krig påverkar hela den europeiska säkerhetsordningen. Han tackade för de nordiska ländernas stöd hittills men framhöll också behovet av ytterligare stöd, inte minst i form av vapenleveranser och annan militär utrustning samt genom sanktioner mot Ryssland. Norges samarbetsminister Anne Beathe Tvinnereim lyfte i sitt anförande de nordiska ländernas välfärdssystem och menade att de hade god kapacitet att hjälpa ukrainska medborgare på flykt. Representanter från Baltiska församlingen samt den svenska delegationens

ordförande Hans Wallmark (M) lyfte båda vikten av självrannsakan och menade att Norden och omvärlden inte markerat kraftigt nog mot Ryssland vid annekteringen av Krim 2014. Linda Modig (C) och Aron Emilsson (SD) fördömde båda Rysslands invasion av Ukraina och lyfte behovet av bred enighet inom Norden för att stärka stödet till Ukraina och samtidigt markera skarpare mot Ryssland. Nordiska rådets president, den finländska ledamoten Erkki Tuomioja, avslutade aktualitetsdebatten genom att tacka ambassadör Vydoinyk för hans medverkan och gav ett löfte om fortsatt stöd från de nordiska länderna, både under kriget och vid en framtida återuppbyggnad av landet.

Frågestund med samarbetsministrarna

Vid temasessionen hölls en frågestund med samarbetsministrarna och andra nordiska ministrar om krisberedskap i Norden och den nordiska välfärdsmodellen. Frågeställningen på temat krisberedskap var hur Enestam-rapporten om civil krisberedskap och Nordiska rådets strategi för samhällssäkerhet ska följas upp av de nordiska regeringarna.

Norges samarbetsminister Anne Beathe Tvinneim höll ett inledande anförande där hon pekade på att nordiskt samarbete inom försvar och säkerhet är viktigare än någonsin. Som ett tecken på detta hade de nordiska stats-/premiärministrarna i november året före antagit en gemensam deklaration inom området, inklusive försörjning och krisberedskap. Minister Tvinneim framhöll att dessa frågor är högt prioriterade i samtliga nordiska länder och att det redan finns flera etablerade samarbeten, och därför är det viktigt att använda sig av de redan existerande och fungerande strukturerna snarare än att skapa nya strukturer. Minister Tvinneim framhöll att samarbetsministrarna har ett särskilt ansvar inom det nordiska samarbetet, vilket är att koordinera samarbetet. Inom detta hade en arbetsgrupp skapats som följer upp rekommendationerna i Enestam-rapporten och återrapporterar till ministerrådet. Vid Nordiska rådets session under hösten skulle samarbetsministrarna också återrapportera till rådet.

Jan-Erik Enestam framhöll i sitt anförande att rekommendationerna i rapporten som han haft i uppdrag att ta fram var ännu mer aktuella nu än hösten före när de presenterades vid rådets session i Köpenhamn. Enestam välkomnade samarbetsministrarnas arbete och initierandet av en arbetsgrupp och framhöll vikten av att konstant föreställa sig krisscenarier och skapa manualer för hur de ska hanteras. Vidare framhöll han det faktum att kriget i Ukraina bidragit till ytterligare utmaningar som också måste hanteras. Världsläget är förändrat och Enestam förordade en översyn av Helsingforsavtalet från 1962 utifrån frågeställningen om avtalet fortfarande är relevant och tillräckligt för att hantera dagens utmaningar och bidra till att Norden når sin vision om att vara världens mest hållbara och integrerade region 2030.

Under den efterföljande frågestunden talade Lorena Delgado Varas (V) å Nordisk grön vänsters vägnar och lyfte vikten av en ökad budget även för resiliens och civil krisberedskap, inte bara försvar, samt vikten av att inte

glömma bort klimatkrisen när andra kriser eskalerar. Minister Tvinnereim menade att det pågår ett konstant arbete för ökad civil krisberedskap och att detta är prioriterat i samtliga nordiska länder. Minister Tvinnereim höll också med om vikten av att inte glömma bort klimatkrisen, samtidigt som det är viktigt att vara ärlig med att omständigheter för att arbeta för detta just nu är mycket utmanande. Staffan Eklöf (SD) ställde en fråga å Nordisk frihets vägnar om svårigheterna som uppstår när de nordiska länderna gör olika bedömningar i en krissituation och hur regeringarna ska undvika detta. Minister Tvinnereim höll med om att det är ett problem och menade att mer kommunikation före genomförandet av åtgärder är vägen framåt.

Behandling av medlemsförslag

Under temasessionen behandlades och debatterades också ett antal medlemsförslag. De mest debatterade förslagen var ett från Mittengruppen om ett nordiskt slutdatum för användning av fossila bränslen (A 1851/hållbart), som röstades ned med liten marginal, samt Nordisk frihets medlemsförslag om en nordisk kultur- och undervisningskanon (A 1881/kultur), som förkastades.

Nya medlemsförslag

Temasessionen avslutades i sedvanlig ordning med presentationer och en första diskussion om nya medlemsförslag från samtliga partigrupper. De nya medlemsförslagen inkluderade den socialdemokratiska gruppens förslag om ett nordiskt samarbete om den postvirala sjukdomen långtidscovid, den konservativa gruppens förslag om en gemensam nordisk linje inom energipolitiken, Nordisk grön vänsters förslag om att reducera antalet barn som växer upp i fattigdom, Nordisk frihets förslag om ett nordiskt samarbete för att bekämpa invasiva arter samt Mittengruppens förslag om en ny strategi för Nordiska rådet.

5 Nordiska rådets 74:e session den 1–3 november 2022

Nordiska rådets session är årets största nordiska forum för dialog mellan parlamentariker, ministrar och oppositionsledare från hela Norden. Den 74:e sessionen anordnades i Finlands riksdag Eduskunta den 1–3 november 2022. Viktiga teman som lyftes fram under sessionen var hämtade från det finländska ordförandeskapsprogrammet där fokuset låg på Nordens roll i världen och i framtiden, framför allt vad gäller säkerhet, kriget i Ukraina samt energi- och klimatkrisen. Det var även fokus på det interna samarbetet inom Norden i frågor som försörjningstrygghet, gränsutmaningar och välfärdsmodellens framtid – en modell som sattes under stor press under pandemin.

Under de första två dagarna hölls parti-, utskotts- och presidie möten. Därefter öppnades plenum som innehöll flera dagordningspunkter med ministrar. Sessionen inleddes med ett öppningstal av Finlands talman Matti Vanhanen som i sitt öppningstal nämnde Nordiska rådets 70-årsjubileum och vikten av att fortsätta arbeta mot visionen för 2030. Den finländska talmannen fördömde också Rysslands krig mot Ukraina och framhöll vikten av ett starkt och enat Norden i dessa tider.

Vid sessionen deltog representanter för Storbritanniens och Skottlands parlament, Beneluxparlamentet, Europarådets parlamentariska församling, Baltiska församlingen, Västnordiska rådet, Arktiska rådet, Schleswig-Holsteins regionparlament i Tyskland och Natos parlamentariska församling. Även ett flertal av de nordiska talmännen fanns på plats med anledning av det nordiska talmansmötet som hölls i anslutning till sessionen i Helsingfors.

Nordiskt toppmöte

Toppmötet är en unik debatt eftersom det är det enda helnordiska mötet där alla Nordens statsministrar och parlamentariker möts i samma sal och debatterar. Här kan de nordiska parlamentarikerna kräva statsministrarna på svar i olika frågor. Det finländska ordförandeskapsprogrammet i Nordiska rådet har understrukit vikten av ett framtidsorienterat Norden. Med bakgrund i den förändrade säkerhetsordningen i Europa till följd av Rysslands krig i Ukraina samt de globala utmaningar som enbart kan lösas genom multilateralt arbete var temat för detta toppmöte en framtidsdiskussion om Norden och det nordiska samarbetets framtid samt Nordens roll i världen. Norges statsminister Jonas Gahr Støre inledde toppmötet och även resterande nordiska statsministrar höll inledningsanföranden. Danmarks statsminister Mette Frederiksen var frånvarande på grund av valet i Danmark.

Maria Stockhaus (M) frågade den norska statsministern om Norge i närtid kommer att överväga att gå med i EU. Statsminister Gahr Støre svarade att denna fråga för närvarande inte står på dagordningen i norsk politik men att

det bör finnas en pågående debatt i Norge om hur man bäst samarbetar i Norden och Europa, däribland debatten om ett EU-medlemskap. Lorena Delgado Varas (V) riktade en fråga till Finlands statsminister om hur landet ska garantera en säker flyktväg för ryska medborgare nu när Finland har infört ett inreseförbud för ryska medborgare med turistvisum som varit en tryggare flyktväg än humanitära visum. Finlands statsminister Sanna Marin svarade att det enbart är turismen som inreseförbudet riktar sig mot till följd av Rysslands olagliga anfallskrig i Ukraina, men att ryska medborgare fortfarande har möjlighet att resa till Finland av till exempel familjeskäl. Hon menade att en liknande praxis införts i andra gränsstater, till exempel de baltiska länderna. Heléne Björklund (S) frågade samtliga statsministrar hur det civila beredskapssamarbetet i Norden ska utvecklas och om det behövs nya lagar eller strukturer för att främja en sådan utveckling. Finlands statsminister Sanna Marin lyfte att man från Finlands sida har tagit upp diskussionen om vikten av en gemensam nordisk försörjningstrygghet, framför allt för att förhindra ett beroende av andra auktoritära regimer när det gäller naturresurser, teknologier och kunskap som de besitter. Sveriges statsminister Ulf Kristersson instämde med Sanna Marin och menade att samarbetet är kritiskt för att man inte ska göra sig beroende av andra länder i försörjningsfrågor, vilket är något man sett när det gäller energiförsörjningen samt digitala frågor.

Frågestund med samarbetsministrarna

En särskild frågestund hölls med de nordiska samarbetsministrarna. Denna inleddes med korta anföranden av de närvarande ministrarna. Sveriges samarbetsminister Jessika Roswall lyfte hur centralt det nordiska samarbetet är för att lösa frågor som är gemensamma för Norden. Att leva, bo och verka i Norden ska inte vara komplicerat, menade den nordiska samarbetsministern och betonade vikten av att lära sig av erfarenheterna från pandemin. Som ny svensk samarbetsminister passade Jessika Roswall på att framföra att hon såg fram emot en fortsatt god dialog med rådet i sitt arbete framöver. Ålands samarbetsminister Veronica Thörnroos lyfte vikten av de självständiga områdens medverkan, bland annat vid en eventuell revidering av Helsingforsavtalet samt om ett ministerråd för transport blir aktuellt. Finlands samarbetsminister Tomas Blomkvist lyfte fyra områden inom det nordiska samarbetet som han menade var prioriterade för ministerrådet. Den första var visionen för 2030 och det faktum att denna står fast, det andra var viljan att utveckla och fördjupa kris- och försörjningsberedskapen i Norden inklusive att lära sig av pandemin, det tredje var att fortsätta verka för det nordiska varumärket på internationell nivå, inte minst inom jämställdhet, och det fjärde var att fortsätta att ha en god och nära kontakt med Nordiska rådet. Efter de inledande anförandena fick rådets medlemmar möjlighet att ställa frågor. Från svensk sida lyfte Kjell-Arne Ottosson (KD) att de internationella frågorna hittills stått högt på agendan under sessionen, men att detta kanske inte är frågor som berör de dagliga gränspendlarna i Norden så som gränshinderfrågor gör. Han frågade därför hur de

nordiska samarbetsministrarna ska säkerställa att dessa vardagliga frågor inte hamnar i skuggan av de stora. Maria Stockhaus (M) ställde en fråga till samtliga samarbetsministrar om huruvida Nordiska rådet kan förvänta sig att Nordiska ministerrådet kommer att återetablera ett ministerråd för infrastruktur samt hur en eventuell tidsplan för detta ser ut. Angelika Bengtsson (SD) frågade ministrarna hur de säkerställer att man genomför politiken för att integrera Norden när olika områden ligger under olika departement i de respektive länderna.

Gästtalardebatt

Sessionens gästtalare var Finlands president Sauli Niinistö. I sitt tal började presidenten med att gratulera Nordiska rådet med anledning av 70-årsjubileet. Han menade att de nordiska länderna är föregångarna på många områden och att det breda samarbetet är unikt och har fördjupats inom olika områden under olika politiska perioder. Rådet grundades under kalla kriget och nu, 70 år senare, är världsläget ännu dystrare. Det nordiska samarbetet, menade presidenten, är viktigare än någonsin och han framförde sin tacksamhet över att alla nordiska länder orubbligt stöder Ukraina. Presidenten lyfte krigets förödande konsekvenser för Ukraina, dess befolkning, städer och infrastruktur, samt hur kriget har skapat en ny säkerhetssituation i Europa och således även i Norden. Detta har gjort att de nordiska länderna behövt omvärdera nödvändigheten av att alliera sig militärt, vilket lett till att Finland och Sverige ansökt om Nato-medlemskap. Niinistö betonade att det finländska och svenska Natomedlemskapet hittills har hanterats med historisk skyndsamhet. Redan efter fyra månader hade 28 länder ratificerat medlemskapen, och först ut med att visa sitt stöd hade de nordiska länderna varit. Framgent menade presidenten att de nordiska länderna bara kommer att fortsätta att samarbeta tätare och tätare. Norden är som starkast tillsammans när det gäller att skapa säkerhet både i sin egen region och långt borta. Presidenten lyfte de baltiska länderna som en viktig samarbetspartner i detta och önskade se ett ännu djupare nordisk-baltiskt samarbete framöver vad gäller både säkerhetsfrågor och informationsutbyte. President Niinistö avslutade med att säga: ”Det sägs att allt som kommer från Norden är bra. Låt oss fortsätta så”.

Efter president Niinistös anförande fick partigrupperna möjlighet att ställa frågor. Den socialdemokratiska gruppen frågade om det fanns anledning att formalisera det nordiska försvarssamarbetet. Niinistös svar var att det är viktigare att fokusera på hur vi ska samarbeta snarare än formerna för det och menade att det finns tillräckligt många plattformar för samarbete i dagsläget. Mittengruppen frågade om det kunde bli aktuellt att förvara kärnvapen på finländsk mark, på vilket president Niinistö svarade att det är viktigt att komma ihåg att användningen av kärnvapen innebär slutet för oss alla och är mycket allvarligt. Av den anledningen kunde presidenten inte se att det skulle bli aktuellt att förvara kärnvapen i Finland.

Den konservativa gruppen uttryckte sin positiva syn på att Sverige och Finland ansökt om medlemskap i Nato och lyfte energifrågorna som nära sammankopplade med säkerhetsfrågorna. Den konservativa gruppen frågade presidenten om han ansåg att Norden kan koordinera ett energisamarbete på ett bättre sätt. President Niinistö framhöll att energifrågorna inte hör till hans portfölj, men han ansåg att det fanns anledning till mer samarbete och uppmunttrade de nordiska länderna att koordinera sig på detta område. Bland annat ansåg presidenten att de nordiska länderna bör diskutera hur vi i Norden ska klara energikrisen och hur de nordiska länderna kan hjälpa varandra. Inom ramen för detta måste både ländernas klimatmål och en trygg energiförsörjning vara högt prioriterat.

Nordisk grön vänster frågade presidenten hur de nordiska länderna kan bibehålla relationer med den ryska oppositionen i detta svåra läge. President Niinistö bekräftade att kontakterna med den ryska oppositionen för närvarande är svåra att bibehålla och civilsamhällesorganisationer har blivit mycket försiktiga, vilket försvårar kontakterna även med dem. Presidenten framhöll det som den norska samarbetsministern konstaterat, att både Norge och Finland faktiskt är grannländer med Ryssland, och att det finns vissa områden som de måste fortsätta att samarbeta kring, bland annat sjötrafiken i Finska viken, inte minst för att undvika civila olyckor.

Nordisk frihet, vars talan fördes av Angelika Bengtsson (SD), lyfte att Ryssland flera gånger kränkt nordiskt luftrum, att ryska spioner avslöjats och att det konstaterats att Nord Stream utsatts för sabotage. Hon undrade vad presidenten ansåg att de nordiska länderna kan göra gemensamt för att undvika att även Norden hamnar i krig med Ryssland. President Niinistö svarade att den enighet och beslutsamhet som Norden visar i dag även är vägen framåt och det sätt som Norden kan skydda sig på. Niinistö konstaterade att flera så kallade hybridattacker skett, även i Finland, men framhöll vikten av att vara kritisk till vad man ser och hör eftersom det finns makter som vill påverka både civilsamhälle och politiker, vilket presidenten menade att vi inte får vara blinda för.

Utrikesministrarnas redogörelse

Norges utrikesminister Anniken Huitfeldt inledde debatten genom att lyfta att de som nordiska utrikesministrar har ansvaret vid denna mycket speciella tidpunkt i Europas historia med många diskussioner om hur man ska agera efter invasionen av Ukraina, likaså efter att Sverige och Finland beslutat sig för att ansöka om medlemskap i Nato. Tillsammans har länderna stöttat Ukraina, och stått tillsammans i fråga om sanktioner, vapenhjälp och humanitärt bistånd. För många har även frågan om att exportera vapen till ett land i krig varit ny. Samarbetet med Ryssland i Barentsrådet, Arktiska rådet och Östersjörådet har synliggjort utvecklingen i Ryssland över tid då demokratiska institutioner systematiskt avvecklats, kritiska röster har tystats och människorättsorganisationer lagts ned. Sveriges utrikesminister Tobias Billström (M) talade om

gemensamma intressen och värderingar och vår geografiska närhet som gjort det naturligt för oss i Norden att utveckla en gemensam politik för att möta dagens och morgondagens utmaningar. I tider som dessa, med de största utrikes- och säkerhetspolitiska utmaningarna i modern tid, framstår detta som ännu tydligare. Per-Arne Håkansson (S) lyfte Nordens profil och engagemang för demokrati, internationellt fredsarbete och diplomati och arbetet för nedrustning och mot kärnvapen. Ann-Sofie Alm (M) gjorde ett inlägg om samverkan vid nordiska ambassader, kostnadseffektivitet samt insatser för att visa upp Norden gemensamt och menade att man borde fundera på en gemensam ambassad i Ukraina. Lotta Johnsson Fornarve (V) frågade om utrikesministrarnas synpunkter på att utropa Norden som en kärnvapenfri zon.

Försvarsministrarnas redogörelse

Efter utrikesministrarnas redogörelse höll försvarsministrarna sin redogörelse som följdes av en frågestund och debatt. Heléne Björklund (S) lyfte att vikten av försvarsmateriel har ökat efter Rysslands krig i Ukraina och frågade hur försvarsministrarna ser på de upphandlingar som kommer att behöva göras framöver och hur diskussionen om gemensamma upphandlingar ser ut. Anna Starbrink (L) frågade försvarsministrarna om den kommande uppdateringen av Nordefcos vision från 2018, hur tidsplanen för detta arbete ser ut och om man kan förvänta sig en säkerhetsanalys likt den som gjordes i Stoltenberg-rapporten. Lars Püss (M) tackade Finland för att de varit drivande i den finländska och svenska natomedlemansökan och fortsatte anförandet med att fråga försvarsministrarna hur Nordiska rådet kan bidra till att stärka den nordiska försvarsförmågan tillsammans i Nato. Lars Wistedt (SD) talade i den försvarspolitiska debatten och bad försvarsministrarna att notera hans reflektioner om att bygga vidare på den gemensamma strategin inom civilförsvarsområdet för att säkerställa att både militär och civil personal snabbt kan agera i en situation där ett grannland blir utsatt för angrepp.

Försvarsminister Pål Jonson (M) lyfte vikten av att tillgodose amerikansk närvaro i vår del av Europa för att främja fred och stabilitet samt av att ha ett effektivt EU–Nato-samarbete som är kompletterande och inte duplicerande.

Samarbetsministrarnas redogörelser

Finlands samarbetsminister Tomas Blomkvist framhöll i sin redogörelse att man är på god väg att nå visionen som statsministrarna kom överens om för ett antal år sedan. Han lyfte särskilt mobilitet och undanröjning av gränshinder som nyckelområden inom ramen för att nå målen i visionen och framförde att elva gränshinder undanröjts det senaste året. Ett exempel var problemet med att samkönade föräldrar tidigare inte registrerades som föräldrar vid flytt till Sverige, vilket nu åtgärdats. Blomkvist lyfte också att Gränshinderrådet har fått ett nytt mandat och att de tre regionala gränsinformationstjänsterna ska få

mer resurser eftersom det är de som arbetar med dessa frågor dagligen och det är dit befolkningarna vänder sig när de behöver hjälp.

Ålands samarbetsminister lyfte vårdbranschens utmaningar och menade att Norden bör kunna harmonisera sina utbildningar ytterligare även om detta också regleras genom EU-direktiv. Ministern menade att detta skulle öka attraktionskraften hos vårdutbildningar i hela Norden eftersom att det skulle innebära att man kan arbeta i alla nordiska länder.

När rådets medlemmar fick möjlighet att ställa frågor lyfte Kjell-Arne Ottosson (KD) det faktum att alla de gränshinder som den finländska samarbetsministern nämnde inte hade lösts, utan vissa hade avskrivits på grund av att de bedömts olösbare. Han uppmanade ministrarna att fortsätta försöka lösa gränsproblematik även där det är svårt och att fortsätta följa upp Enestam-rapporten även nu när problemen kanske inte upplevs som lika akuta som under pandemin.

Nordiska ministerrådets program 2023

Islands statsminister Katrín Jakobsdóttir presenterade vid sessionen det isländska ordförandeskapsprogrammet för ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet 2023. Det isländska programmet har rubriken ”Norden – en kraft för fred”, och under ordförandeskapet är avsikten att arbeta vidare med de prioriteringarna i Nordiska ministerrådets handlingsplan för ett grönt, konkurrenskraftigt och socialt hållbart Norden – såväl inom det nordiska samarbetet som internationellt.

Vidare kommer man också att fokusera på att uppmärksamma fredens betydelse som grund för mänskliga rättigheter, välfärd och jämställdhet mellan könen samt skydd av miljö och klimat. Särskilt fokus kommer att ligga på maritima frågor och grön omställning kopplat till hur havets resurser används, och ordförandeskapet ser fram emot ett tätt samarbete i Norden på klimatområdet, inte minst inom energin och grön omställning bland annat på arbetsmarknaden. Hbtqi-personers rättigheter, ökad digitalisering och innovation i kulturlivet är andra prioriteringar som ingår i programmet.

Efter statsministerns huvudinlägg tackades hon av president Jorodd Asphjell, som sa att Norge som ordförandeland för Nordiska rådet ser fram emot ett gott samarbete med Island. Han påpekade att länderna har mycket att lära av varandra inom de områden som programmet fokuserar på – grön omställning, jämställdhet och fred – då Island ligger i topp i World Economic Forums årliga Gender Gap-rapport när det gäller jämställdhet, och på de översta fem platserna ligger fyra länder från Norden. Trots detta finns mycket kvar att göra inom jämställdhetsområdet. Asphjell nämnde också den fleråriga arbetsplan som Nordiska rådet arbetar med – och att det finns goda möjligheter för ministerrådet och Nordiska rådet att samarbeta på flera områden, för att uppnå statsministrarnas vision om att Norden ska vara världens mest hållbara och integrerade region 2030. Asphjell uttryckte också i sitt inlägg att de tre huvudpunkter som det norska ordförandeskapet ska fokusera på är ett tryggt,

grönt och ungt Norden, vilket han menade sammanfaller väldigt bra med det isländska ordförandeskapsprogrammet.

Tillväxt och utveckling i Norden

Under rubriken ”Tillväxt och utveckling” debatterades två ärenden som båda röstades igenom. Det första var ett medlemsförslag från den socialdemokratiska gruppen om elektrifiering av sjöfart och terminaler (A 1771/tillväxt). Utskottets ordförande Anders Eriksson presenterade förslaget som grundar sig i de svårigheter sjöfarten upplevt under pandemin och det stöd branschen kommer att behöva för att klara av den nödvändiga gröna omställningen. Förslaget går således ut på att tidigt starta en dialog mellan de nordiska länderna och övriga Östersjöstater om en standard för elektrifiering av fartyg och hamnar. Nordisk grön vänster lyfte att det finns massiv potential för en grön sjöfart i Norden om de nordiska länderna samarbetar och ger sitt stöd till förslaget. Emma Berginger (MP) från Mittengruppen lyfte att sjöfarten är mycket fossilberoende samtidigt som den är mer energieffektiv än andra branscher och menade att det i sammanhanget vore värdefullt att även följa EU:s sjöfartsstrategi (EU Maritime Strategy), då ett samarbete på bredare nivå, även inom EU, vore värdefullt. Med detta gav Emma Berginger (MP) sitt stöd till förslaget. Nordisk frihet ställde sig skeptiska till förslaget och menade att det är mer värdefullt att fokusera på de länder som släpper ut mest, exempelvis Kina. Nordisk frihet stödde inledandet av en dialog men lyfte vikten att inte skapa onödig byråkrati eller arbeta på ett sätt som gör Norden fattigare och avsåg således inte att stödja förslaget. Den konservativa gruppen gav sitt stöd till förslaget och menade att även om det finns andra länder som släpper ut mer än vi bör Norden fortsätta att arbeta för att vara ledande inom den gröna omställningen.

Det andra förslaget som debatterades var också ett medlemsförslag från den socialdemokratiska gruppen om en certifieringsordning för hållbar turism (A 1893/tillväxt). Förslaget syftar till att hjälpa turistbranschen att driva hållbar turism genom att skapa tydliga kriterier för hållbar turism som är gemensamma i Norden. Mittengruppen lyfte att de tagit fram ett liknande förslag tidigare och att frågor då uppstått om vad som ska ingå, exempelvis flyg, hotell och attraktioner, men de menade att det trots utmaningarna i att formulera förslaget var ett bra förslag som de stöder. Även Nordisk grön vänster tog till orda och framförde sitt stöd för förslaget.

Kunskap och kultur i Norden

Under rubriken ”Kunskap och kultur i Norden” debatterades sju ärenden – ett utskottsförslag om forskningspolitisk redogörelse (A 1920/UKK) samt följande sex betänkanden: Betänkande över medlemsförslag om vänskapsskolor och vänskaper mellan utbildningsinstitutioner (A 1880/kultur), Betänkande över ministerrådsförslag om Nordplus, ny programperiod 2023–2027 (B 343/UKK), Betänkande över medlemsförslag om att skapa nordiskt center

för musiktalanger (A 1889/kultur), Betänkande över medlemsförslag om att stärka det nordiska i lärarutbildningar (A 1892/kultur), Betänkande över medlemsförslag om framtidens cirkulära bibliotek (A 1901/UKK) samt Betänkande över medlemsförslag om antirasistiska läroplaner (A 1908/UKK).

De svenska ledamöterna var aktiva i debatterna. Catarina Deremar (C) gjorde ett inlägg i debatten om medlemsförslaget om att skapa ett nordiskt center för musiktalanger och lyfte vikten av att skapa miljöer där man får utveckla sitt konstnärskap och kulturskapande och då i synnerhet för unga talanger. Att skapa ett nordiskt center för musiktalanger är ett sätt att knyta samman barn och unga inom kulturen i Norden, och detta ska inte ses som en konkurrent till kulturskolan eller den kommunala musikskolan utan som ett komplement. Deremar avslutade sitt inlägg med en önskan om att Nordiska rådet sänder rekommendationen vidare till regeringarna.

Kjell-Arne Ottosson (KD) gjorde ett inlägg i debatten om förslaget att stärka det nordiska i lärarutbildningarna. I sin replik belyste han vikten av att lära sig grannländernas språk och underströk att Mittengruppen ansåg att betänkandet innehåller många bra förslag och många punkter som Mittengruppen anser ska lyftas fram. Om förslaget blir verklighet kommer det dock att kosta pengar och vara budgetpåverkande, betonade han. Om Norden ska bli världens mest hållbara och integrerade region till 2030 behövs både hållbarhet och integrering – och när länder tar emot flyktingar från andra länder är språket av yttersta vikt för integrationen. Ottosson avslutade med att förslaget är mycket viktigt och något som Mittengruppen hoppas att alla regeringar tar vidare.

Inför debatten om betänkandet om antirasistiska läroplaner hade en reservation lämnats av Nordisk frihet, vilken presenterades av Anna-Lena Blomkvist (SD). I sitt inlägg om reservationen påpekade hon att Nordisk frihet inte anser att det behövs speciella antirasistiska läroplaner på nordisk nivå, och att det i de nordiska skolornas läroplaner redan finns nedskrivna planer för att förebygga mobbning och diskriminering. Hon påpekade att våld och diskriminering självklart ska fördömas och förebyggas, särskilt i skolan. Detta gäller allt slags våld och diskriminering och inte bara sådant som är riktat mot ”en viss ras”, avslutades reservationen med.

Lorena Delgado Varas (V) gjorde ett inlägg i debatten och påpekade i sin replik att det inte är en politisk fråga utan en mänsklig rättighet att leva ett liv fritt från diskriminering. Hon underströk att det finns rapporter från olika skolor i de nordiska länderna som pekar på att rasism är den vanligast förekommande diskrimineringsgrund som elever och lärare möter i skolan i dag. Delgado Varas ifrågasatte även vad ledamöten Anna-Lena Blomkvist (SD) menade med meningen om en viss ras, eftersom det finns en historia kring detta som vi måste ta tag i.

I en replik svarade Blomkvist sedan att det i stycket om ras, menades att alla raser ska räknas, inte bara en viss person eller en viss minoritet, utan det handlar om rasism mot alla.

Även Staffan Eklöf (SD) gjorde en replik i debatten och påpekade att man i studier kunnat se att diskriminering och hat finns överallt och att alla möjliga personer kan drabbas av det. Det viktiga för att undvika rasism, diskriminering och andra hemskheter är reflektion och respekt.

Ett hållbart Norden

Under rubriken ”Ett hållbart Norden” behandlades fem ärenden i plenum under sessionen. Utskottet förslög att medlemsförslaget om svanmärkning av emballage (A 1872/hållbart) inte skulle behandlas vidare eftersom det under utskottets behandling av ärendet kommit fram att svanorganisationen redan arbetar på detta. Församlingen kunde med enhällighet godkänna förslaget att lägga ärendet till handlingarna. Ett annat förslag som röstades igenom enhälligt var Nordisk frihets förslag om nordiskt samarbete för bekämpning av invasiva arter (A 1912/hållbart). Staffan Eklöf (SD) presenterade förslaget om utskottets talesperson och framförde förslagets rekommendation om att på nordisk nivå samarbeta för att bekämpa invasiva arter, detta på grund av att dessa arter kan skada flera näringar och den biologiska mångfalden i Norden. Att hantera detta på nordisk nivå har nordisk nytta eftersom koordinering och tidig upptäckt är avgörande i bekämpningen av invasiva arter. Ett tredje förslag som nästan röstades igenom med enhällighet var den konservativa gruppens förslag om att göra Norden ledande i Europa på infångning, transport och lagring av koldioxid (A 1909/hållbart). Förslaget fick stort stöd. Övriga två ärenden ledde till mer debatt då det rädde oenighet mellan partigrupperna. Förslaget från Mittengruppen om ekocidlagstiftning (A 1863/hållbart) presenterades också av Staffan Eklöf (SD) som utskottets talesperson. Han framförde att utskottet inte kunnat nå majoritet i att gå vidare med ärendet då utskottet även om de varit eniga om att miljöbrott behöver straffas hårdare än i dagsläget är det svårt att gå vidare med ärendet då det inte finns en gemensam nordisk eller europeisk definition av ekocidbrott. Förslaget som lagts fram till plenum var således att inte gå vidare med förslaget. Simon Holmström, Mittengruppen, framförde Mittengruppens reservation och menade att förslaget bör gå tillbaka till utskottet för vidare hantering i stället för att inte hanteras alls. Vid en omröstning beslutades att ärendet gick tillbaka till utskottet för fortsatt behandling med målet att hitta en skrivning som kan få majoritet i utskottet.

Ett annat förslag som ledde till en omfattande debatt i plenum var förslaget om att upprätta nordiska och nationella klimatråd för unga (A 1917/hållbart). Utskottets talesperson, ordförande Ola Elvestuen, presenterade förslaget och framförde att det pågår en klimat- och naturkris som personer i position att förändra har huvudansvaret för. Samtidigt är det de unga som kommer att få leva med konsekvenserna av de beslut som politiker tar i dag. Därför syftade detta förslag till att skapa klimatråd där ungdomar får framföra sina åsikter innan politikerna tar beslut. Enligt förslaget ska klimatråden fungera som en instans som politiker måste höra sig för med innan de tar beslut. Utskottets talesperson framförde att utskottet för ett hållbart Norden var delat i frågan, då

vissa ansåg det som mer demokratiskt att lyssna till civilsamhället, inte minst unga, innan beslut tas, medan en del menade att det är odemokratiskt att göra på det viset. Således fanns det en reservation. Staffan Eklöf (SD) presenterade Nordisk frihets reservation och menade att även om ungas engagemang i frågan är mycket viktigt innebär detta förslag att de folkvalda politikerna ger bort sitt beslutsfattande mandat, vilket är odemokratiskt. Även vissa medlemmar i den konservativa gruppen höll med om detta resonemang. Mittengruppen och Nordisk grön vänster menade dock att det fortfarande är politikerna som tar beslutet och att det enda de förbinder sig till är att lyssna på de unga innan de tar beslut. Emma Berginger (MP) lyfte särskilt att hon ansåg Nordisk frihets kritik som obefogad då det är en inkluderande process att lyssna till ungdomar och att detta inte innebär att det är någon annan än politikerna som sedan tar besluten. Ungdomens Nordiska Råd lyfte i sitt inlägg att 40 procent av unga inte tror att vuxna kan eller vill göra något åt klimatkrisen, och därför är det viktigt att låta unga komma till tals i frågor som påverkar deras framtid.

Välfärd i Norden

Under rubriken ”Välfärd i Norden” debatterades ett betänkande över medlemsförslag om att jämföra likheter och skillnader i de nordiska ländernas narkotikapolitik för att utveckla gemensamma riktlinjer förankrade i mänskliga rättigheter. Angelika Bengtsson (SD) framförde utskottets förslag om att inte gå vidare med medlemsförslaget med motiveringen att det riskerar att öppna för en legalisering av narkotika. Nordisk grön vänster reserverade sig mot betänkandet och menade att förslaget är i linje med FN:s ståndpunkt som uppmanar det internationella samfundet till att främja narkotikapolitik som är förankrad i mänskliga rättigheter. Emma Berginger (MP) tog replik under debatten och framförde att hon ser förslaget som en möjlighet att utforska likheter och skillnader mellan de nordiska ländernas narkotikapolitik där vissa länder varit mer effektiva i sitt arbete. Därför förklarade hon att hon kommer att frånga sin partigrups linje och rösta för reservationen. Utskottets ordförande Eva Lindh (S) framförde även på den socialdemokratiska gruppens vägnar att det finns olika tolkningar av förslaget och att partigruppen därför skulle rösta för betänkandet, men att Nordisk grön vänster hade möjlighet att skriva ett nytt medlemsförslag med en formulering som inte var öppen för olika tolkningar.

Eva Lindh (S) presenterade även ett betänkande över den socialdemokratiska gruppens medlemsförslag om ett nordiskt samarbete om den postvirala sjukdomen långtidscovid. Hon tackade utskottet för en god hantering av medlemsförslaget och framhöll att de nordiska länderna kan dra nytta av varandras lärdomar och kunskaper. Vidare presenterades förslag om ett nordiskt yrkeskrav för personer som utför estetiska injektioner och kirurgiska skönhetsingrepp och en nordisk utredning och strategi om barnfattigdom i Norden. Samtliga av dessa förslag antogs enhälligt av de närvarande medlemmarna i Nordiska rådet.

Nya medlemsförslag

En första debatt om nya medlemsförslag hölls också under sessionen. Fem stycken medlemsförslag debatterades.

Medlemsförslag om en gemensam nordisk pilgrimssatsning (A 1930/UKK), som lagts fram av den socialdemokratiska gruppen, presenterades av den norska ledamoten May Britt Lagesen. Därefter gjordes ett inlägg av den norska ledamoten Kathrine Kleveland, som representant från Mittengruppen.

Medlemsförslag om gemensam nordisk säkerhet och försvar (A 1926/presidiet), som lagts fram av Mittengruppen och som presenterades av dess representant, den danska ledamoten Bertel Haarder. Staffan Eklöf (SD) kommenterade ärendet för Nordisk frihets del, och sa att Nordisk frihet välkomnade Mittengruppens förslag om gemensamma analyser av de nordiska ländernas säkerhetssituation och möjligheten till samarbete för att nå den största gemensamma effekten i försvaret av vårt närområde. Han sa även att Nordisk frihet tidigare i Nordiska rådet föreslagit ett större säkerhetssamarbete. I och med Finlands och Sveriges nära förestående Natoanslutning ökar dessutom möjligheterna och enkelheten när det gäller samarbete i dessa frågor, påpekade Eklöf.

Även Emma Berginger (MP) gjorde ett inlägg i debatten och nämnde att den svenska överbefälhavaren nyligen presenterat sina militära råd till den nya svenska regeringen och att ett av dessa råd var att inte ha några förbehåll i förhållande till Sveriges eventuella kommande Natomedlemskap. Berginger påpekade att i klartext skulle det kunna innebära kärnvapen på svenskt territorium. Användande av kärnvapen skulle få katastrofala konsekvenser för människor och miljö och hotar hela vår existens, underströk Berginger, som sa att kärnvapen på nordisk mark ökar hotbilden mot våra länder och risken för att vi skulle bli måltavlor för användande av just kärnvapen. Hon avslutade med att hon ser med stor oro på utvecklingen och funderar på hur vi gemensamt kan arbeta för global nedrustning av kärnvapen. Frågan är hur den processen kan drivas framåt med tanke på svårigheterna att säga nej till kärnvapen i våra egna länder, avslutade hon.

Medlemsförslag om att förbättra förutsättningarna för handel inom Norden (A 1928/UVU), lades fram av Konservativa gruppen och dess representant, den norska ledamoten Liv Kari Eskeland. Därefter följde två inlägg i debatten.

Nytt medlemsförslag om ett atomvapenfritt Norden (A 1931/presidiet), som lagts fram av Nordisk grön vänster presenterades av dess talesperson Marianne Paviassen från Grönland. Staffan Eklöf (SD) bidrog med flera inlägg och repliker i denna debatt och sa att Nordisk frihet inte håller med Nordisk grön vänster, som vill att de nordiska länderna ska ratificera FN:s avtal om ett så kallat kärnvapenförbud. Eklöf sa att det finns flera skäl till att Sverige inte har gjort det och att ett av dem är att det sannolikt inte blir praktiskt möjligt med ett fungerande Natomedlemskap för det land som skriver under och ratificerar avtalet. Ett undertecknande skulle troligen heller inte leda till avspänning utan tvärtom – ett förbud skulle bli ensidigt då de farliga staterna aldrig skulle underteckna och följa ett sådant avtal, påpekade Eklöf och menade att om

Nordens länder skulle ratificera avtalet skulle det leda till en osäkrare värld och en värld där sannolikheten ökar för användning av kärnvapen. Eklöf sa även att vi absolut bör sondera alla möjligheter som finns till nedrustning och avspänning men att kärnvapnen tyvärr har kommit för att stanna – därför måste vi uppnå avspänning på annat sätt.

Ett nytt medlemsförslag om ändring av prissättning på elmarknaden (A 1935/UVU), lades fram av Nordisk frihet och presenterades av dess talesperson, den finländska ledamoten Lulu Ranne presenterades. Kjell-Arne Ottosson (KD) framförde ett inlägg och sa att Mittengruppen inte är så positiv till förslaget som det ser ut då man anser att det inte finns så många reellt genomförbara åtgärder i det. Däremot är det positivt att det nu blir en diskussion om nordiskt energisamarbete. Med den energisituation som råder i Europa är det nödvändigt att Norden för ärliga och uppriktiga samtal om hur ren energi ska säkras till ett anständigt pris för invånarna. Ottosson sa även att Mittengruppen känner oro för att energiprotektionism kan komma att utvecklas bland de nordiska länderna, då flera nationella elsystemoperatörer i bland annat Finland, Sverige och Danmark varnar för att energiprotektionism kan ge en utbredd negativ effekt för den nordiska energimarknaden. Ottosson avslutade med att Mittengruppen önskar stärka det nordiska samarbetet men med fakta som underlag, och därför behövs mer kunskap om konsekvenserna samt en analys av det aktuella förslaget innan Mittengruppen tar slutlig ställning.

Nordiska ministerrådets budget

Budgeten för Nordiska ministerrådet hade en särskild punkt på dagordningen. Ett betänkande över ministerrådsförslag om Nordiska ministerrådets budget 2023 (B 339/presidiet) debatterades.

I debatten gjorde Maria Stockhaus (M) ett inlägg för den konservativa gruppen och påpekade att gruppen varit, och fortfarande är, kritisk till hur ekonomin i allmänhet och projekten i synnerhet hanteras av Ministerrådet. Stockhaus påpekade att den danska riksrevisionen kritiserat både ekonomistyrningen i allmänhet och projekten. Stockhaus, som under året varit ordförande för Nordiska rådets kontrollkommitté där man tagit emot redogörelser för frågorna, sa att det fortfarande finns mycket kvar att göra, inte minst som nämnts inom projektredovisningen, och man kan se att kontrollen av uppföljningen brister. Ministerrådet administrerar 750 projekt och Stockhaus avslutade sitt inlägg med att understryka att man från den konservativa gruppen förutsätter att Ministerrådet fortsätter att arbeta med detta och sätter frågan högt på agendan så att det säkerställs att de pengar som satsas på det nordiska samarbetet också går till det som de är tänkta till.

Nordiska rådets rapporter

Under rubriken ”Nordiska rådets rapporter” redogjorde ett antal organ för sina respektive verksamheter under 2022. Kontrollkommittén informerade om sin verksamhet under 2022 som första punkt (dokument 18/2022).

Ett betänkande avhandlades om Riksrevisionens rapport till Nordiska rådet om revisionen av Nordiska rådets räkenskaper för 2021 (C 3/2022/kk). Ett ytterligare betänkande avhandlades om Riksrevisionens rapport till Nordiska rådet och Nordiska ministerrådets verksamhet 2021 (C 4/2022/kk).

Ett betänkande avhandlades även om Riksrevisionens rapport till Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet om Nordisk kulturfonds verksamhet för 2021 (C 5/2022/kk).

Slutligen avhandlades Nordiska rådets årsberättelse för 2021 (dokument 1/2022).

Per-Arne Håkansson (S) bidrog med ett inlägg för den socialdemokratiska gruppen under punkten om kontrollkommitténs verksamhet (dokument 18/2022) och betonade att målet och inriktningen är att ha enighet i kontrollkommitténs arbete och att kommittén försöker göra en så opartisk och oberoende bedömning som möjligt. Håkansson påpekade att den danska riksrevisionen fördjupat sig i de kritiska synpunkter som kommit utifrån redovisningar av olika projekt och att kontrollkommittén kommer att följa upp detta under kommande år. Hittills har man arbetat i god enighet och med ett gott stöd från den danska riksrevisionen.

Nordiska rådets program 2023

På sessionens sista dag valdes Jorodd Asphjell från Norges arbetarparti till president för Nordiska rådet för 2022. Helge Orten (norska Høyre) valdes till vicepresident. Den blivande presidenten tackade för förtroendet och tackade det finländska ordförandeskapet för ett väl genomfört ordförandeskapsår och presenterade därefter det norska ordförandeskapsprogrammet och dess prioriteringar. Centralt för ordförandeskapet är ett säkert, grönt och ungt Norden. Krig i Europa, pandemin och klimatkrisen är några exempel på gränsöverskridande hot som samtliga länder i Norden möts av. Detta, menade den blivande presidenten, gör det nordiska samarbetet viktigare än någonsin. Framför allt när det kommer till klimatsamarbetet men även i klimatfrågan både inom Norden och internationellt eftersom Norden är ledande i att finna gröna lösningar för en grön omställning. Ett säkert och grönt Norden är även en förutsättning för ett ungt Norden, menade den blivande presidenten, eftersom unga nordister är Nordens framtid. Därför bör man fokusera på att stärka ungas möjligheter till utbildning och arbete över nationsgränserna och därmed förståelsen för nordiska språk och det nordiska kultursamhället. Särskilt fokus bör ligga på att stärka det nordiska samarbetet överlag i framtiden eftersom världen behöver ett starkt Norden som samarbetar och är en tydlig röst på den internationella arenan.

Nordiska rådets priser

Nordiska rådets priser delas ut en gång per år i samband med sessionen i kategorierna litteratur, barn- och ungdomslitteratur, film, musik samt miljö. Av priserna är litteraturpriset, som instiftades 1962, det äldsta och barn- och ungdomslitteraturpriset, som instiftades 2013, det yngsta. Nomineringsproceduren och bedömningskommittéernas sammansättning skiljer sig åt för priserna.

För mer information om priserna, se <https://www.norden.org/sv/nordiska-raadets-priser>.

Utdelning av Nordiska rådets priser

Det land som är ordförandeland i Nordiska rådet och anordnar sessionen ansvarar för Nordiska rådets prisutdelning. Nordiska rådets finländska delegation var värd och delegationens sekretariat fick i uppgift att planera och genomföra prisutdelningen. Prisutdelningens röda tråd bör överensstämma med grundsyftet med Nordiska rådets priser som är att öka intresset för det nordiska kultursamhället och miljösamarbetet, att bidra till enastående nordiska konstnärliga och miljömässiga insatser och att bidra till att visualisera och belysa det nordiska samarbetet. Prisutdelningens program bör ha en konstnärlig koppling till priserna och de nominerade. Nordiska rådets presidium har beslutat att Nordiska rådets prisutdelning ska hållas i anslutning till sessionen och att vinnarna ska offentliggöras under prisutdelningen till vilken samtliga nominerade bjuds in. Världlandets parlament har möjlighet att sätta sin prägel på prisutdelningen så länge presidiets beslut enligt ovan fullföljs.

Den 1 november delades Nordiska rådets priser för litteratur, barn- och ungdomslitteratur, musik, film och miljö ut på Musikhuset i Helsingfors. Prisutdelningen sändes live eller i efterhand i flera av de nordiska public servicekanalerna.

Den isländska filmen Lamm vann filmpriset och miljöpriset gick till Mariehamns stad på Åland för Nabbens våtmark. Litteraturpriset gick till Danmark när Solvej Balle tilldelades priset för romanen Om udregning af rumfang I, II, III. Musikpriset gick till den svenska kompositören Karin Rehnqvist för verket Silent Earth. Den norska författaren Nora Dåsnes fick barn- och ungdomslitteraturpriset för den grafiska romanen Ubesvart anrop. De fem vinnarna mottar prisstatyeten Nordlys och 300 000 danska kronor vardera.

6 Presidiet

Nordiska rådets presidium bereder övergripande politiska frågor och har ansvar för den allmänna inriktningen och utvecklingen av Nordiska rådets verksamhet samt för att denna samordnas med arbetet i de nationella parlamenten och med andra internationella organisationer. Vidare behandlar presidiet budgeten för det nordiska samarbetet samt utrikes- och säkerhetspolitiska frågor. Presidiet är rådets högsta beslutande organ när plenarförsamlingen inte är samlad och kan då fatta beslut i dess ställe.

Nordiska rådets presidium består enligt arbetsordningen av en president, en vicepresident och högst 15 andra av Nordiska rådets valda medlemmar. Varje land och varje partigrupp ska vara representerade i presidiet. Presidiets medlemmar väljs av plenarförsamlingen. Svenska medlemmar av presidiet var under 2022 Hans Wallmark (M), fram till den 26 oktober, Gunilla Carlsson (S), fram till den 11 oktober, Linda Modig (C), fram till den 11 oktober, och Lorena Delgado Varas (V). Efter att en ny delegation valts i kammaren den 11 oktober var de svenska ledamöterna i presidiet Heléne Björklund (S), Maria Stockhaus (M), efter den 26 oktober, Lorena Delgado Varas (V) och Anna Starbrink (L).

Presidiet möts årligen vid sex tillfällen. Presidiets arbete påverkades under inledningen av året fortfarande av covid-19-pandemin. Nordiska rådets januarimöte som var planerat att hållas i Oslo genomfördes digitalt. Därefter har presidiets möten kunnat genomföras fysiskt.

I samband med sessionen i Helsingfors höll presidiet ett antal möten med ministersidan. Med de nordiska samarbetsministrarna diskuterades Nordiska ministerrådets budget 2024, den fyraåriga budgetramen och förbättring av budgetprocessen ur både ett politiskt och ett administrativt perspektiv.

Tillsammans med utrikesministrarna diskuterades utrikes- och säkerhetspolitiska utmaningar för Norden och framtidens nordiska samarbete, och med den norska statsministern samma tema som årets toppmöte – det nordiska samarbetets framtid samt Nordens roll i världen. En fråga som lyftes under presidiets möten med ministrarna och tillika i plenum var det eventuella behovet av en revidering av Helsingforsavtalet.

Ärenden under 2022

Presidiet tog under året utgångspunkt för sitt arbete i det finländska ordförandeskapsprogrammets prioriterade områden: ett socialt och ekologiskt hållbart Norden, ett säkert och gränslöst Norden samt ett internationellt och framtidsorienterat Norden. De diskussioner som upptog mycket av presidiets arbete under året handlade om konsekvenserna av politiska beslut i de nordiska länderna till följd av covid-19-pandemin, ett stärkt nordiskt samarbete kring krisberedskap och Enestam-rapporten. Presidiet hanterade även ett stort antal administrativa frågor såsom förberedelser för årets temasession, session och

internationella möten. Andra ärenden handlade om rådets och ministerrådets budget och årsredovisning, halvvägsutvärdering av Nordiska ministerrådets handlingsplan 2021–2024 och den framtida handlingsplanen.

Nordisk civil krisberedskap

På toppmötet vid Nordiska rådets 73:e session i Köpenhamn 2021 presenterade den tidigare finländska finansministern Jan-Erik Enestam ett antal konkreta rekommendationer för att stärka det nordiska samarbetet. Enestam hade på uppdrag av de nordiska samarbetsministrarna genomfört en strategisk genomlysning för att tillvarata lärdomar av covid-19-pandemin och presentera ett antal konkreta rekommendationer för att stärka det nordiska samarbetet. Enestams rapport går i hög grad i linje med Nordiska rådets strategi för samhällssäkerhet från 2019. Strategin innehåller flera konkreta förslag till beredskapssamarbete och har utgjort ett stadigt argument när Nordiska rådet de senaste åren har tryckt på regeringarna för att stärka det civila krissamarbetet.

Rapporten innehåller tolv förslag och Nordiska rådet vill gå vidare med elva av dem. Under 2022 behandlade rådet en rekommendation som understöder Enestams förslag. I rekommendation 1/2022, som antogs enhälligt i plenum i samband med temasessionen i Malmö, föreslås att de nordiska samarbetsministrarna ska få ansvar för samarbetet inom civil krisberedskap. Vidare föreslås att man inrättar en nordisk nätverksenhet för civil krisberedskap, genomför ett pilotprojekt för gemensam upphandling av vaccin och undersöker möjligheten till gemensamma beredskapslager.

Bland de elva förslagen återfanns förslaget om att etablera ett permanent ministerråd för infrastruktur.

I ministerrådets svar på rekommendation 1/2022 över medlemsförslaget angavs att presidiet önskar en politisk dialog. En sådan genomfördes vid sessionen i Helsingfors.

Ärenden med syftet att stärka och modernisera rådet

Presidiet har under året diskuterat hur rådets verksamhet och det nordiska samarbetet i stort kan styrkas och vitaliseras, detta som en följd av lärdomar från pandemiåren, Rysslands krig i Ukraina och det nya säkerhetspolitiska läget. Mittengruppen föreslog en förstärkning av rådets arbete genom att ta fram en strategi för Nordiska rådet (A 1904/presidiet). Man noterade att en sådan finns för rådets internationella relationer men inte för själva rådet. Den socialdemokratiska gruppen föreslog en förstärkt nationell förankring av det nordiska samarbetet (A 1914/presidiet). Presidiets betänkande rekommenderade de nordiska regeringarna att initiera en gemensam diskussion med rådet om hur de nordiska länderna i högre grad förpliktar sig att förankra det nordiska samarbetet. Presidiets rekommendation med anledning av A 1914/presidiet blev godkänd vid sessionen (rek. 32/2022).

Presidiet beredde även Mittengruppens förslag om att anpassa Nordiska rådet till den nya säkerhetspolitiska situationen (A 1919/presidiet).

Diskussionerna om de ovannämnda ärendena ledde till att presidiet kommer att inleda ett arbete för att eventuellt rekommendera de nordiska regeringarna att se över en revidering av Helsingforsavtalet. Samtal och frågor om översyn av Helsingforsavtalet lyftes under andra halvan av året av ledamöter, bland annat på mötet mellan Nordiska rådets presidium och de nordiska samarbetsministrarna under sessionen i Helsingfors.

Nordisk utrikes-, försvars- och säkerhetspolitik

Nordiska rådet bidrar med en parlamentarisk dimension i det utrikes-, försvars- och säkerhetspolitiska samarbetet. Presidiet möter i samband med sessionerna de nordiska utrikesministrarna och försvarsministrarna för en dialog om aktuella frågor. Nordiska rådets internationella arbete 2022 påverkades till stor del av Rysslands anfallskrig mot Ukraina och av Sveriges och Finlands efterföljande beslut att ansöka om Natomedlemskap. Nordiska rådet var tidigt ute med att fördöma Rysslands olagliga attack, och Ukraina var huvudtemat på Nordiska rådets temasession i Malmö i mars 2022.

Nordiska rådets presidium har också satt fokus på hur man kan hjälpa den belarusiska och ryska oppositionen. I samband med årets session hölls ett seminarium mellan presidiet, utskottsledare och sessionens internationella gäster om säkerhetsläget i Norden och globalt. Vid Nordiska rådets septembarmöten i Reykjavik genomförde presidiet tillsammans med Baltiska församlingen möten med representanter från Ukraina och oppositionen i Ryssland och Belarus. Meningen med mötet var att diskutera situationen i Ukraina och Belarus samt vad rådet och Baltiska församlingen kan göra för att ge stöd till myndigheter och civilbefolkning.

Efter förslag från den finländska delegationen om ett studentutbytesprogram för belarusiska studenter (A 1878/presidiet) föreslog presidiet att rådet skulle rekommendera de nordiska regeringarna att påbörja ett studentutbytesprogram riktat till belarusiska studenter för 2023–2026, detta för att stödja de demokratiska krafterna i Belarus. Ett sådant utbytesprogram föreslogs genomföras tillsammans med Nordiska ministerrådet. Ärendet behandlades även i utskottet för kunskap och kultur i Norden. Presidiets rekommendation med anledning av A 1878/presidiet blev godkänd vid sessionen (rek. 11/2022).

Försvarsfrågor stod även 2022 högt upp på dagordningen i Nordiska rådet och då med särskilt fokus på krisberedskap och samhällssäkerhet. I november stod Norge värd för presidiet årliga rundabordsamtal om försvarsfrågor. Samtalet kretsade kring hur det nordiska försvarssamarbetet ska uppdateras för att stärka samarbetet efter att Sverige och Finland går med i Nato. Vid mötet deltog den norska försvarsministern, ledamöter från de nordiska parlamentens försvarsutskott och representanter för det nordiska försvarssamarbetet Nordefco. Från svenska sida i presidiet deltog Heléne Björlund (S) och

Lorena Delgado Varas (V), och från riksdagens försvarsutskott deltog Peter Hultqvist (S) på distans.

Västsahara

Presidiet behandlade under året ett medlemsförslag från Nordisk grön vänster om nordiskt samarbete kring Västsahara (A 1911/presidiet). Förslagsställarna rekommenderade bland annat att de nordiska regeringarna ska agera med kraft i FN för att den utlovade folkomröstningen snarast kommer till stånd samt att en tydlig tidsplan för detta utarbetas. Presidiets betänkande underströk vikten av frågan, men flertalet ledamöter menade att detta inte är en fråga som ska hanteras i Nordiska rådet och rekommenderade rådet att inte gå vidare med förslaget, vilket även blev utfallet av voteringen vid sessionen.

Budget för det nordiska samarbetet 2022

Budgeten för det nordiska samarbetet inom ramen för Nordiska ministerrådet 2022 uppgick till cirka 969 023 000 danska kronor. Ministerrådet beslutar om budgetramen och ska enligt Helsingforsavtalet genomföra de förslag till ändringar inom ramen som Nordiska rådet rekommenderar om det inte finns synnerliga skäl att inte göra det. Budgeten för det nordiska samarbetet 2022 låg kvar på 2021 års nivå. Under året har ledamöter i diskussioner lyft frågan om behovet av mer grundfinansiering för de nordiska samsamarbetsorganisationerna.

Budgetplaneringen i ministerrådet för kommande år baserar sig på en stegvis och målinriktad omfördelning av den nordiska budgeten, i linje med en fyraårig handlingsplan som Nordiska ministerrådet antog efter konsultation med Nordiska rådet i november 2020. Diskussionen om de kommande årens budgetprocess inleds redan i december varje år, då representanter för nuvarande och kommande ordförandeskap i Nordiska ministerrådet möter nuvarande och kommande ordförandeskap i Nordiska rådet för en första genomgång. Presidiet och partigruppernas budgetordförande har i förhandlingarna med ministerrådet rekommenderat ändringar i budgetförslaget. Flera ändringar handlande om att mildra de negativa effekterna på kultursektorn av covid-19-pandemin.

Efter att under året ha förhandlat om Nordiska ministerrådets budget för 2023 rekommenderade Nordiska rådet vid sessionen att godkänna ministerrådsförslag (B 339/presidiet). Budgeten inkluderar en budgetkompromiss om 22,5 miljoner danska kronor mellan rådet och ministerrådet. Rådet lyfte att man kommit överens med samsamarbetsministrarna om att ministerrådet så långt det är möjligt ska uppnå en gemensam förståelse för fördelning mellan och inom satta budgetramar, att man ska fortsätta att föra en dialog om att etablera ett ministerråd för transportfrågor och att man ska ha en dialog om det nordiska budgetarbetet framöver. Presidiets rekommendation med anledning av B 339/presidiet blev under sessionen godkänd (rek. 12/2022). Andra budgetrelaterade frågor som behandlats är halvårsutvärdering av Nordiska

ministerrådets handlingsplan 2021–2024, Nordiska ministerrådets framtida handlingsplan och förankring av densamma samt flerårig budgettram mellan rådet och ministerrådet.

Nordiska rådets budget för 2022 uppgick till 38 053 000 danska kronor. Utgångspunkten för beräkningen av Sveriges bidrag till de gemensamma kostnaderna är den av presidiet antagna budgettramen för delegationernas bidrag om 34 643 006 danska kronor. Det svenska bidraget betalas i danska kronor halvårsvis till Nordiska rådets sekretariat i Köpenhamn. På grund av valutakursen och ökade kostnader för tolkning och översättning har Sveriges bidrag ökat under senare år.

Sveriges andel av kostnaderna för Nordiska rådet beräknas enligt en fördelningsnyckel baserad på BNI och följer Nordiska ministerrådets fördelningsnyckel. Sverige betalade 32,4 procent av kostnaderna under 2022. Sedan 2020 pris- och löneomräknas budgeten med en årlig ökning. Presidiet har under året diskuterat återbetalning till medlemsländerna. Detta ska enligt ekonomireglementet ske som huvudregel, men presidiet kan även välja att binda upp medel för särskilda aktiviteter. På grund av de minskade kostnaderna under pandemin betalade rådet 2022 tillbaka till Sveriges cirka 350 000 danska kronor, vilket drogs av på den årliga inbetalningen.

Nordiska rådets kontakter med närområdena under 2022

Samarbetet med olika aktörer i Nordens närområden inleddes i mitten av 1990-talet och har hög prioritet. Samarbetet har vuxit på senare år, vad gäller både samarbetspartner och antal politiska sakområden som varit föremål för diskussioner. Samarbete bedrivs nu både bilateralt med parlament i Nordens grannländer genom ömsesidiga inbjudningar till seminarier och sessioner och i form av aktivt deltagande i de regionala parlamentariska samsamarbetsstrukturer som finns för Arktis och Barents- och Östersjöområdena.

Nordiska rådets internationella samarbete har i stort sett följt de prioriteringar som återfinns i rådets internationella strategi 2018–2022. I strategin står bland annat att Nordiska rådet kommer att spela en aktiv roll för att främja nordiska värderingar såsom demokrati, rättsstatsprincipen, mänskliga rättigheter, jämlikhet, välfärdsstat, tillit och öppenhet. En arbetsgrupp underställd presidiet har under året arbetat med att ta fram en ny strategi för internationellt samarbete som planeras antas i samband med temasessionen 2023. Från svensk sida deltar Hans Wallmark (M), fram till den 26 oktober, Lorena Delgado Varas (V) och Linda Modig (C). Utkast till den nya strategin präglas av det förändrade säkerhetspolitiska läget, klimatfrågan och gemensamma värderingar om demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatsprincipen.

För Nordiska rådet har framför allt kontakterna och samarbetet på parlamentarisk nivå med Estland, Lettland och Litauen och de tre baltiska parlamentens samsamarbetsorgan Baltiska församlingen varit av särskild vikt. Presidierna i de båda organisationerna träffas årligen för att diskutera arbetsplaner

och samarbete det kommande året. Därutöver är det samarbetena med den arktiska parlamentarikerkonferensen (Conference of Parliamentarians of the Arctic Region, CPAR) och den parlamentariska Östersjökonferensen (Baltic Sea Parliamentary Conference, BSPC) som betonas tillsammans med det fortsatta samarbetet med Europaparlamentet.

Nordiska rådet och Baltiska församlingen undertecknade ett nytt samarbetsavtal vid ett möte i Helsingfors den 25 april. Det är ett brett avtal som spänner över många områden, men som präglas starkt av den ryska invasionen av Ukraina. Avtalet betonar betydelsen av en fredlig och stabil nordisk-baltisk region och påpekar att regional säkerhet är en viktig drivkraft för utveckling. Det ska bland annat handla om ett omfattande samarbete kring utrikes- och säkerhetspolitik, inklusive cybersäkerhet samt falska nyheter och propaganda från auktoritära regimer. Dessutom ska de två organisationerna tillsammans arbeta för demokratiska värderingar, stödja en säker energiförsörjning i regionen, samarbeta mot klimatförändringarna och för cirkulär ekonomi samt lära av covid-19-pandemin för att vara bättre förberedda inför nästa kris.

EU-frågor

EU är ett av tre prioriterade områden i Nordiska rådets internationella strategi 2018–2022. I strategin understryks särskilt kontakten med Europaparlamentarikerna. Det finns en strävan i Nordiska rådet att förtydliga kontakterna med EU-parlamentet och de nordiska Europaparlamentarikerna. När representanter för rådet besökt parlamentet har man bland annat diskuterat utrikes- och säkerhetsfrågor, energifrågor, Östersjöfrågor, antibiotikaresistens och digitalisering. Presidiet har betonat vikten av samordning med de nationella EU-utskotten och enats om att hålla ett årligt möte med de nordiska parlamentens EU-utskott i samband med konferensen mellan de parlamentariska organen för EU-frågor vid Europeiska unionens parlament (Cosac). Ett sådant möte mellan medlemmar av presidiet och presidierna för de nordiska ländernas EU-utskott genomfördes digitalt med temat cybersäkerhet. Från svensk sida deltog Nordiska rådets presidium – Maria Stockhaus (M), Anna Starbrink (L), Lorena Delgado Varas (V) och Hans Wallmark (M) – EU-nämndens ordförande samt utrikesutskottets ordförande Aron Emilsson (SD).

I februari 2022 genomfördes ett möte med Delegationen för samarbete i norr och för förbindelserna med Schweiz och Norge, till den gemensamma parlamentarikerkommittén EU–Island och till EES gemensamma parlamentarikerkommitté (DEEA). Fokus på det mötet var bland annat cybersäkerhet, grön omställning och strategier för Arktis.

Nordiska rådet har sedan 2017 en medarbetare anställd som rådgivare i EU-frågor. Medarbetaren har till uppgift att skapa nätverk som är väsentliga för samarbetet mellan Nordiska rådet och Europaparlamentet. Tjänsten är en tidsbegränsad projektanställning som efter de inledande tre åren förlängdes till och med utgången av 2023. Presidiet beslutade vid sitt sommarmöte 2022 att därefter inte förlänga utan avveckla tjänsten.

Ryssland och Belarus

Nordiska rådet samarbetade under många år med Ryssland, inte minst genom att bjuda in ryska parlamentariker till de nordiska länderna. Detta samarbete minskade 2014 och har avtagit helt efter Rysslands invasion av Ukraina 2022. Nordiska rådet fokuserar i stället sina ansträngningar på stöd till Ukraina och rysk opposition, ofta i samarbete med Baltiska församlingen.

Nordiska rådet har även tidigare varit i kontakt med parlamentariker från tidigare års regim i Belarus i samband med rådets årliga rundabordsmöten om demokratisk utveckling i landet, men denna kontakt upphörde efter valet i Belarus 2020. Nordiska rådet har sedan dess fortsatt sitt arbete med demokratiska oppositionsstyrkor från Belarus, även detta vanligtvis i samarbete med Baltiska församlingen och ofta med stöd från Nordiska rådets och ministerrådets sekretariatskontor i Litauen.

Nordens grannländer i väst

Samarbetet med Nordens grannländer i väst är också fortsatt prioriterat och Nordiska rådet har observatörsstatus i Västnordiska rådet (Island, Färöarna och Grönland). Som en följd av Storbritanniens utträde ur EU och de nära historiska och kulturella banden betonar rådet vikten av ett fortsatt samarbete. Storbritanniens parlament deltog med en delegation, under ledning av den vice talmannen från det brittiska underhuset, vid sessionen i Helsingfors. Delegationen uttryckte uppskattning över de nära relationerna med Norden och framförde en önskan om mer samarbete framöver.

7 Utskotten och kontrollkommittén

7.1 Utskottet för ett hållbart Norden

Utskottet för ett hållbart Norden arbetar med frågor som rör klimatet, miljö- och naturskydd, hållbart användande av naturresurser, biologisk mångfald, jord- och skogsbruk samt fiskeriförvaltning. Även livsmedelsfrågor och konsumentskydd är några av de frågor som faller under utskottets ansvarsområde. Svenska medlemmar i utskottet var fram till riksdagsvalet i september Emilia Töyrä (S), Cecilie Tenfjord-Toftby (M), Staffan Eklöf (SD), Magnus Ek (C) och Annika Hirvonen (MP). Under denna tid var Magnus Ek (C) ordförande i utskottet. Efter riksdagsvalet byttes samtliga medlemmar ut utom Staffan Eklöf (SD). De ny tillsatta medlemmarna var Johan Andersson (S), Åsa Karlsson (S) och Emma Berginger (MP). Sedan september är Staffan Eklöf (SD) vice ordförande i utskottet.

Utskottets verksamhet 2022

Utskottet för ett hållbart Norden har under året haft fem möten, varav ett digitalt. Utskottet valde inför 2022 att fortsätta fokusera på frågor inom cirkulär ekonomi, biologisk mångfald och havsmiljön. Även arbetet kring lagring och bindning av koldioxid fortgick. Utskottet följde även upp ett flertal frågor inom företagsansvar, mänskliga rättigheter och äganderätten av naturresurser, ekocidlagstiftning, svanmärkning av emballage och en nordisk allians för klimatet som alla diskuterats under 2021. Utskottets sommarmöte 2022 ägde rum i Ilulissat på Grönland och inkluderade utöver sedvanlig behandling av ärenden också möten med bland andra Ilulissats borgmästare, studiebesök till Ilulissats isfjordscenter och en båtutture i isfjorden för att bättre förstå klimatförändringarna och deras påverkan.

Ett flertal sakkunniga har under året deltagit på utskottsmöten i syfte att ge fördjupad information i diverse sakfrågor. Utskottet besöktes bland annat av Nordiska investeringsbanken (NIB) och Nordic Environment Finance Corporation (Nefco).

I samband med Nordiska rådets session i Helsingfors hölls ett gemensamt möte med ministerrådet där Sveriges nya miljö- och klimatminister Romina Pourmokhtari deltog tillsammans med kollegor från Norge, Finland, Åland och Grönland. Vid mötet diskuterades FN:s kommande klimattoppmöte i Sharm el-Sheikh i Egypten (COP 27) som ägde rum veckan efter sessionen. Nordiska rådet deltog vid COP 27 med en nordisk paviljong. I Nordiska rådets delegation ingick inga svenska ledamöter denna gång. Nordiska rådet deltog även på FN:s klimattoppmöte om biologisk mångfald i Ottawa i Kanada (COP 15).

Under året stod utskottet också värd för ett antal seminarier, bland annat ett seminarium om ekocidlagstiftning i januari och ett seminarium om företags-

ansvar, mänskliga rättigheter och äganderätten av resurser tillsammans med utskottet för tillväxt och utveckling i Norden och utskottet för välfärd i Norden i december.

Ekocidlagstiftning

Under 2021 presenterades ett medlemsförslag (A 1863/hållbart) från Mitten-gruppen som syftade till att rekommendera Nordiska ministerrådet att verka för att ekocid (storskalig miljöförstöring) blir ett internationellt brott i Romstadgan, vilket gör det möjligt att åtala för brottet vid Internationella brottmålsdomstolen i Haag. Förslaget behandlades under året och mer information om ämnet samlades in på begäran av Konservativa gruppen och Nordisk frihet. Bland annat fick utskottet besök av professor Fausto Pocar från Europeiska rättsinstitutet (European Law Institute, ELI), som är involverad i ett europeiskt projekt om ekocidlagstiftning. Inför septembermötet fick utskottet också mer information om EU-regler relaterade till miljöansvar och miljökriminalitet. I början av 2022 genomfördes ett miniseminarium på ämnet och vid januarimötet veckan därpå behandlades ett förslag med tre rekommendationer: att verka för att ekocid återspeglas i EU:s miljöansvarsdirektiv och i det kommande nya miljöbrottsdirektivet, att de nordiska länderna upprättar rättsliga instrument som gör det möjligt att lagföra europeiska företag som orsakar miljöbrott utanför Europas gränser och att de nordiska länderna fastställer åtgärder som kan uppfylla målen i det nya direktivet som kommissionen föreslår. Förslaget godkändes inte och en majoritet av utskottet ville inte gå vidare med medlemsförslaget. Sekretariatet tog fram ett betänkande i vilket det föreslogs att utskottet inte skulle gå vidare med förslaget, vilket godkändes vid utskottets möte i samband med temasessionen i mars. Rasmus Ling (MP) och den åländske ledamoten Simon Holmström (Hållbart initiativ) från Mitten-gruppen reserverade sig mot förslaget att inte längre behandla medlemsförslaget. Vid sessionen i Helsingfors togs förslaget om att inte längre behandla frågan upp i plenum enligt sedvanlig ordning. Utskottets talesperson Staffan Eklöf (SD) framförde att utskottet anser att miljöbrott behöver straffas på ett bättre sätt än i dag och att man under behandlingen av ärendet i utskottet träffat ett flertal experter som arbetar med frågan. Under behandlingen hade det kommit fram att det ännu inte fanns någon definition av ekocid och att lagstiftning om ekocid bör tas fram på EU-nivå. Sammantaget har utskottet landat i att frågan är för komplex så länge det inte finns någon definition och därför valt att inte gå vidare med frågan. Simon Holmström presenterade Mitten-gruppens reservation och föreslog att förslaget i stället skulle skickas tillbaka till utskottet för fortsatt behandling i syfte att försöka landa i ett förslag som hela utskottet kan stödja. Detta förslag fick stöd från Emma Berginger (MP), också från Mitten-gruppen. Vid votering fick förslaget att skicka tillbaka ärendet till utskottet 44 röster medan förslaget att anse ärendet som färdigbehandlat endast fick 7 röster. En medlem avstod från att rösta. Utskottet kommer således att arbeta vidare med förslaget under 2023.

Svanenmärkning av emballage

Utskottet fortsatte att behandla ett medlemsförslag av den socialdemokratiska gruppen som presenterades 2021 och rekommenderar Nordiska ministerrådet att lägga till krav på emballage inom ramen för svanenmärkningsordningen (A 1872/hållbart). Medlemsförslaget innehöll även en rekommendation till de nordiska regeringarna att utvidga svanenmärkningen till att täcka emballageproduktion generellt. Förslaget behandlades vid flera tillfällen under 2021 och ett antal experter från intresseorganisationer, miljöorganisationer och andra relevanta aktörer bjöds in för att ge utskottet mer kunskap i frågan. Utskottet beslutade att arbeta vidare med frågan samt att bjuda in svanenmärkningsorganisationen själv för att höra om deras syn på frågan. Vid januarimötet 2022 fick utskottet besök av Nordisk miljömärkningsorganisation, som framhöll att de är glada att utskottet behandlar frågorna men inte rekommenderade utskottet att arbeta vidare med förslaget i dess nuvarande form då svanenmärkningsorganisationen redan arbetar med detta i stor utsträckning. Dessutom framhöll de att endast miljömärkning av emballage riskerar att både göra kunderna förvirrade över om innehållet också är miljömärkt och ökar risken för att företag endast miljömärker emballaget men inte arbetar med hållbarhet i stort. Vidare informerade de om att svanenorganisationen dessutom arbetar med en ny miljömärkning för just e-handelstransporter, vilket är den ökade sektor som utskottet ville bemöta med förslaget. Utifrån informationen från svanenmärkningsorganisationen beslutade utskottet att inte gå vidare med medlemsförslaget eftersom det inte skulle bidra ytterligare till frågan som svanenorganisationen redan arbetar med. Ett betänkande där det föreslogs att utskottet inte skulle gå vidare med förslaget godkändes vid utskottets möte i samband med temasessionen i mars. Förslaget togs upp i plenum på sessionen i Helsingfors där det enhälligt röstades igenom att ärendet var att anse som färdigbehandlat.

Nordisk allians för klimatet

Under 2021 behandlade utskottet ett medlemsförslag (A 1874/hållbart) från Mittengruppen om en nordisk allians för klimatet som rekommenderade Nordiska ministerrådet att fastställa gemensamma nordiska klimatmål. Den socialdemokratiska gruppen framhöll att förslaget var intressant men uttryckte oro över att gemensamma nordiska mål skulle spegla den minsta gemensamma nämnaren, det vill säga det inom Norden minst ambitiösa klimatmålet. Mittengruppen framhöll att förslaget lyfter ett viktigt område som kan ge en riktning för den gröna omställningen i Norden. Bland annat kunde ett sådant förslag vara särskilt viktigt inom teknikutveckling, en satsning på gröna arbetsplatser med mera. Nordisk frihet ställde sig inte bakom förslaget med hänvisning till att fokus i stället bör vara på att reducera de globala koldioxidutsläppen snarare än utsläppen i Norden. Nordisk grön vänster uttryckte intresse för förslaget och ansåg att utskottet bör arbeta vidare med förslaget, exempelvis genom att anordna ett rundabordsamtal med relevanta aktörer. Den socialdemokratiska gruppen avsåg inte att stå i vägen för en fortsatt belysning av frågan genom ett

rundabordssamtal, vilket även Mittengruppen stödde. Vid utskottets möte i mars 2022 i samband med temasessionen beslutade utskottet att fortsätta behandlingen av förslaget genom att ställa en fråga till regeringarna om definitionen av CO₂-neutralitet samt undersöka möjligheterna att hålla ett möte om klimatmål och ambitioner mellan utskottet och representanter från de nationella parlamentens klimat- och miljöutskott. Det rådde fortfarande skilda meningar i utskottet om förslaget, men man enades om att börja med att ställa en fråga till regeringarna om deras definition av CO₂-neutralitet. Nordisk frihet reserverade sig mot beslutet. I februari 2023 ska ett interparlamentariskt möte hållas med de nationella parlamentens utskott för hållbarhet eller motsvarande, efter vilket utskottet kommer att fortsätta att arbeta med ärendet.

Bekämpning av invasiva arter

Vid temasessionen i Malmö i mars 2022 presenterade Staffan Eklöf (SD) Nordisk frihets nya medlemsförslag (A 1912/hållbart) om nordiskt samarbete för bekämpning av invasiva arter. Medlemsförslaget innehåller tre rekommendationer till Nordiska ministerrådet: att samarbeta för att förhindra introduktion, övervaka och bekämpa de invasiva arter som rör sig över ländernas gränser, att skapa en funktion som fungerar som ett nav för samarbete samt kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan de nordiska länderna om invasiva arter och deras bekämpning och att göra privat mark tillgänglig vid behov för statliga grupper med uppgift att bekämpa invasiva arter. Inga kommentarer lämnades till förslaget i plenum vid temasessionen. Vid den första behandlingen vid utskottets sammarmöte enades utskottet om att det är en viktig fråga, men det fanns meningsskiljaktigheter om hur den ska bemötas. Den konservativa gruppen tyckte att det var ett bra förslag men menade att det inte är produktivt att bekämpa invasiva arter på nordisk nivå utan att det är viktigare med bilaterala avtal då samarbetet kan se annorlunda ut mellan de olika länderna. Mittengruppen ansåg att den första rekommendationen var relevant men var osäker på den andra och tredje rekommendationen; de ansåg att det är bättre att arbeta vidare inom befintliga samarbeten än att skapa en ny funktion för detta. I fråga om den tredje rekommendationen menade Magnus Ek (C) från Mittengruppen att det inte är en nordisk fråga utan en dansk fråga då Sverige och Finland redan har befintlig lagstiftning om tillgång till privat mark för bekämpning av invasiva arter. Även den konservativa gruppen ställde sig kritisk till den tredje rekommendationen med anledning av detta. Den socialdemokratiska gruppen var generellt positiv till förslaget men såg fram emot att förfina det genom behandling i utskottet. De framhöll vikten av att inte dubblera redan existerande funktioner. Staffan Eklöf (SD) från Nordisk frihet höll med övriga partigrupper om att utskottet bör undersöka var detta förslag gör mest nordisk nytta. Utskottet beslutade att gå vidare med förslaget med fokus på den första rekommendationen och att utreda vad som redan görs inom området. Utskottet behandlade vid septembermötet ett reviderat förslag och sekretariatet informerade om att Nordiska ministerrådet bekräftat att de anser att det är fördelaktigt

att arbeta med detta på nordisk nivå. Det reviderade förslagets rekommendationer var att stärka och systematisera samarbetet för att förhindra introduktion, övervaka och bekämpa invasiva arter som rör sig över ländernas gränser samt att ha kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan de nordiska länderna om invasiva arter och deras bekämpning. Vidare rekommenderar utskottet att de nordiska regeringarna samarbetar med markägare för att göra privat mark tillgänglig för bekämpning av invasiva arter i samtliga nordiska länder. Staffan Eklöf (SD) presenterade som talesperson för utskottet förslaget under Nordiska rådets session i Helsingfors i november, detta röstades igenom enhälligt (rek. 26/2022 och rek. 27/2022).

Ungdomsråd för klimat och biologisk mångfald

Vid utskottets möte i samband med temasessionen i mars 2022 presenterade Ungdomens Nordiska Råd ett utlåtande med en önskan om att inrätta nationella ungdomsklimatråd. Ungdomens Nordiska Råd framhöll att det fanns en stor vilja hos nordiska ungdomar att inrätta ett sådant klimatråd som redan finns i Danmark och som är lyckat. Ungdomens Nordiska Råd framhöll att det kan vara användbart att inrätta ett tvärnordiskt klimatråd, som ska kunna utbyta erfarenheter, bygga allianser och utveckla lösningar över hela Norden. Det fanns ett allmänt stöd för förslaget i utskottet och sekretariatet gavs i uppdrag att ta fram ett betänkande om att upprätta nordiska och nationella ungdomsklimatråd (A 1917/hållbart). Vid utskottets sommarmöte behandlades betänkandet som innehöll två rekommendationer till Nordiska ministerrådet, att etablera ett nordiskt ungdomsråd för klimat och biologisk mångfald som förpliktar de nordiska regeringarna att lyssna på och involvera unga i relevanta beslut och att inrätta nationella ungdomsråd på samma vis. Mittengruppen gav sitt stöd till förslaget och ansåg att det är viktigt att öka ungas inflytande i klimatfrågorna som till stor del påverkar deras framtid medan Konservativa gruppen och Nordisk frihet var mer skeptiska. Utskottet valde att fortsätta behandla den första rekommendationen och Nordisk frihet reserverade sig mot detta. Vid septembermötet behandlades ett reviderat förslag med en rekommendation om att etablera nationella representativa råd som bygger på befintliga strukturer. Konservativa gruppen och Nordisk frihet stödde inte förslaget då de menade att det är odemokratiskt eftersom det flyttar makten från folkvalda politiker till icke folkvalda forum. Mittengruppen och Ungdomens Nordiska Råd menade dock att makten inte flyttas till ungdomsråden utan att politikerna endast förbinder sig att lyssna på ungdomar inför beslut som påverkar deras framtid, vilket är mer demokratiskt än att ta beslut utan att höra ungdomarna. Utskottet röstade om huruvida de skulle gå vidare med betänkandet eller inte, vilket resulterade i nio röster för och sex emot. Utskottet beslutade således att gå vidare med förslaget. Nordisk frihet och Konservativa gruppen reserverade sig. Vid sessionen i Helsingfors presenterade Ola Elvestuen förslaget som utskottets talesperson och Staffan Eklöf (SD) presenterade reservationen. Förslaget ledde till en lång debatt utifrån samma utgångspunkter som

presenterats av partigrupperna vid utskottets behandling av ärendet. Vid votering i plenum röstades förslaget till slut igenom med 39 röster för och 17 emot (rek. 30/2022).

En liknande fråga om en ungdomsfond för biologisk mångfald behandlades under 2021 och röstades igenom vid sessionen samma år. Vid utskottets möte i mars 2022 behandlades Nordiska ministerrådets svar på rekommendationen (rek. 41/2021) och sekretariatet gavs i uppdrag att skriva ett betänkande om rekommendationen i vilket utskottet begärde politisk dialog. Vid septembermötet framförde flera partigrupper att det fortfarande fanns obesvarade frågor i ärendet, bland annat när det gäller finansiering. Utskottet godkände således betänkandet (rek. 38/2021) om att be om politisk dialog för att diskutera ärendet, vilket planeras ske under 2023.

Koldioxidutsläpp

Vid temasessionen i mars presenterade Mittengruppen ett nytt förslag om en gemensam aktion för utfasning av fossila bränslen (A 1916/hållbart). Förslaget innehöll två rekommendationer, en till regeringarna om att bli medlemmar i Beyond Oil and Gas Alliance och en till Nordiska ministerrådet om att anta en nordisk deklARATION om utfasning av utvinningen av fossila bränslen. Vid utskottets sommarmöte på Grönland uttryckte framför allt den konservativa gruppen tveksamhet kring just utfasning då de menade att Norden realistiskt sett inte är där ännu även om samtliga länder aktivt arbetar med att minska utvinningen av fossila bränslen. Mittengruppen föreslog en kompromiss i form av en ändring i rekommendationen från utfasning till minskning, vilket accepterades av en majoritet av utskottet. En medlem från Nordisk frihet röstade emot. Sekretariatet gavs i uppdrag att ta fram ett betänkande som vid kommande möten reviderades ytterligare till att i stället rekommendera Nordiska ministerrådet att anta ett uttalande som adresserar behovet av en kommande minskning av utvinningen av fossila bränslen för att nå Parisavtalets klimatomål, vilket samtliga partigrupper utom Nordisk frihet accepterade. Ett betänkande utifrån detta kommer att tas upp för godkännande vid utskottets januarmöte 2023.

Under utskottets sommarmöte presenterade den konservativa gruppen ett medlemsförslag om att göra Norden ledande i Europa när det gäller att fånga in, transportera och lagra koldioxid (A 1909/hållbart). Konservativa gruppen menade att förslaget är något samtliga partigrupper kan enas om och att det är ett område där det krävs koordinering på nordisk nivå. Samtliga partigrupper gav stöd till fortsatt behandling av förslaget. Himanshu Gulati (ingen partigrupp) ställde sig dock kritisk till förslaget då han menade att det är för kostsamt att hantera på nordisk nivå. Utskottet gav sekretariatet i uppdrag att ta fram ett betänkande som presenterades vid utskottets septembermöte. Betänkandet innehöll en rekommendation till Nordiska ministerrådet om att utveckla en nordisk strategi för att göra Norden ledande när det gäller kompetens i att fånga in, transportera och lagra koldioxid. Betänkandet innehöll också en

rekommendation till de nordiska regeringarna om att påbörja arbetet med att kartlägga de nationella ramarna och tekniska förutsättningarna för att kunna bli ledande inom infångning, transport och lagring av koldioxid, detta för att skapa bästa möjliga förutsättningar för samarbete inom teknikområdet i Norden, något som kan skapa jobb och affärsmöjligheter i hela Norden. Detta betänkande godkändes och röstades sedan igenom på sessionen i Helsingfors med 53 röster för och 2 emot (rek. 28/2022 och rek. 29/2022).

Under året fick utskottet svar på ett antal rekommendationer som är en följd av tidigare medlemsförslag om koldioxidutsläpp, bland annat en rekommendation om nordiskt samarbete om utnyttjande av kolsänkor för att förbättra effektiviteten i klimatarbetet (rek. 2/2021). I Nordiska ministerrådets svar lyftes bland annat deras kontinuerliga arbete med att stärka det nordiska klimatsamarbetet, bland annat genom koordinering inför olika möten och konventioner. Vidare har samtliga nordiska länder som mål att nå målen i FN:s klimatkonvention och i Parisavtalet. Inom just utnyttjandet av kolsänkor pågick redan ett arbete; bland annat hade ministerrådet finansierat en studie om klimatanpassning och koldioxidlagring i nordiska skogar (*Blue Carbon – climate adaptation, CO₂ uptake and sequestration of carbon in Nordic blue forests*). Ministerrådet ansåg med sitt svar att de redan uppfyller de rekommendationer som medlemsförslaget innehöll. Utskottet behandlade svaret under sitt januarimöte och ansåg det som fullgott. Man beslutade således att anse frågan som färdigbehandlad, och ett betänkande om detta godkändes vid utskottsmötet i mars.

Utskottet fick också svar på rekommendationen om CO₂-reduktion i byggande (rek. 6/2021/hållbart) som skickats till regeringarna efter godkännande av utskottet vid aprilmötet 2021. Nordisk frihet tillkännagav en reservation mot förslaget mot bakgrund av att partigruppen inte önskar skapa bindande mål om koldioxidutsläpp vid nybyggnationer eftersom detta riskerar att göra mer skada än nytta. Övriga partigrupper i utskottet ställde sig bakom rekommendationen. Av Nordiska ministerrådets svar framgick det att regeringarna håller med om att reduktion av koldioxidutsläpp inom byggsektorn är en viktig del i att nå Parisavtalets mål. Detta hade bland annat prioriterats genom ett projekt av det finländska ordförandeskapet om ett nordiskt nätverk för cirkulärt byggande med en budget på 7 miljoner danska kronor. Utskottet ansåg sig nöjda med detta när frågan behandlades vid januarimötet och ett betänkande om att anse frågan som färdigbehandlad godkändes vid utskottsmötet med en justering om att det ska framgå att Nordisk frihet är emot delen om att sätta mål för maximal livscykelutdelning för nya byggnader.

Utskottet fick också svar på rekommendationen om nordiska satsningar på naturliga lösningar för att binda och lagra koldioxid (rek. 44/2021). Av svaret från de nordiska regeringarna framgick att regeringarna fortsatt prioriterar naturbaserade lösningar och att Nordiska ministerrådet inom ramen för detta tagit flera nya initiativ. Bland annat har en utredning om hur jord kan brukas som koldioxidsänka gjorts och flera rapporter har tagits fram. Utskottet ansåg svaret som fullgott och beslutade att anse ärendet som färdigbehandlat.

Sekretariatet tog fram ett betänkande i enlighet med detta som godkändes vid utskottets möte i samband med sessionen i Helsingfors.

Havsmiljön

Utskottet för ett hållbart Norden har sedan den isländska delegationen 2018 lade fram ett medlemsförslag om forskning om förurning av haven fokuserat på flera olika aspekter av havsmiljön inklusive nordiska samarbeten för kunskapshöjande insatser i fråga om förurning av haven och dess konsekvenser för invånare i kustnära områden. Vid sessionen 2022 presenterades ett nytt förslag av den åländska delegationen om en nordisk Östersjöstrategi (A 1924/hållbart). Förslaget innehåller en rekommendation till Nordiska ministerrådet att utarbeta en strategi för Östersjöns välmående och kommer att behandlas i utskottet under 2023.

Ytterligare svar på rekommendationer

Under året fick utskottet svar på några ytterligare rekommendationer, bland annat på rekommendationen om samarbete kring förvaltning av vargstammen (rek. 7/2021/hållbart). I sitt svar framhöll Nordiska ministerrådet att det finns ett ramavtal mellan Norge, Sverige och Finland för att stärka samarbetet, bland annat genom kontinuerliga möten, forskning och finansiering. Utskottet ansåg svaret som fullgott, men Magnus Ek (C) från Mittengruppen reserverade sig mot detta med anledning av att vargstammarna i Norden fortfarande behandlas som separata vargstammar. Han menade att det är en vargstam i hela Skandinavien. Två andra rekommendationer där utskottet ansåg Nordiska ministerrådets eller regeringarnas svar fullgoda var åtgärder mot övergödning av Östersjön (rek. 54/2021) samt återbruk av vinkraftspropellrar (rek. 34/2021). En rekommendation som utskottet inte var nöjt med svaret om var den om en gemensam nordisk slutförvaring av NORM-avfall (rek. 36/2021). (NORM står för naturligt förekommande radioaktiva ämnen.) Av flera av ländernas svar framgick det bland annat att de av geologiska orsaker har utmaningar med att etablera slutförvar för NORM-avfall. Utskottet ansåg inte svaret som fullgott utan beslutade i stället om att begära politisk dialog efter omröstning vid utskottets sommarmöte som slutade med tio röster för att begära politisk dialog, tre emot och två som avstod.

Utskottets verksamhet 2023

Under 2023 kommer utskottet för ett hållbart Norden bland annat att fortsätta fokusera på frågor om cirkulär ekonomi, havsmiljön, lagring av koldioxid och biologisk mångfald. Även klimat och gröna partnerskap samt Arktis kommer att vara i fokus. Utskottets sommarmöte 2023 planeras äga rum på Färöarna och fokusera på hållbara livsmedelssystem, jordbruk och jakt, hållbart fiske,

förnybara energikällor och självförsörjning samt klimatförändringarnas effekt på små öar såsom Färöarna.

7.2 Utskottet för kunskap och kultur i Norden

Utskottet för kunskap och kultur i Norden behandlar frågor som rör kultur, utbildning och forskning, inklusive språksamarbetet och digitaliseringsfrågor. Utskottet arbetar även med civil- och frivilligsamhällets roll i förhållande till kultur och utbildning samt med idrotts- och friluftsfrågor.

Svenska medlemmar i utskottet var under 2022 och fram till riksdagsvalet Lars Mejern Larsson (S), utskottets vice ordförande Aron Emilsson (SD) samt Daniel Riazat (V).

Efter riksdagsvalet ändrades sammansättningen och utskottets medlemmar består sedan dess av Lars Mejern Larsson (S), utskottets vice ordförande Victoria Tiblom (SD) samt Catarina Deremar (C).

Utskottets verksamhet 2022

Utskottet för kunskap och kultur i Norden hade under 2022 fem möten, varav ett (mötet i januari) ägde rum digitalt på grund av covid-19-pandemin. Utskottets prioriterade teman under 2022 var: förstärkning av de små språken, nordisk språkförståelse, hållbar utveckling, desinformation och falska nyheter, fler unga sökande till yrkesutbildningar samt innovativa lösningar för att främja kulturupplevelser under och efter pandemin. Arbetsplanen har förhållit sig till Finlands ordförandeprogram med rubriken Ett hållbart Norden och dess fem fokusområden: ett socialt och ekologiskt hållbart Norden, ett säkert Norden, medborgarnas gränslösa Norden, det internationella Norden samt ett framtidsorienterat Norden.

Årets sommarmöte ägde rum i Island. Utskottet planerade för ett sommarmöte i Island redan 2020, men det fick ställas in på grund av pandemin. Förutom utskottsmötet genomfördes vid sommarötet ett språkseminarium i Veröld, Vigdís Finnbogadóttirs språkcenter, på temat om huruvida tekniska lösningar kan bidra till ökad språkförståelse i hela Norden.

Utskottet besökte alltinget och Nordens hus i Reykjavik. Man gjorde en bussutflykt med guidad tur och besök vid världsarvet och nationalparken Thingvellir med föredrag av nationalparkens direktör om hur man hanterar den ökande turismen i Island, ett besök på Reykholt med föredrag om Snorre Sturlasson och det isländska kulturarvet och ett besök på Senter for voksnes læring om vuxenutbildning i Island.

Liksom tidigare år bjöd utskottet för kunskap och kultur i Norden in ministrar, sakkunniga, experter, nordiska institutioner och frivilligorganisationer till sina utskottsmöten för att inhämta information och kunskap inom relevanta områden.

Utskottet hade i början av året (under mötet i januari som hölls digitalt) ett möte med Nordiska rådets president Erkki Tuomioja och vice president Lulu

Ranne för en dialog om det finländska ordförandeskapets prioriteringar för 2022. Det finländska ordförandeskapsprogrammet bar rubriken Ett hållbart Norden och Tuomioja och Ranne berättade om programmets fem fokusområden ett socialt och ekologiskt hållbart Norden, ett säkert Norden, medborgarnas gränslösa Norden, det internationella Norden samt ett framtidsorienterat Norden.

Vid utskottets möte i januari fick utskottet även besök av Morten Christiansen som är direktör för Norsk kulturskoleråd och representant i Nordiska musik- och kulturskoleunionen (NMKU), som är en sammanslutning av de nordiska kulturskoleråden och motsvarande. Christiansen framförde att NMKU stöder förslaget om ett nordiskt center för musiktalanger (se närmare om förslaget längre ned i texten) och att de gärna bidrar till dialog om utveckling av detta. Vidare framförde han att det är viktigt att det etableras partnerskap mellan centret och de nationella kulturskoleorganisationerna samt att det är viktigt att det inte blir för smalt och att det på sikt skulle kunna utökas till även andra konstområden.

Vid utskottsmötet i mars fick utskottet besök av Sini Keinonen, senior rådgivare på Nordiska ministerrådets sekretariat för utbildning och forskning. Keinonen presenterade nytt programutkast för Nordplus 2023–2027 som sedan presenterades som ett ministerrådsförslag på sessionen i Helsingfors. Utskottet fick möjlighet att ställa frågor till Keinonen och diskuterade därefter inspel till ny programperiod för Nordplus 2023–2027.

Vid utskottsmötet i mars fick utskottet även besök av Karin Skoglund, samordnare för uppdraget Små språk i Norden. Hur det nordiska samarbetet kan bidra till bevarandet och revitaliseringen av de små språken i Norden var en av utskottets prioriteringar i arbetsplanen för 2022. Nordiska ministerrådet finansierar projektet Små språk i Norden och Karin Skoglund informerade om projektet, som har arbetat med ett språkteknologiskt initiativ, ett gemensamt nordiskt initiativ som bland annat handlar om att öka kunskapen om språkteknologi och dess betydelse för ökad digital inkludering i syfte att stärka och skydda de små språken i Norden.

Att inta en gemensam nordisk hållning och samarbete för att inkludera de små språken i EU:s arbete med språklig jämlikhet i Europa 2030 är andra prioriteringar. Initiativet arbetar också med att inta en gemensam nordisk dialog med och strategi för att driva på teknikjättarnas arbete med och inkludering av små språk i Norden.

Vid utskottsmötet i mars fick utskottet även besök av Thomas Henriksen, programchef för Norden i skolan, Föreningarna Nordens Förbund. Norden i skolan är en undervisningsplattform som används av skolklasser i hela Norden för att få ökad kunskap om nordiska språk och kultur. Plattformen är tillgänglig på alla nordiska språk, inklusive samiska. Henriksen informerade om Norden i skolans arbete med vänskapsklasser och gav sin syn på medlemsförslaget (se närmare om förslaget längre ned i texten) om vänskapsskolor och vänskap mellan utbildningsinstitutioner (A 1880/kultur) och hur förslaget skulle kunna integreras i Norden i skolans arbete.

Vid utskottets sommarmöte i juni fick utskottet besök av Antra Carlsen, huvudkoordinator för Nätverket för vuxnas lärande (NVL). Carlsen presenterade NVL:s verksamhet, fokusområden och konsekvenser av de aviserade neddragningarna på budgeten för Nordiska ministerrådet för utbildning och forskning. NVL är en internationell decentraliserande nätverksorganisation som upprättades av Nordiska ministerrådet 2005.

Vid utskottets möte i september fick utskottet besök av vice ordföranden i Västnordiska rådet, Steinunn Þóra Árnadóttir. Árnadóttir presenterade Västnordiska rådets verksamhet och prioriteringar med tanke på eventuella gemensamma fokusområden. Vid mötet diskuterades bland annat behovet av samarbete om distansutbildningar, mot bakgrund av en rekommendation från VNR till regeringarna i Färöarna, Grönland och Island. Teknologisk utveckling, förbättrade telekommunikationer och ökade erfarenheter av distansundervisning har under de senaste åren ändrat möjligheterna för invånarna i gleset befolkade områden att följa olika typer av universitetsutbildningar.

I rekommendationen uppmanade VNR Färöarnas landsstyre, Islands regering och Naalakkersuisut i Grönland att undersöka möjligheten till ett konkret samarbete mellan de tre länderna om att utveckla utbildningsmöjligheter via distansutbildning.

Det konkluderades vid utskottsmötet att detta är en gemensam prioritering för Västnordiska rådet och utskottet, och att dialogen om detta ska fortsätta.

Vid utskottets möte under sessionen i november fick utskottet besök av Jakob Rasborg, Resonans Nordic, som på uppdrag av Nordiska rådet tagit fram rapporten Attraktive Erhvervsuddannelser i Norden. Rapporten är ett resultat av de tankesmedjor som genomfördes under våren 2022 med deltagande av arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer, utbildningsinstitutioner, parlamentariker från Nordiska rådet samt Ungdomens Nordiska Råd. Syftet med tankesmedjorna var att med relevanta aktörer diskutera utmaningarna med branschreglerade hinder för yrkesutbildade samt vad man på nordisk nivå kan göra för att göra gymnasiala yrkesutbildningar mer attraktiva för unga i Norden att söka.

Vid utskottets möte presenterade Rasborg rapporten och de förslag som läggs fram om branschreglerade hinder och attraktiva yrkesutbildningar. Projektet kommer att avslutas med en konferens i Haparanda och Övertorneå den 28–29 mars 2023.

Som traditionen bjuder fick utskottet på sessionen i november besök under utskottsmötet av Benny Marcel, direktör för Nordiska kulturfonden. Även följande personer deltog vid mötet och gjorde inlägg: Mikael Brännvall (vd Svensk Scenkonst), Joachim Thibblin (teaterchef Svenska Teatern), Kaisa Paavilainen (vd Finlands teatrar) samt Kristin Danielsen (direktör Norsk kulturråd). Temat för besöket var nordiskt kultursamarbete med fokus på behovet av ledarskap/mentorskap i ett nytt kulturlandskap samt det nordiska kulturpolitiska toppmötet i Oslo den 29 november 2022.

Utbildning och forskning

Utskottet arbetade under året med ett medlemsförslag om ett nordiskt center för musiktalanger (A 1889/kultur), som Mittengruppen presenterade på utskottets möte under sessionen i Köpenhamn 2021.

Av förslaget framgår att Mittengruppen anser att Nationellt centrum för musiktalanger (NCM) i Vänersborg i Sverige borde etableras som ett nordiskt centrum för musiktalanger. Syftet är att bredda rekryteringen av unga musiktalanger till hela Norden. Tanken är att man ska kunna erbjuda barn och ungdomar i hela Norden både onlinekurser och fysiska kurser på olika nivåer för instrumentalister, tonsättare och dirigenter.

Ett enigt utskott önskade gå vidare med Mittengruppens förslag om att rekommendera Nordiska ministerrådet att skapa ett nordiskt centrum för musiktalanger. Nordisk grön vänster framhöll vikten av att förslaget också tar i beaktande behovet av breddutbildning som skapar en grund för talangutveckling. Den socialdemokratiska gruppen önskade att kopplingen till Orkester Norden skulle vägas in i förslaget. Det fanns också ett samfällt önskemål om att förslaget skulle innehålla en beräkning av kostnaderna för ett nordiskt centrum för musiktalanger.

Vid utskottets första behandling av medlemsförslaget vid sessionen i Köpenhamn 2021 framfördes det även önskemål om information om hur musik- och kulturskolorna kunde involveras i förslaget.

Vid utskottets januarimöte framkom att en majoritet i utskottet önskade arbeta vidare med förslaget. Nordisk frihet stödde förslaget men önskade att ett krav om utvärdering efter tre år ska finnas med i betänkandet. Övriga partigrupper stod bakom förslaget men anförde att kostnaderna ska ses i relation till budgetförslaget för 2023.

För att tillgodose utskottets önskemål om information om hur musik- och kulturskolorna kan involveras i förslaget bjöd sekretariatet till utskottets januarimöte in Morten Christiansen som är direktör för Norsk kulturskoleråd och representant i Nordiska musik- och kulturskoleunionen, som är en sammanlutning av de nordiska kulturskoleråden och motsvarande. Christiansen gav sin syn på förslaget och hur kulturskolorna kan involveras.

Vid utskottets möte i mars beslutade en majoritet i utskottet att godkänna betänkandet över medlemsförslaget. Nordisk grön vänster reserverade sig dock mot beslutet. Vid sessionen i Helsingfors 2022 debatterades och fattades beslut om detta ärende.

Utskottet arbetade också under året med ett medlemsförslag om vänskapskolor och vänskap mellan utbildningsinstitutioner (A1880/kultur), som Nordisk frihet lagt fram.

Av förslaget framgår att Nordisk frihet önskar att Nordiska ministerrådet etablerar en onlineportal där skolor kan hitta andra skolor som kan bli deras vänskapsskolor. På portalen ska det finnas regler och ramar för hur ett samarbete mellan vänskapsskolor kan se ut.

Syftet med vänskapsskolor är, enligt förslaget, att öka utbytet av kultur och erfarenheter mellan skolor och på så sätt öka intresset för och kunskapen om

andra nordiska länder. Därigenom ökar också intresset för att studera och arbeta i ett annat nordiskt land.

Sekretariatet informerade vid januarimötet om att det genom den nordiska undervisningsportalen Norden i skolan är möjligt att etablera ett samarbete mellan vänskapsskolor.

Förslaget presenterades för utskottet på januarimötet, och en majoritet i utskottet önskade gå vidare med förslaget och ville se förslag på lösningar som inte är alltför betungande ekonomiskt. Det fanns ett önskemål om att involvera utbildningsplattformen Norden i skolan i förslaget. Thomas Henriksen, programchef för Norden i skolan, bjöds därför in till utskottets marsmöte, för att ge sin syn på förslaget och hur det skulle kunna realiseras inom ramen för Norden i skolan. En majoritet i utskottet önskade gå vidare med förslaget efter Henriksens presentation. Nordisk grön vänster uttryckte dock tveksamhet då det redan finns ett system med vänskapsskolor.

Ett enigt utskott beslutade vid sommarmötet att godkänna betänkandet över medlemsförslaget. Vid sessionen i Helsingfors 2022 debatterades och beslutades sedan om detta ärende.

Under året arbetade utskottet också med ett medlemsförslag som lagts fram av Mittengruppen om att stärka det nordiska i lärarutbildningar (A 1892/kultur), som utskottet behandlade för första gången på sitt möte under sessionen i Köpenhamn 2021. Ett enigt utskott beslutade att man önskade gå vidare med förslaget men att man också ville ha en uppskattning av hur mycket ett eventuellt nordiskt center för grannspråksförståelse, som är en del av förslaget, skulle kosta.

Förslaget var inspirerat av ett besök av Lis Madsen, institutionschef på Københavns Professionshøjskole, vid utskottets junimöte 2021 där hon framförde tankar och idéer om hur man kan stärka kunskapen om det nordiska i lärarutbildningarna.

En majoritet i utskottet var vid utskottets januarimöte positiva till intentionen och ställde sig bakom förslaget men önskade se mindre kostnadskrävande alternativ än de som presenterades. Budgeten för förslaget skars därför ned, bland annat genom reducerade personalkostnader.

Vid utskottets möte i mars diskuterades ärendet vidare och utskottet beslutade att sända tillbaka betänkandet till sekretariatet. En majoritet i utskottet önskade mer information om huruvida medlen som föreslås sättas av på den nordiska budgeten kommer att kunna göra skillnad och mer information om hur de ska användas.

Ett enigt utskott beslutade vid sommarmötet att godkänna betänkandet över medlemsförslaget. Vid sessionen i Helsingfors 2022 debatterades och beslutades sedan om detta ärende.

Vid utskottets möte i mars diskuterades för första gången medlemsförslaget om framtidens cirkulära bibliotek (A 1901/UKK), som Mittengruppen lagt fram och där det föreslås att Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att starta ett program för kunskapsutbyte mellan nordiska bibliotek och andra aktörer för främjandet av cirkulär ekonomi och att leda

högnivådiskussioner om behovet av cirkulär ekonomi som en del av de nordiska bibliotekens uppdrag.

Av förslaget framgår att Mittengruppen önskar att Nordiska ministerrådet ska bidra till att nordiska bibliotek i högre grad arbetar med att skaffa sig kunskap om cirkulär ekonomi och att denna information sprids till andra bibliotek i Norden och att detta ska vara en del av bibliotekens uppdrag. Utöver detta anser Mittengruppen att Nordiska ministerrådet bör leda högnivådiskussioner med berörda intressenter om behovet av att utvidga de nordiska bibliotekens uppdrag.

Vid utskottets möte i mars beslutade ett enigt utskott att gå vidare med förslaget. Nordisk grön vänster framhöll att betänkandet ska ta hänsyn till bibliotekets grunduppdrag, att låna ut böcker och medier och att det ska vara tillgängligt för alla. Vid utskottets sammarmöte beslutade ett enigt utskott att godkänna betänkandet över medlemsförslaget (A 1901/UKK). Vid sessionen i Helsingfors 2022 debatterades och beslutades sedan om detta ärende.

Under året arbetade utskottet också med medlemsförslaget om antirasistiska läroplaner (A 1908/UKK). Bakom förslaget låg Nordisk grön vänster. De vill att Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna att jobba för antirasistiska strategier och att samverka för att införa antirasism i läroplanerna för grundskolorna.

Av förslaget framgår att Nordisk grön vänster anser att skolan är en viktig bas för att främja demokrati och motverka rasism och andra diskriminerande strukturer. Nordisk grön vänster önskar att de nordiska ländernas regeringar samarbetar om antirasistiska strategier i skolan samt att de ska inkludera ett antirasistiskt perspektiv i ländernas läroplaner, vilket skulle gynna ett mer systematiskt tillvägagångssätt för att motverka rasism.

Utskottet diskuterade förslaget vid sitt möte i mars och en majoritet i utskottet önskade gå vidare med förslaget men ansåg samtidigt att det inte var tillräckligt konkret. Det fanns ett önskemål om att att-satserna skulle fokusera på behovet av en kartläggning av hur nordiska skolor arbetar med antirasism.

Vid utskottets sammarmöte diskuterades betänkandet som tagits fram, och Nordisk grön vänster presenterade då ytterligare en att-sats som efter en skriftlig presentation godkändes av en majoritet av utskottet. Nordisk frihet reserverade sig dock mot beslutet att godkänna betänkandet, då man ansåg frågan vara av nationell karaktär samt att underlaget i betänkandet besvarade de frågor som ställts i medlemsförslaget. Vid sessionen i Helsingfors 2022 debatterades och beslutades sedan om detta ärende.

Utskottet har även under året arbetat med ett utskottsförslag om en forskningspolitisk redogörelse (A 1920/UKK).

De nordiska forskningsministrarna i Nordiska ministerrådet för undervisning (MR-U) har enligt samarbetsprogrammet för utbildning och forskning 2019–2023 ambitionen att Norden ska utvecklas till en globalt ledande kunskapsregion. I arbetet med att genomföra den övergripande målsättningen arbetar MR-U-institutionen Nordforsk som ett samarbetsorgan mellan nationella

forskningsfinansierande organ. Nordforsk ska vidare utforma forskningsinitiativ utifrån de nationella forskningsfinansierande organens prioriteringar.

Vid utskottets sammarmöte ställde ett enigt utskott sig bakom förslaget om att ta fram ett utskottsförslag om en forskningspolitisk redogörelse.

En diskussion om förslaget hölls sedan vid utskottets möte i september och ett enigt utskott godkände utkastet till utskottsförslag om en forskningspolitisk redogörelse. Nordisk frihet önskade att frågan hur Nordforsks strategi överensstämmer med nationella forskningsstrategier ska belysas i redogörelsen. Nordisk grön vänster önskade att forskares möjligheter och villkor att bedriva forskning ska belysas i redogörelsen.

Utskottet ställde sig bakom dessa två tillägg.

I utskottets förslag föreslås att Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att presentera en forskningspolitisk redogörelse med fokus på det nordiska forskningssamarbetets prioriteringar och innehåll.

Vid sessionen i Helsingfors 2022 debatterades och beslutades sedan om detta ärende.

Under året har utskottet även inkommit med inspel till Nordplus programdokument 2023–2027 (Betänkande över ministerrådsförslaget om Nordplus – ny programperiod 2023–2027, B 343/UKK).

Nordplus är Nordiska ministerrådets centrala program för samarbete, nätverksbyggande och mobilitet inom utbildningsområdet.

Programmet bidrar till målen i den nordiska visionen för 2030 och dess tre strategiska prioriteringar: ett grönt, ett konkurrenskraftigt och ett socialt hållbart Norden. Ett livskraftigt och mångsidigt samarbete samt mobilitet över hela Norden och de baltiska länderna är centralt för en kunskapsbaserad, inkluderande och sammanhållen region. Nordplus ger stöd till mobilitet för både elever, studerande och lärare, till nätverk samt till projektsamarbete.

Den nuvarande programperioden för Nordplus löpte ut vid utgången av 2022. Ministerrådsförslaget från MR-U handlar om en ny femårig programperiod för Nordplus (2023–2027) som fastställer ramarna och de centrala principerna för programmet.

Nordiska rådets utskott för kunskap och kultur i Norden fick utkastet till ett nytt programdokument 2023–2027 för kommentarer, och utkastet presenterades och behandlades på utskottets möte i mars.

Utskottet tog senare under året emot förslaget i sin helhet, och MR-U bjöd då in utskottet att lämna synpunkter på programförslaget.

Vid utskottets möte i september diskuterades förslaget ytterligare, och det fanns en enighet i utskottet om att programmet fungerar bra. Man ställde sig bakom förslaget. Dock önskar utskottet att det i betänkandet framhålls att utskottet hade önskat en lösning där individuella folkhögskolestudenter kan söka medel från programmet samt att möjligheterna till digitalt samarbete hade framhävts tydligare.

MR-U lade sedan fram ett nytt programdokument för Nordplus 2023–2027 som ett ministerrådsförslag på sessionen i Helsingfors 2022, där utskottets betänkande sedan debatterades och beslutades i plenum.

Utskottet arbetade under året även med ett förslag som lagts fram av Mittengruppen (A 1915/UKK, medlemsförslag om att skapa bättre samarbete mellan folkhögskolorna i Norden). I medlemsförslaget föreslås att Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att skapa bättre samarbete mellan folkhögskolorna i Norden för att stärka de nordiska språken, kulturen och demokratin. Förslaget diskuterades vid utskottets sommarmöte och en majoritet av utskottet önskade gå vidare med förslaget. Utskottet önskade att Nordiska folkhögskolerådet skulle involveras i förslaget samt att det skulle göras en uppskattning av kostnaderna för förslaget. Ärendet var sedan uppe på januari-mötet 2023 och godkändes där, och utskottet kommer att arbeta vidare med frågan under 2023.

Resor i Norden

Utskottet arbetade under året även med ett ärende om att godkänna studentrabatter på resor i hela Norden (betänkande över medlemsförslag A 1891/UKK). Det var Mittengruppen som lagt fram medlemsförslaget. I detta stod det att Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att utreda olika alternativ för hur studentrabatter i kollektivtransporter i de nordiska länderna kan gälla för alla nordiska studenter, och att se på möjligheten att ta fram ett gemensamt nordiskt digitalt studentkort.

Av förslaget framgår bland annat att Mittengruppen anser att det faktum att nationella studentlegitimationer inte berättigar till studentrabatter i kollektivtrafiken i ett annat nordiskt land är ett hinder för mobiliteten. En gemensam nordisk digital studentlegitimation hade löst detta hinder och Nordiska ministerrådet bör därför titta på olika alternativ för att göra detta möjligt.

Förslaget presenterades på utskottets sommarmöte i Island och en majoritet av utskottet önskade gå vidare med förslaget. Utskottet önskade en mindre utredning om vad som gäller för studentrabatter i de nordiska länderna för studenter som läser en kortare tid i ett annat nordiskt land och därmed inte får det landets studentlegitimation, samt även undersöka med någon studentorganisation om den tyckte att det fanns ett behov av ett nordiskt student-id.

Vid utskottets möte i november beslutade ett enigt utskott att gå vidare med förslaget utifrån fakta som framkommit, och att bjuda in Sveriges förenade studentkårer till januarimötet 2023 för att diskutera vad som politiskt kan göras för att förbättra studentmobiliteten i Norden. Utskottet kommer således att arbeta vidare med detta ärende under 2023. Andra ärenden som utskottet ska arbeta vidare med under 2023 är en gemensam nordisk pilgrimssatsning (medlemsförslag A 1930/UKK) samt skapa bättre samarbete mellan folkhögskolorna i Norden (betänkande över medlemsförslag A 1915/UKK).

Beslut om svar på rekommendation

Utskottet tog under året beslut om att lägga följande ärenden till handlingarna: Nordisk kultur- och undervisningskanon, Nordisk kanon (betänkande över

medlemsförslag A 1881/kultur), Stärkande av de nordiska mediernas kompetens inom undersökande journalistik (betänkande över meddelande om rek. 5/2021), Digitala lösningar inom utbildning (betänkande över meddelande om rek. 37/2021), Att minska geoblockering (betänkande över meddelande om rek. 32/2021), Lika tillgång till utbildning och välfärd för personer med hörselnedsättning i Norden (betänkande över meddelande om rek. 55/2021), Lika tillgång till utbildning och välfärd för personer med hörselnedsättning i Norden (betänkande över meddelande om rek. 56/2021), Gemensam strategi för idrottsevenemang i Norden samt stöd till anordnande av idrottsevenemang för barn och unga i Norden (betänkande över meddelande om rek. 49/2021 – utskottet beslutade vid sitt sommarmöte om att begära politisk dialog om att-sats nummer 1 och att lägga svaret på att-sats nummer 2 till handlingarna) samt Mer Norden i skolan (betänkande över meddelande om rek. 40/2021 – utskottet beslutade att lägga detta ärende till handlingarna och avvakta politisk dialog).

Utskottets verksamhet 2023

Prioriterade teman som utskottet kommer att arbeta med under 2023 är: ökad attraktivitet för gymnasiala yrkesutbildningar, uppföljning av språkseminariet i Reykjavik om tekniska hjälpmedel kan bidra till nordisk språkförståelse, barns och ungas välmående kopplat till utbildning och kultur, med särskilt fokus på barn och unga på Grönland och Sápmi, kulturarvspedagogik, konstnärers villkor efter pandemin samt studenters villkor efter pandemin.

Utskottet kommer att förhålla sig till det norska ordförandeskapets program för 2023, där bland annat ett av programmets huvudteman – Ung i Norden – relaterar till utskottets arbetsområden. Utskottet planerar att hålla sitt sommarmöte 2023 på Åland.

7.3 Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden

Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden arbetar med frågor som handlar om arbetsmarknad och arbetsmiljö, näringsliv, handel och industri, energi, bekämpandet av gränshinder samt transport och transportsäkerhet. Därtill behandlar utskottet frågor inom finanspolitik och ekonomisk politik samt regional- och strukturpolitik. För 2022 tillkom digitalisering som ett nytt politikområde. Utskottet har också det samlade operativa ansvaret för arbetet med gränshinder även om övriga utskott också arbetar med gränshinder inom sina respektive politikområden.

I början av året var de svenska medlemmarna i utskottet Pål Jonson (M), Maria Stockhaus (M), Anna Vikström (S), Arman Teimouri (L) och Kjell-Arne Ottosson (KD). Efter riksdagsvalet i september byttes samtliga medlemmar utom Kjell-Arne Ottosson (KD) ut. De nya medlemmar som tillsattes var Ann-Sofie Alm (M), Lars Püß (M), Gunilla Carlsson (S) och Ann-Christine From Utterstedt (SD).

Under året har Kjell-Arne Ottosson (KD) varit rapportör för gränshinderfrågor, Maria Stockhaus (M) för transportpolitik och digitalisering och Anna Vikström (S) för finanspolitik.

Utskottets verksamhet 2022

Under 2022 fortsatte utskottet att fokusera på sina huvudfrågor inom arbetsmarknad och arbetsmiljö, näringsliv, transport, handel, gränshinder med mera. Ett tillskott för 2022 var att man beslutade att digitalisering ska ingå som ett politikområde, med koppling till ministerrådets vision om Norden som världens mest hållbara och integrerade region 2030. Kopplat till just digitalisering har utskottet identifierat cyberattacker mot företag som ett särskilt viktigt område. Utskottet har även identifierat och följt ett antal områden som EU arbetat med under året och som ansetts vara av relevans för det nordiska samarbetet och utskottets arbete. Under 2022 var dessa områden bland annat EU:s arbete med införande av minimilöner, ett lagförslag om europeisk e-legitimation och Europas sociala marknadsekonomi. Under 2022 hölls flera politiska dialoger, bland annat om turism i Arktis och nordisk transportpolitik. I september besökte utskottet Islands turistråd.

Transport

Den socialdemokratiska gruppen lade under 2021 fram ett förslag om att upprätta ett nordiskt ministerråd för infrastruktur med ansvar för transport och digitalisering (A 1899/tillväxt). Nordiska rådet har väckt liknande förslag vid ett flertal tillfällen, men det har inte tillgodosetts av de nordiska regeringarna då inte alla nordiska länder velat införa ett sådant ministerråd. Den socialdemokratiska gruppen motiverar detta förslag med att ministerrådet under budgetförhandlingarna 2021 förbundit sig att fortsätta dialogen om möjligheten till ett nordiskt ministerråd för transporter. Vid utskottets sommarmöte godkändes betänkandet över förslaget som sedan godkändes på presidiets septembermöte och röstades igenom i plenum vid sessionen i Helsingfors (rek. 33/2022). Nordiska ministerrådet ska svara på rekommendationen senast vecka 4 2023, var efter svaret avses behandlas under mötet i samband med temasessionen 2023.

Vid januarimötet fortsatte utskottet att behandla ett förslag från Nordisk grön vänster om hållbara godstransporter (A 1895/tillväxt) som behandlats för första gången under 2021. I betänkandet som godkändes vid januarimötet föreslås det att Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna att samordna och harmonisera sina nationella infrastrukturplaner för att främja Norden som den mest integrerade och hållbara regionen i världen. De rekommenderar också de nordiska regeringarna att ta hänsyn till villkoren för finansiering från Fonden för ett sammanlänkat Europa (CEF) och att de nordiska regeringarna tar fram en gemensam plan för hållbara godstransporter på järnväg i den arktiska delen av Norden. Betänkandet godkändes och röstades därefter igenom i plenum vid temasessionen i Malmö (rek. 5/2022).

Svar från regeringarna togs emot i maj och behandlades på sommarmötet. I svaret framhöll regeringarna att infrastrukturen i Norden är väl sammanlänkad och att det kan vara en god idé att titta på infrastrukturinvesteringar. Det som talar emot samordning är att investeringar först och främst måste göras genom de nationella principerna för investeringar i infrastruktur. Rekommendationen om att utveckla en gemensam plan för hållbara godstransporter i den arktiska delen av Nordens fastland är därmed inte aktuell. Utskottet ansåg regeringarnas svar som klagörande och beslutade att anse ärendet som färdigbehandlat.

Under året fick utskottet också svar på en rekommendation om en nordisk höghastighetsjärnvägsplan (rek. 52/2021). Rekommendationen syftar till att Nordiska ministerrådet ska utreda möjligheten till en gemensam nordisk plan för höghastighetsjärnväg som ser på såväl de ekonomiska vinsterna som klimatfördelarna med ett integrerat höghastighetsjärnvägsnät. Nordiska ministerrådet bedömer att förutsättningar för att initiera en sådan utredning saknas då ministerrådets uppdrag inte omfattar planering av fysisk infrastruktur. Utskottet kommer att verka för att lyfta frågan om en gemensam nordisk plan för höghastighetsjärnväg vid en politisk dialog.

Energifrågor

Under 2022 skickade Nordiska rådet in synpunkter till Nordiska ministerrådet om ministerrådets samarbetsprogram för nordisk energipolitik för 2022–2024. Detta gjordes genom en rekommendation (rek. 53/2021) som i korthet syftade till att ministerrådet skulle beakta Nordiska rådets synpunkter. Vid behandlingen av Nordiska ministerrådets svar vid septembermötet konstaterade utskottet att de tagit hänsyn till Nordiska rådets synpunkter i samarbetsprogrammet om elmarknadssamarbetet, det EU-relaterade samarbetet, förnybar energi samt grön omställning av transportsektorn. Utskottet ansåg svaret som fullgott och beslutade att anse ärendet som färdigbehandlat.

Vid januarimötet presenterade Ungdomens Nordiska Råd en resolution om inriktning på forskning och utnyttjande av alla hållbara energiformer som energikällor i Norden. Utskottet beslutade under mötet att ge sekretariatet i uppdrag att i samråd med Ungdomens Nordiska Råd utarbeta ett utskottsförslag utifrån resolutionen. Detta ledde till ett utskottsförslag om att fokusera på forskning och utnyttjande av alla hållbara energiformer som energikällor i Norden (A 1902/tillväxt). I förslaget föreslås Nordiska rådet rekommendera Nordiska ministerrådet att redogöra för hur teknikneutral forskning om användningen av alla hållbara energiformer prioriteras i de nordiska länderna, att redogöra för hur de nordiska länderna intensifierar den gröna omställningen av energisektorn, att redogöra för hur energisamarbetet fungerar över landsgränserna i Norden och att redogöra för respektive lands investeringar i grön omställning. Förslaget togs därefter upp på presidiets sommarmöte där det godkändes (rek. 10/2022). Svarsfristen för Nordiska ministerrådet sattes först till vecka 41 men förlängdes sedan till den 27 januari 2023. Utskottet kommer

att fortsätta behandla ärendet under 2023 när de fått svar från Nordiska ministerrådet.

Den konservativa gruppen presenterade ett medlemsförslag om en gemensam nordisk linje i energipolitiken (A 1913/tillväxt) under plenum vid temasessionen i mars. Bakgrunden till förslaget är att världen behöver energi för att säkra goda levnadsvillkor, jobb och tillväxt, men samtidigt står man inför en energiomställning som är absolut nödvändig för att rädda klimatet. I förslaget lyfts det att de nordiska länderna har mycket goda förutsättningar att både klara energiomställningen och samtidigt uppnå fortsatt tillväxt och att en gemensam nordisk satsning på förnybar energi tillsammans med kärnkraft kan bidra till att Norden når nära-nollutsläpp i elproduktionen inom industri- och fordonssektorn. Utskottet beslutade vid septembermötet att bjuda in de nordiska energiministrarna till ett samrådsmöte för att belysa förslagets tematik, innan utskottet beslutar hur man ska gå vidare med medlemsförslaget. Samrådsmötet är planerat till 2023.

Ett annat förslag som presenterades för första gången vid sessionen var Mittengruppens förslag om att avslå alla förslag som begränsar exporten av energi (A 1927/tillväxt). Bakgrunden är Rysslands angrepp mot Ukraina och det sätt på vilket Ryssland använder gasexporten som vapen mot Europa. Detta har medfört att EU slutat använda rysk gas, vilket skapat stora energiotmaningar för Europa. Mittengruppen vill med sitt förslag få garantier från de nordiska länderna om att de inte tänker införa några sanktioner mot vare sig Norden eller övriga Europa som begränsar export av energi utan att man tillsammans har ett gemensamt mål att stå emot Rysslands försök att motverka och splittra det europeiska samarbetet. Utskottet kunde inte nå enighet om att gå vidare med förslaget i dess nuvarande form och beslutade således att sända tillbaka förslaget till Mittengruppen för omarbetning. Det omarbetade förslaget kommer att behandlas i utskottet under 2023.

Vid utskottets möte i samband med temasessionen i mars behandlades ett svar på en rekommendation från 2021 om vätgas i Norden (rek. 4/2021). Rekommendationen går ut på att de nordiska regeringarna bör utreda sätt att använda vätgas samt utväxla erfarenheter med de andra nordiska länderna i frågan. Utskottet ansåg regeringarnas svar som ofullständigt och ansåg inte att det var klagörande utifrån rekommendationen. Utskottet godkände vid marsmötet ett betänkande om begäran om politisk dialog i frågan. Politisk dialog väntas under 2023.

Utskottet fick också svar på rekommendationen från 2021 om 5 procent biojetbränsle i Norden (rek. 33/2021). Rekommendationen infattar två medlemsförslag då utskottet vid sitt möte i juni 2021 beslutade att slå ihop Mittengruppens medlemsförslag om Norden för 5 procent biojetbränsle med Konservativa gruppens medlemsförslag om en fossilfri flygmarknad i Norden till 2040. Utskottet konstaterade att Nordiska ministerrådets redogörelse var klagörande och att ministerrådet i många avseenden delar rekommendationernas önskemål även om de inte för närvarande ser att nordisk samordning skapar

nordisk nytta i frågan då det först och främst bör ske i EU-regi. Utskottet ansåg svaret som fullgott och beslutade att anse förslaget som färdigbehandlat.

Utskottet fick under 2022 också svar på en rekommendation som i korthet handlar om att skapa ett gemensamt rikstäckande nordiskt vägnät (e-vägar) med snabbdastolpar, om att offentlig upphandling av fordon ska främja fossilfria fordon samt om att standardisera kostnaderna och betalningslösningarna vid laddstationerna. Utskottet ansåg att Nordiska ministerrådets svar var klargörande i fråga om vad som sker både nationellt, inom Norden och inom EU och beslutade således att anse frågan som färdigbehandlad (rek. 12/2021).

Arbetsmarknadsfrågor

Vid utskottets möte i samband med temasessionen presenterade Ungdomens Nordiska Råd en resolution om en nordisk plan för att bekämpa långtidsarbetslöshet med fokus på de unga i Norden. Utifrån detta bad utskottet sekretariatet ta fram ett utskottsförslag om motverkan av ungdomsarbetslöshet (A 1918/tillväxt). Utskottsförslaget behandlas vid januarimötet 2023.

Utskottet konstaterade vid sitt möte i Reykjavik den 7 september att Nordiska ministerrådet i sitt svar på rekommendationen om en hållbar gruv- och mineralnäring i Norden inte kunnat redogöra för hur ursprungsbefolkningens rättigheter tillvaratas vid gruvdrift, bland annat då det inte pågår något arbete i Nordiska ministerrådets regi i förhållande till detta. En redogörelse för hur de nordiska länderna agerar i dessa frågor är enligt utskottet av stor betydelse för tillvaratagandet av nordiska gemensamma värderingar om allas lika värde och rättigheter. Utskottet beslutade därför att ta fram ett utskottsförslag som rekommenderar regeringarna att ta fram en redogörelse för hur urbefolkningens rättigheter tillvaratas vid mineralutvinning i de områden där urbefolkningen lever och verkar (A 1921/tillväxt). Utskottet kommer att arbeta vidare med förslaget under 2023.

I en rekommendation om Nordens framtida arbetsmarknad (rek. 39/2021) rekommenderade Nordiska rådet Nordiska ministerrådet att redogöra för projekt om framtidens arbetsliv. Av Nordiska ministerrådets svar framgår det att den framtida arbetsmarknaden i Norden varit en prioriterad problemställning i ministerrådet under de senaste åren och kommer att så vara även i framtiden. I Nordiska ministerrådets vision för 2030 är ett av målen att utveckla kompetens och välfungerande arbetsmarknader som matchar nya krav till följd av den gröna omställningen och digitaliseringen. Utskottet ansåg svaret som fullgott och beslutade att ärendet var färdigbehandlat.

Digitalisering

Under året fortsatte utskottet att behandla ett förslag från Mittengruppen om att erkänna digitala körkort inom Norden (A 1890/tillväxt), vilket hade behandlats första gången i november 2021. Vid januarimötet godkändes ett betänkande om förslaget som rekommenderar Nordiska ministerrådet att be de

nordiska transportministrarna att tillåta att de nordiska och baltiska ländernas digitala körkort används i samtliga länder i området samt utreda möjligheten till ett gemensamt digitalt nordisk-baltiskt körkort. Förslaget röstades igenom i plenum vid temasessionen i Malmö (rek. 4/2022). De nordiska regeringarna svarade på rekommendationen i juni och framhöll att det i dagsläget endast är tre nordiska länder som har digitala körkort, vilket gör det svårt att godkänna digitala körkort i samtliga nordiska länder. Det pågår en revision av det gemensamma europeiska ramverket för körkort där bland annat digitala körkort ingår. Utskottet beslutade att fortsätta att följa de nordiska regeringarnas agerande i fråga om erkännande av digitala körkort utifrån EU-kommissionens förslag. Utskottet ansåg svaret som fullgott och beslutade att anse ärendet färdigbehandlat.

Ett förslag från den konservativa gruppen om en nordisk digital plattform för betalningar inom och mellan länderna (A 1897/tillväxt) behandlades första gången på sessionen i Köpenhamn 2021. I förslaget föreslås att Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att arbeta för en gemensam nordisk digital betalplattform, att arbeta för att samtliga nordiska länder ställer sig bakom idén om en gemensam nordisk digital betalplattform och att verka för ökad samsyn i hur tillsyn och övervakning ska bedrivas på den nordiska betalningsmarknaden. Betänkandet om förslaget med ovan rekommendationer godkändes vid utskottets möte i samband med temasessionen i Malmö i mars och röstades senare igenom i plenum vid sessionen (rek. 9/2022). Svarsfristen för Nordiska ministerrådet är förlängd till den 27 januari 2023. Utskottet kommer att fortsätta behandla ärendet under 2023 när det fått svar från Nordiska ministerrådet.

Vid utskottets möte i samband med sessionen behandlades Nordisk grön vänsters förslag om digitalt utanförskap (A 1933/tillväxt). Förslaget grundar sig i att de nordiska länderna är ledande inom digitala lösningar inom såväl offentlig som privat sektor. Medlemsförslaget lyfter dock att detta ställer höga krav på de personer som lever och verkar i de nordiska länderna att följa med i den digitala utvecklingen, vilket gör att det finns grupper som hamnar efter och inte kan ta del av vissa tjänster. Utskottet beslutade att arbeta vidare med förslaget med några justeringar och att bjuda in Nordiska ministerrådets sekretariat för att informera om rapporten *Monitoring Digital Inclusion in the Nordic Baltic region*. Utskottet kommer att fortsätta behandlingen av ärendet under 2023.

Vid utskottets möte i samband med temasessionen i Malmö i mars behandlades Nordiska ministerrådets svar på rekommendationen om nordiska banktjänster i realtid (rek. 31/2021). I sitt svar indikerar Nordiska ministerrådet att det finns goda förutsättningar för de nordiska regeringarna och centralbankerna att verka för gemensamma betalningsplattformar och redogör för status i dagsläget. Utskottet ansåg svaret som fullgott och beslutade att anse ärendet som färdigbehandlat.

En liknande rekommendation är den om gemensamt nordiskt elektroniskt identifieringssystem (e-legitimation). Utskottet behandlade de nordiska reger-

ingarnas svar på rekommendationen vid sitt sommarmöte. I svaret skriver regeringarna att samtliga nordiska länder ännu inte har den nödvändiga tekniska infrastrukturen för att utväxla gränsöverskridande inloggnings (e-IDAS-knutpunkter) eller har e-legitimationslösningar som verkar i förhållande till kraven i EU:s förordning om elektronisk identifiering (e-IDAS). Först när samtliga nordiska länder har den tekniska infrastrukturen för att utväxla gränsöverskridande inloggnings kan utskottet uppmana de nordiska länderna att genom e-IDAS få till stånd tillgänglighet till samtliga nordiska myndigheter på liknande sätt som man i dag har tillgång till sina respektive nationella myndigheter. Utskottet beslutade att anse frågan som färdigbehandlad.

Hållbar turism

Den socialdemokratiska gruppens förslag om elektrifiering av sjöfart och terminaler (A 1881/tillväxt) behandlades första gången 2019. Sedan dess har partigrupperna fått lämna synpunkter på förslaget, och ytterligare synpunkter har tagits in från den privata sektorn som uppmärksammat de svårigheter som sjönärings står inför när den nuvarande teknikutvecklingen inte ger möjligheter att skapa lönsamhet för passagerar- och godstrafik. Vid sommarmötet konstaterade utskottet att det finns belägg för ett ökat samarbete mellan länderna i syfte att påskynda omställningen av sjönärings så att den blir både hållbar och ekonomiskt lönsam. Utskottet godkände således betänkandet över förslaget med två ändringar. Förslaget röstades igenom i plenum vid sessionen (rek. 25/2022) och svarsfristen till ministerrådet är vecka 4 2023. Därefter kommer utskottet att behandla svaret vid temasessionen 2023.

Vid januarimötet beslutade utskottet att be sekretariatet ta fram ett betänkande om den socialdemokratiska gruppens förslag om ett certifieringssystem för hållbar turism (A 1893/tillväxt). Bakgrunden till förslaget är den ökande turismen i Norden och dess inverkan på miljön, ett område där de nordiska länderna skulle kunna gynnas av ökat samarbete för att uppnå en både hållbar och ekonomiskt lönsam turism. Betänkandet godkändes vid utskottets septembermöte i Reykjavik med rekommendationen till Nordiska ministerrådet att införa ett certifieringssystem för hållbar turism och till de nordiska regeringarna att utarbeta gemensamma kriterier för hållbar turism med tillhörande konsekvensanalys. Förslaget röstades igenom i plenum vid sessionen i Helsingfors (rek. 24/2022/tillväxt). Utskottet avvaktar svar från ministerrådet som sedan kommer att behandlas under 2023.

Vid sessionen presenterade Nordisk grön vänster ett medlemsförslag om begränsning och bedömning av kryssningstrafik och kryssningsturism i arktiska områden i Norden (A 1934/tillväxt). Bakgrunden till förslaget är att kryssningsnäringen är den transportform inom turistnäringen som bidrar till störst lokala föroreningar och klimatutsläpp samtidigt som den skapar samhälls- och hälsomässiga utmaningar och skapar begränsade ekonomiska vinster i förhållande till annan typ av turism. När utskottet behandlade förslaget kunde inte enighet nås. Bland annat diskuterades om "begränsning" är en för

stark rekommendation. Utskottet gav sekretariatet i uppdrag att undersöka om det fanns något pågående arbete inom området i Nordiska ministerrådet samt om förslaget eventuellt i stället bör hanteras av utskottet för ett hållbart Norden. Utskottet kommer att arbeta vidare med frågan under 2023.

Byggregler och byggstandarder

Under året fick utskottet svar på två rekommendationer om samordning för motverkandet av arbetskriminalitet i byggsektorn från 2021. Regeringarna menade i sina svar att de uppfyllt rekommendationen då de redan arbetar med flera initiativ inom området och att de inte ser någon mervärde med att dela den typ av information som rekommendationen föreslår. Utskottet behandlade svaren vid sitt möte i januari och ansåg dem inte som fullgoda utan begärde politisk dialog. Politisk dialog hölls den 22 januari, och från utskottet deltog bland andra Kjell-Arne Ottosson (KD). De nordiska regeringarna representerades av arbets- och inkluderingsminister Marte Mjøs Persen, som klargjorde svaret på rekommendationerna. Utskottet ansåg efter den politiska dialogen ärendet som slutbehandlat (rek. 10/2021 och rek. 11/2021).

Näringspolitik

Under året fick utskottet svar från Nordiska ministerrådet om en rekommendation om hållbar nordisk gruv- och mineralverksamhet (rek. 43/2021). Rekommendationen innehåller fem redogörelsepunkter riktade till Nordiska ministerrådet om hållbar gruv- och mineralnäring i Norden. Svaren från Nordiska ministerrådet på de två första redogörelsepunkterna är klargörande och tar utgångspunkt i ministerrådets uppföljningar, initiativ och aktiviteter kopplade till näringssektorns handlingsplan för 2021–2024 som i sin tur är kopplad till statsministrarnas vision för 2030. När det gäller de övriga tre redogörelsepunkterna pågår det inte något arbete i Nordiska ministerrådet som behandlar dessa områden och därför finns det ingen möjlighet för dem att komma med någon redogörelse. Utskottet ansåg svaret som fullgott och beslutade att anse ärendet som färdigbehandlat.

Havsbruk

Utskottet fick under året svar på en rekommendation från 2019 om Norden som en ledare inom hållbart vattenbruk och havsekonomin (rek. 20/2019). Svaret bedömdes av utskottet som bristfälligt och utskottet valde att gå vidare med ett betänkande om begäran om politisk dialog. Betänkandet behandlades vid sessionen och politisk dialog avses hållas under 2023.

Regionalpolitik och gränshinder

Utskottet godkände i juni 2021 Nordiska ministerrådets samarbetsprogram för regional utveckling och planläggning 2021–2024 (A 1879/tillväxt). Trots detta önskade dock utskottets medlemmar att få klarhet i om gränskommittéernas arbete och resurser, kopplat till det nordiska samarbetet, fungerade optimalt. Därför beslutade utskottet att arbeta vidare med den socialdemokratiska gruppens förslag om att utvärdera gränskommittéernas arbete i syfte att starkare koppla detta till de prioriteringar Nordiska rådet har för nordiskt samarbete. Utskottet sände ut en remiss till relevanta gränskommittéer och mottog svar av 9 av 13 gränskommittéer som Nordiska ministerrådet finansierade 2021. Parallellt med detta genomförde Nordiska ministerrådet en utvärdering och remissvaren som utskottet bett om togs med som en del av utvärderingen. Eftersom utvärderingen genomfördes av ministerrådet beslutade utskottet att det inte längre var relevant att arbeta vidare med förslaget i utskottet.

Vid utskottets sommarmöte på Åland behandlades för första gången Nordisk grön vänsters förslag om tullsamarbete (A 1906/tillväxt) i vilket det föreslås att Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna att utöka det nordiska tullsamarbetet och att ta fram en gemensam strategi för att minska smuggling via godstrafik. Ett betänkande om förslaget behandlades vid utskottets möte i samband med sessionen där man beslutade att till januarimötet 2023 bjuda in en representant från de nordiska tullmyndigheterna för att ytterligare belysa frågan. Ärendet kommer att behandlas vidare under 2023.

Utskottet fick under året svar från den norska regeringen, i egenskap av ordförandeland i Nordiska ministerrådet, på en rekommendation om förenkling av processen när man vill använda vårdtjänster i ett annat nordiskt land (rek. 46/2021). Rekommendationen gäller att regeringarna ska undersöka möjligheterna för medborgare som bor i ett nordiskt land att få planerad vård inom den allmänna sjukvården i ett annat nordiskt land för endast patientavgifter utan betalningsförbindelse från hemlandet. Detta skulle endast gälla vård inom den allmänna sjukvården. De nordiska regeringarna skriver i sin redogörelse att man under 2022 kommer att kartlägga omfånget av patientmobilitet och gränsöverskridande hälso-tjänster i de fem nordiska länderna samt Färöarna, Grönland och Åland. Utredningen omfattar bland annat handläggning av patientavgifter och ersättningsansvar. Utskottet ansåg svaret som klargörande och beslutade att anse ärendet som färdigbehandlat.

Utskottet fick under året svar från Nordiska ministerrådet på Nordiska rådets rekommendation om statsstödsreglerna i Norden (rek. 18/2021). Rekommendationen gäller att Nordiska ministerrådet ska genomföra en översyn av praxisen av statsstödsreglerna i de nordiska länderna för att säkerställa bättre samordning och gemensam praxis i framtiden mellan de nordiska länderna och på så sätt förhindra onödiga och resurskrävande konflikter. I Nordiska ministerrådets svar i fråga om statsstödsreglerna i Norden skriver man att initiativ tagits av det norska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet. Detta har gjorts genom att man står värd för ett gemensamt nordiskt möte med relevanta nordiska myndigheter där Nordiska rådets rekommendation tagits med på

dagordningen för en första diskussion och värdering. Man kommer efter mötet att återkoppla till Nordiska rådet. Utskottet var nöjt med svaret och beslutade att anse ärendet som färdigbehandlat.

Hund- och hästnäring

Utskottet fick under året svar på rekommendationen till Nordiska rådet om nordiska åtgärder mot hundsmuggling (rek. 6/2022). Utskottet ansåg överlag svaret som klargörande men saknade mer information om två av punkterna i rekommendationen, bland annat om att nationella id-register över hundar som hålls i respektive land ska kunna samköras. Nordiska ministerrådet svarade att samkörning av id-registren för hundar som kommer in i Norden från länder utanför Norden inte är den optimala lösningen. Däremot skriver man att en europeisk samkörning borde vara lösningen. Utskottet fick däremot inget svar på rekommendationen om huruvida de nordiska länderna har en ambition att samköra sina nationella id-register på antingen nordisk eller europeisk nivå. Utskottet valde att inte begära politisk dialog utan beslutade att anse ärendet som färdigbehandlat.

Under 2022 färdigställdes en rekommendation om hästnäringen i Norden som rekommenderade Nordiska ministerrådet att undersöka sätt att klarlägga hästnäringens betydelse i de nordiska länderna samt och arbeta för en positiv utveckling av hästnäringen i de nordiska länderna (rek. 7/2022). Nordiska ministerrådets tjänstemannakommitté för fiske och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk behandlade Nordiska rådets rekommendation under sitt möte i april 2022 och ställde sig positiv till rekommendationen då den hade relevans såväl nationellt som nordiskt. Man beslutade vid mötet att avsätta 400 000 danska kronor till en förstudie som skulle genomföras samma år. Resultatet från förstudien kommer att presenteras och det kommer att finnas möjlighet att därefter komma med inspel till det fortsatta arbetet. Utskottet ansåg att svaret på rekommendationen från Nordiska ministerrådet uppfyllde utskottets önskemål och ansåg ärendet som färdigbehandlat. I samband med detta föreslog utskottet också att en nyhetsartikel om svaret från ministerrådet skulle tas fram och sändas till relevanta tidningar inom ridsport och trav.

Nordiska ministerrådets samarbetsprogram

Nordiska ministerrådets samarbetsprogram för arbetsmarknad 2022–2024 utgår från Nordiska ministerrådets vision för 2030 och det tvärssektoriella samarbetet inom Nordiska ministerrådets övriga sektorer. Utskottet har under framtagandet av samarbetsprogrammet fått löpande information om utvecklingen och haft möjlighet att komma med inspel och förslag. Dessa har därefter inkorporerats i samarbetsprogrammet. Utskottet kommer att följa det löpande arbete som ministerrådet utför inom ramen för det aktuella samarbetsprogrammet och komma med inspel vid behov. Ärendet anses färdigbehandlat i utskottet (rek. 30/2021).

Gränshinder

Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden bär huvudansvaret för gränshinderfrågor, men många av gränshinderfrågorna hanteras i den arbetsgrupp som ligger under utskottet – gränshindergruppen. I gruppen ingår medlemmar från Nordiska rådets samtliga utskott och presidiet samt Nordiska rådets representant i Gränshinderrådet. I början på året var Kjell-Arne Ottosson (KD), Emilia Töyrä (S) och Linda Modig (C) medlemmar i gränshindergruppen. Kjell-Arne Ottosson (KD) valdes till ordförande i mars. Efter riksdagsvalet i september lämnade Emilia Töyrä (S) och Linda Modig (C) delegationen och således gränshindergruppen. Kjell-Arne Ottosson (KD) fortsatte som ordförande. Fyllnadsval kommer att hållas i början på 2023.

Under 2022 hade gränshindergruppen tre digitala möten samt två fysiska möten i samband med temasessionen på våren och sessionen på hösten. Vid de fysiska mötena hölls samrådsmöten med Gränshinderrådet. De senaste två åren har gränshindergruppen fokuserat särskilt på de tillfälliga störningar som uppkommit som en följd av restriktioner med anledning av covid-19-pandemin. Dessa störningar har sedan pandemins start påverkat vardagen för många medborgare, särskilt de som lever och arbetar i en gränsregion. Under 2022 fortsatte gränshindergruppen att följa dessa frågor och hur konsekvenserna från pandemin fortsatt påverkar gränsregionerna. Gränshindergruppen beslutade i slutet på 2021 att under 2022 särskilt fokusera på yrkesutbildningar och erkännande av branschreglerade yrkeskvalifikationer, revidering av det nordiska skatteavtalet och Öresundsavtalet, ett nordiskt transportministerråd, digitalisering och gränsregional statistik. Inom ramen för detta konstaterade utskottet att det under pandemin skett attitydförändringar i och med att tilliten till myndigheter skadats, något som kan ta lång tid att förändra.

Under året beslutade gränshindergruppen att godkänna medverkan i Nordiska ministerrådets projekt rörande den nya arbetsmarknaden efter covid-19 i relation till nordiska avtal på skatteområdet och att avsätta 50 000 danska kronor till ändamålet. Bakgrunden till projektet är att arbetsgivare och arbetstagare under pandemikrisen ställt om till distans- och hybridarbete för att minska smittspridningen. För gränspendlare har detta inneburit särskilda utmaningar bland annat i förhållande till det nordiska skatteavtalet och tillhörande Öresundsavtal, något som Gränshinderrådet har lyft fram i sina rapporter om covid-19-relaterade störningar. Mot bakgrund av detta samt mot bakgrund av att Jan-Erik Enestam i sin strategiska genomlysning ger en rekommendation om att reformera regelverk för bland annat beskattning för att bättre passa för gränsregioner och nordiska pendlare, avser Nordiska ministerrådet att starta ett projekt som särskilt ska titta på arbetsmarknaden efter covid-19 i relation till nordiska avtal på skatteområdet och identifiera vilka utmaningar som följer av rådande nordiska skatteregler. Projektet ska ge förslag till hur skattereglerna kan förändras för att i stället för att hämma den nordiska mobiliteten främja den. Projektet ska även genomgå de skatterelaterade gränshinder som finns i Nordiska ministerrådets gränshinderdatabas och ge rekommendationer till lösningar på ett urval av dem. Gränshinderrådet och gränshindergruppen

startade under hösten 2021 en tvärgående fokusgrupp i fråga om det nordiska skatteavtalet och andra skatteregler som begränsar den nordiska mobiliteten. Mot bakgrund av detta avses projektet att genomföras i samarbete med Nordiska rådets gränshindergrupp. Kontraktets budgetram utgör 450 000 danska kronor och gränshindergruppens ekonomiska bidrag utgör 50 000 danska kronor. Målet med projektet är att analysera om och hur den nordiska arbetsmarknaden efter covid-19 ställer om till distansarbete, vilka problem som kan uppstå och vilka konsekvenserna för den nordiska arbetsmarknaden blir i relation till gällande nordisk skattelagstiftning. Projektet ska också ge rekommendationer och lösningsförslag till dessa konsekvenser.

Inom området yrkeskvalifikationer besökte Resonans Nordic gränshindergruppens möte i november 2022. Där presenterade de en rapport om attraktiva yrkesutbildningar i Norden. Rapporten är ett resultat av tankesmedjor som genomfördes under våren 2022 med deltagande av arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer, utbildningsinstitutioner, parlamentariker från Nordiska rådet samt Ungdomens Nordiska Råd. Syftet med tankesmedjorna var att få diskutera utmaningarna med branschreglerade hinder för yrkesutbildade med relevanta aktörer samt att diskutera vad man på nordisk nivå kan göra för att gymnasiala yrkesutbildningar ska bli mer attraktiva för unga i Norden att söka till.

Gränshindergruppen kommer att följa upp båda dessa initiativ under 2023. En annan del av gränshindergruppens löpande arbete är att ta del av rapporter om så kallade covidrelaterade störningar som tas fram av de gränsregionala informationstjänsterna. Detta gjorde gränshindergruppen även under 2022 och de avser att fortsätta att göra detta under 2023.

Utskottets verksamhet 2023

Utskottets arbetsplan för 2023 baseras på statsministrarnas vision att Norden ska vara världens mest hållbara och integrerade region 2030, det norska ordförandeskapsprogrammet för Nordiska rådet och det isländska för Nordiska ministerrådets 2023. Med detta som grund har utskottet beslutat att ha särskilt fokus på fyra teman kopplade till politikområden som understöder de båda ordförandeskapsprogrammen samt visionen. Dessa är transportpolitik, digitalisering, arbetsmarknadspolitik och finanspolitik. Sommarmötet 2023 planeras hållas på Svalbard med fokus på cybersäkerhet och energiomställning för framtida energibehov och lösningar.

7.4 Utskottet för välfärd i Norden

Utskottet för välfärd i Norden behandlar frågor som rör den nordiska välfärdsmodellen, barn och unga, vård och omsorg, civilrätt, funktionshinder samt alkohol, narkotika och missbruk. Inom utskottets ansvarsområde rymmer även demokratifrågor, arbetsmarknadsfrågor, jämställdhet, urfolk, mänskliga rättigheter, bekämpande av kriminalitet, bostadspolitik samt digitala välfärds-

lösningar. Migrations- och integrationspolitik samt flyktingfrågor hör också till utskottets fokusområden.

Svenska medlemmar i utskottet var under 2022 utskottets ordförande Eva Lindh (S), Per-Arne Håkansson (S) och Angelika Bengtsson (SD), samt efter riksdagsvalet även Johan Hultberg (M).

Utskottets verksamhet 2022

Utskottet för välfärd i Norden hade fem möten under 2022, varav ett (januari-mötet) digitalt. Fokusområdena har varit tiden efter covid-19, jämställdhet på arbetsmarknaden och i föreningslivet, utsatta barn och unga, digitala kränkningar och hot, mental hälsa och antibiotikaresistens. Eva Lindh (S) utsågs till talesperson för antibiotikaresistens, Per-Arne Håkansson (S) till talesperson för digitala kränkningar och hot och Angelika Bengtsson (SD) till talesperson för mental hälsa.

Arbetsplanen för utskottet har präglats av pandemin som fortsatt genererar flera konsekvenser för de nordiska länderna. Därför har utskottet ansett det viktigt att vidta åtgärder och ta vara på möjligheter som mildrar effekterna och förhindrar ytterligare intensifiering av problemen och som stärker våra resurser och kunskaper inför nästa kris.

Utskottet hade under 2022 ett antal möten med ministrar, sakkunniga, experter och organisationer i syfte att inhämta information inom områden av relevans för utskottets arbete. Covid-19-pandemin påverkade utskottets arbete främst i början av 2022 då januarimötet som nämnts ägde rum på distans. Utöver detta har samtliga utskottsmöten dock kunnat hållas fysiskt.

Utskottet har under året bland annat haft besök av Joakim Tranquist, som presenterade sin utredning om funktionshinderssamarbetet, Nordiska rådets EU-rådgivare Elin Hansen, som informerade om den kommande EU-förordningen om digitalisering av hälsodata, Mette Marie Yde Poulsen, som är direktör för danska kvinnorrättsorganisationen Danner, politikern Jan-Erik Enestam, som presenterade rapporten *Nordisk civil krisberedskap*, Islands statsminister Katrín Jakobsdóttir för en diskussion om jämställdhetsfrågor, Gustaf Norlén från Nordregio, som presenterade rapporten *State of the Nordic Region* och Finlands minister för nordiskt samarbete och jämställdhet Thomas Blomqvist för ett samrådsmöte om jämställdhetsfrågor. Utskottet hade också besök av Susanna Young Håkansson och Jenny Pentler från Nordisk information för kunskap om kön (NIKK), som gav en presentation av en rapport om genusperspektivet på framtidens hållbara arbetsliv.

Utskottets sommarmöte hölls i Reykjavik i Island och programmet innehöll bland annat besök till Kvikan Kulturcenter, ett möte med representant från Grindavíks kommun som presenterade kommunens arbete med naturkatastrofer och ett möte med Sigríður Björk Guðjónsdóttir, rikspolischef på Island som presenterade polisens arbete mot kvinnomord och våld i nära relationer. Även ett besök på förskolan Laufásborg med rundvisning och presentation av skolans arbete med Hjällimodellen, som är en köns- och jämställdhetsorienterad

pedagogik, genomfördes. Utskottet besökte även Quality of Life Center och träffade Thordis Elva och María Rún Bjarnadóttir från Nordic Digital Rights and Equality Foundation (Nordref) där de diskuterade digitala kränkningar och isländsk lagstiftning om sexuell integritet. Slutligen genomfördes även ett besök på ett barnahus med en presentation av verksamheten med våldsutsatta familjer. Vid utskottets sommarmöte fick utskottet besök av Steinunn Þóra Árnadóttir, ordförande för Västnordiska rådet, som berättade om rådets arbete, samt en representant för isländska Directorate of Equality som berättade om Islands erfarenheter av likalönscertifiering.

Hälso- och socialfrågor

Utskottet behandlade under året ett medlemsförslag om att utforska likheter och skillnader i narkotikapolitik mellan de nordiska länderna för att skapa gemensamma riktlinjer som är förankrade i mänskliga rättigheter. Förslaget till betänkande över människorättsbaserad narkotikapolitik i Norden (A 1896/UVN) lades fram av Nordisk grön vänster och behandlades internt för första gången på utskottsmötet i januari 2022. Motiveringen bakom förslaget är att man globalt inte lyckats lösa narkotikaproblemet med nuvarande straffbaserade metoder utan att det ofta leder till brottslighet och våld, omänskliga straff och upprätthållen droghandel såväl som en stigmatisering och marginalisering av de som fastnat i drogmissbruk. Vid behandlingen i utskottet framkom det att utskottsmedlemmarna ansåg att utgångspunkten alltid ska vara hjälp före straff för drogmissbrukare men att förslaget representerar en partiell öppning för en legalisering av narkotika. Utifrån denna bakgrund beslutade utskottet att inte gå vidare med ärendet, vilket Nordisk grön vänster reserverade sig mot. Förslaget slutbehandlades av Nordiska rådet under sessionen i Helsingfors den 2 november 2022.

Utskottet behandlade även ett medlemsförslag om en nordisk samordning av lagstiftning och reglering av krav på yrkesutbildning för de som utför estetiska injektioner. Förslaget om estetiska injektioner och andra kirurgiska ingrepp (A 1903/UVN) lades fram av den socialdemokratiska gruppen med motiveringen att det saknas en gemensam lagstiftning inom Norden som reglerar användningen av injicerade fyllnadsmedel, vilket riskerar att skada patienten samtidigt som skadan inte omfattas av patientförsäkringen. Ett enigt utskott ställde sig bakom förslaget och framförde att det bör finnas utbildningskrav för personal som genomför injektioner. Medlemsförslaget slutbehandlades under Nordiska rådets 74:e session i Helsingfors och resulterade i en rekommendation till Nordiska ministerrådet om att utreda och samordna regler och lagstiftning om estetiska injektioner så att endast yrkesutbildade inom hälso- och sjukvården får utföra estetiska injektioner (rek. 20/2022/välfärd).

Utskottet arbetade vidare med en rekommendation till Nordiska ministerrådet om att göra en nordisk översikt av hur användningen av nätläkartjänster påverkar sjukvården när det gäller likvärdig tillgång, patientsäkerhet och förskrivning av antibiotika och andra läkemedel (rek. 51/2021/välfärd). Motiver-

ingen bakom förslaget var bland annat att användningen av nätläkartjänster har ökat markant i flera nordiska länder de senaste åren och därmed blivit ett tydligt alternativ till fysiska läkarbesök. Användningen av nätläkartjänster är samtidigt socialt och demografiskt ojämlig då äldre personer med kort utbildning och låginkomsttagare nyttjar dessa tjänster i mindre grad än andra. Vid utskottets junimöte 2022 behandlades Nordiska ministerrådets svar på rekommendationen, och utskottet noterade att Nordiska ministerrådet aktivt arbetar med att finna digitala vårdutbud som ska fungera för hela den nordiska befolkningen genom kunskapsutveckling och erfarenhetsutbyte, framför allt med hänvisning till projektet Vård och omsorg på distans. Utskottet noterade även exempelvis den svenska studien från 2021 som visar att det inte skrivs ut mer antibiotika vid e-konsultationer än vid fysiska läkarbesök. Utskottet beslutade därmed vid junimötet 2022 att rekommendationen var färdigbehandlad.

Digitala kränkningar och hot

Under året fortsatte utskottet med arbetet kring fokusområdet digitala kränkningar och hot som påbörjats i april 2021 då man bjöd in experter från NIKK, Centrum för digital pedagogik (NCK) och Nordref för att belysa området. Diskussionen som följde efter presentationerna belyste både frågans komplexitet och hur man kan arbeta för att förbättra situationen. Utskottet framhöll att digitala kränkningar och hot är en viktig demokratifråga, eftersom det offentliga samtalet alltmer sker på nätet, något som även har förstärkts under pandemin. Efter den inledande fördjupningen i ämnet beslutade utskottet att ge sekretariatet i uppdrag att utarbeta ett utskottsförslag om att Nordiska ministerrådet ska utarbeta en gemensam nordisk strategi för att bekämpa digitala kränkningar och hot. Förslaget togs sedan upp på utskottsmötet i november 2021 och ett betänkande godkändes under utskottets januarimöte 2022 (betänkande A 1894/välfärd). Utskottsförslaget slutbehandlades under temasessionen 2022 och resulterade i en rekommendation till Nordiska ministerrådet (rek. 2/2022/välfärd).

Under utskottsmötet vid Nordiska rådets 74:e session behandlade utskottet ett svar från Nordiska ministerrådet där det framhölls att ett flertal projekt pågår för att bekämpa digitala kränkningar och hot. Till exempel noterade utskottet att Nordiska ministerrådet har inrättat en tankesmedja som ska titta närmare på teknikjättarnas inflytande över samhällsdebatten och hur man kan säkerställa att de stöder ett öppet och demokratiskt samtal. Därmed ansågs ärendet som färdigbehandlat.

Utsatta barn och unga

Under året behandlade utskottet ett medlemsförslag om att reducera antalet barn och unga som växer upp i fattigdom (A 1907/UVN). Förslaget presenterades vid temasessionen av Nordisk grön vänster med motiveringen att barnfattigdomen i Norden ökar på flera håll och att man måste arbeta tillsammans

för att bibehålla den nordiska samhällsmodellen med utjämnande välfärdssystem. Medlemsförslaget behandlades internt för första gången under utskottsmötet i juni. En majoritet i utskottet enades om att stryka den första att-satsen om en gemensam nordisk handlingsplan för att reducera barnfattigdom då man ansåg att ett första steg bör vara att utreda och kartlägga barnfattigdomen i Norden. Utskottet ville även revidera att-satsen om en sådan utredning med tillägget att man bör undersöka hur pandemin har påverkat barnfattigdomen. Sekretariatet fick i uppdrag att tillföra utskottets synpunkter i ett betänkande med reviderade att-satser, vilket behandlades under utskottsmötet i september. Man beslutade att gå vidare med förslaget. Medlemsförslaget slutbehandlades under Nordiska rådets 74:e session i Helsingfors och resulterade i en rekommendation till Nordiska ministerrådet att undersöka barnfattigdomen i de nordiska länderna samt deras erfarenheter av vad som har ökat respektive minskat antalet barn och unga som växer upp i fattigdom och hur pandemin påverkat barnfattigdomen (rek. 21/2022/välfärd).

Tiden efter covid-19

Utskottet behandlade under året ett medlemsförslag om ett nordiskt samarbete kring den postvirala sjukdomen långtids-covid (A1910/UVN). Medlemsförslaget lades fram av den socialdemokratiska gruppen vid temasessionen och behandlades internt för första gången på utskottsmötet i juni 2022. Förslaget lades fram med motiveringen att samordnade nordiska insatser och forskningsprojekt för att bekämpa långtids-covid skulle vara resurseffektivt och att Norden har goda förutsättningar för detta då man redan har ett välfungerande etablerat forskarnätverk mellan länderna om diagnosen ME/CFS. Ett enat utskott ställde sig bakom förslaget om långtids-covid som slutbehandlades vid Nordiska rådets 74:e session i Helsingfors och även där fick ett enhälligt stöd av Nordiska rådets medlemmar. Detta resulterade i en rekommendation till Nordiska ministerrådet om att samordna nordisk medicinsk forskning och insatser för att bekämpa sjukdomen långtids-covid.

Jämställdhet

Under utskottsmötet vid Nordiska rådets 74:e session i Helsingfors behandlade utskottet ett medlemsförslag om att ta fram en gemensam nordisk handlingsplan för att stärka kunskaperna om och bättre förebygga och bekämpa partnermord (A1929/UVN) – mord som begås inom äktenskapet eller av en partner. Förslaget lades fram av den konservativa gruppen med motiveringen att partnermord är ett samhällsproblem i samtliga nordiska länder och att man därför bör genomföra kvalitativa analyser av fenomenet i Norden för att få insikt i hur det kan förebyggas och hur samhällsstödet till offren kan stärkas. Man menar dock att det krävs gemensamma nordiska termer och definitioner av partnermord för att säkerställa tydlig och bra forskning, vilket man i dag inte har. Under utskottsmötet föreslog den socialdemokratiska gruppen att man

skulle lägga till en att-sats om att Nordiska ministerrådet även bör göra en sammanställning av välfungerande insatser för att motverka partnermord. Både medlemsförslaget och den Socialdemokratiska gruppens tillägg fick ett enhälligt stöd av utskottet och ett betänkande med det tillagda stycket kommer att behandlas vid nästkommande utskottsmöte i januari 2023.

Under året tog utskottet emot ett svar från Nordiska rådet om utskottets rekommendation från 2021 om att de nordiska länderna tar ställning till ”the global gag rule”, som innebär att inga amerikanska biståndspengar får gå till organisationer som främjar abort. Utskottet noterade att the global gag rule återkallades av president Biden under 2021 och att det därmed inte längre var aktuellt att ta ställning mot regeln. Utskottet godtog svaret från Nordiska ministerrådet, och därmed var saken färdigbehandlad.

Ministerrådsförslag

Vid septembermötet behandlade och godkände utskottet ett betänkande över ministerrådsförslag om justitiesektorns samarbetsprogram (B 342/UVN). Vid sessionen i november behandlade och godkände utskottet ett betänkande över ministerrådsförslag om ett program för frågor som rör personer med funktionshinder 2023–2027 (B 344/UVN).

Gränshinderfrågor

Under året arbetade utskottet vidare med en rekommendation till ministerrådet om att införa e-recept för medborgarna som ska kunna hämtas ut inom hela Norden samt EU (rek. 16/2019/välfärd). När utskottet behandlade Nordiska ministerrådets svar på rekommendationen under 2020 noterade man att det pågick ett flertal projekt som syftar till att utveckla distanslösningar för vård och omsorg inom Norden. Utskottet noterade dock även att det kvarstår många hinder för att kunna möjliggöra e-recept inom Norden men att det inte var tydligt vilka dessa var. Därför efterfrågade utskottet en politisk dialog med anledning av ärendet. Den politiska dialogen hölls den 20 september 2022 med ordförandeskapet för det nordiska ministerrådet för social- och hälsopolitik (MR-S). Mötet leddes av utskottets ordförande Eva Lindh (S), och från Nordiska ministerrådets sida deltog Ingvild Kjerkol, Norges hälso- och omsorgsminister. Även social- och hälsoministern för Ålands lagting Annette Holmberg-Jansson deltog, och som suppleant för en ordinarie medlem i utskottet deltog Lars Mejern Larsson (S).

Under dialogen framhölls det att det finns ett behov av utveckling och användning av gemensamma standarder för att säkra kompatibilitet mellan olika nationella system, till exempel i förhållande till semantik och hantering av personuppgifter, samt att det pågår ett flertal initiativ för att införa gränsöverskridande e-recept men att de nordiska länderna valt lite olika vägar. Vidare informerade ministern om att utvecklingen av e-receptlösningar bör gå genom

infrastrukturen i det europeiska nätverket. Betänkandet över den politiska dialogen blev godkänt på utskottets möte i november 2022.

Under utskottsmötet vid Nordiska rådets 74:e session i Helsingfors behandlades ett betänkande över den politiska dialogen där det framkom att utskottet ser positivt på de pågående projekten inom området, men att man saknar en tydlig precisering av vad det är som ska till för att möjliggöra e-recept inom Norden. Vidare ställer sig utskottet frågande till varför Norden ska vänta på utvecklingen av en infrastruktur på EU-nivå. Ett enhälligt utskott ställde sig bakom betänkandet under utskottsmötet och saken var därmed färdigbehandlad.

Samarbete med andra utskott

Mot bakgrund av ett medlemsförslag om företagsansvar, mänskliga rättigheter och äganderätten av naturresurser (A 1856/hållbart) höll utskottet i samarbete med utskottet för ett hållbart Norden och utskottet för tillväxt och utveckling i Norden ett webinarium den 28 november 2022 med följande föredragshållare inom olika ämnesområden: Heidi Hautala, vice ordförande i Europaparlamentet, Michael Ristaniemi, juridiskt ansvarig och policyansvarig, Europeiska kommissionen, Marie Gad, direktör för global utveckling och hållbarhet, Dansk Industri, Aili Keskitalo, politisk rådgivare för Amnesty Norge, Sarah Strunge Albertsen, projektledare, Friends of the Earth (NOAH), Danmark.

Utskottets verksamhet 2023

Utskottet för välfärd i Norden kommer under 2023 att strukturera sitt arbete kring följande tre huvudområden: social- och jämställdhetsmässig hållbarhet på arbetsmarknaden och i samhället, utsatta barn och unga samt antibiotikaresistens. Vidare kommer utskottet att fortsätta med arbetet för att motverka digitala kränkningar och hot, påbörja ett arbete kring varför unga män släpar efter på skol- och utbildningsområdet samt belysa den gröna omställningen ur ett socialt perspektiv. Dessa områden kommer att vara underkategorier till utskottets tre huvudområden. EU-frågor med relevans för utskottets prioriteringar kommer att inkluderas i arbetet 2023, och FN:s hållbarhetsmål kommer även att bevakas i utskottet, inom aktuella områden.

Utskottet planerar att hålla sitt sommarmöte 2023 på Grönland, med huvudsaklig inriktning på områden som psykisk ohälsa och minoriteters levnadsvillkor med ett särskilt fokus på urfolk. En studieresa planeras också till Bryssel i februari 2023 på temat digitalisering av hälsodata med särskilt fokus på den nya EU-förordningen på området samt uppföljning av frågan om antibiotikaresistens. Utskottets ordförande Eva Lindh (S) kommer att delta i studieresan till Bryssel samt även delta vid FN:s kvinnokommissions möte i New York i mars 2023, tillsammans med andra representanter från utskottet för välfärd i Norden.

Svar på rekommendationer

Utskottet har även tagit emot ett antal svar på rekommendationer i följande ärenden som utskottet behandlade under året och ansåg färdigbehandlade: Barns och ungas tillgång till porr i samhället (rek. 8/2021), Ökat samarbete mellan nordiska ambassader för att hjälpa barn och ungdomar som utsatts för hedersförtryck att komma hem (betänkande över svar på rek. 21/2021), Ökad trygghet med New York-modellen (rek. 42/2021), Obligatorisk medling för vårdnadshavare vid separation (betänkande över svar på rek. 31/2018), Nordisk översikt över användningen av nätläkartjänster (betänkande över svar på rek. 51/2021), Nordisk vaccinproduktion (betänkande över svar på rek. 29/2021), Märkning av veterinärmedicinska produkter med blindskrift (brailleskrift) (rek. 47/2021), Digitala kränkningarna och hot (svar på rek. 2/2022), Nordiska ministerrådets samarbetsprogram för social- och hälso-politik 2022–2024 (rek. 8/2022) samt Nordiska ministerrådets samarbetsprogram om integration (rek. 3/2022).

7.5 Kontrollkommittén

Kontrollkommittén utövar, enligt 6 § Nordiska rådets arbetsordning, den parlamentariska kontrollen över den verksamhet som finansieras med gemensamma nordiska medel, inklusive de nordiska institutionerna, samt genomför annan granskning av det nordiska samarbetet som plenarförsamlingen beslutar om. Kontrollkommittén kan därutöver, enligt 46 §, lämna utlåtanden till Nordiska rådets presidium i frågor som rör Helsingforsavtalet, andra avtal om nordiskt samarbete, rådets arbetsordning och andra interna bestämmelser. Kontrollkommittén består av en ordförande, en vice ordförande samt ytterligare fem medlemmar som samtliga har en personlig suppleant, och varje land ska vara representerat. Svenska medlemmar var under 2022 ordförande Maria Stockhaus (M), Per-Arne Håkansson (S) och Staffan Eklöf (SD).

Beslut om sammansättningen av kommitténs medlemmar för 2023 togs av Nordiska rådet den 3 november 2022 i samband med sessionen i Helsingfors. I samband med detta slutade Maria Stockhaus (M) som ordförande och medlem i kontrollkommittén, då hon i stället trädde in som medlem i Nordiska rådets presidium. Även Staffan Eklöf (SD) slutade som medlem i kontrollkommittén i samband med sessionen och ersattes av Victoria Tiblom (SD), som då valdes in som ny medlem i kommittén.

Genomlysning av gemensamma nordiska institutioner

Kontrollkommittén gör sedan 2011 genom regelbundna besök en systematisk och kontinuerlig genomlysning av verksamheten i de tolv nordiska institutioner som får stöd av Nordiska ministerrådet.

Syftet med besöken är att kommittén ska få en djupare inblick i institutionernas organisation och verksamhet och därigenom få belyst vilken nordisk nytta de skapar. Efter varje besök upprättas en rapport med kontroll-

kommitténs intryck av verksamheten. Rapporten – som översänds till den besökta institutionen, Nordiska ministerrådet, Nordiska rådets presidium samt det berörda rådsutskottet – lyfter i vissa fall upp synpunkter och observationer som kan leda till uppföljande frågor. Kontrollkommitténs institutionsbesök har visat sig vara både informativa och konstruktiva, och även de berörda institutionerna ser positivt på det parlamentariska intresset för de olika verksamheterna. Besöken bidrar därigenom till en bra dialog och till att tydliggöra institutionernas uppdrag och förutsättningar. Under 2022 gick det inte att genomföra några kontrollbesök, men man tog fram ett ambitiöst arbetsprogram för 2023 (se längre ned i texten, under Kontrollkommitténs verksamhet 2023), som ska säkra att kontrollkommittén får möjlighet att besöka en stor del av de nordiska institutionerna.

Årliga uppgifter

Till kontrollkommitténs årliga uppgifter hör att granska den danska revisionsrättens rapporter över Nordiska ministerrådets, Nordiska rådets och Nordiska kulturfondens verksamhet och räkenskaper för föregående år. Kommittén redogör för behandlingen av räkenskaperna vid Nordiska rådets session.

Kontrollkommitténs verksamhet 2022

Kontrollkommittén genomför varje år, efter önskemål av övriga rådsorgan eller på eget initiativ, en eller flera utredningar kring ett visst tema eller en institutions verksamhet som finansieras med nordiska medel. Kommittén gör även varje år ett antal besök på de nordiska institutioner som får finansiellt stöd från Nordiska ministerrådet. Under 2022 ägde inga institutionsbesök rum, men det planeras för flera under 2023.

Under 2022 höll kontrollkommittén fyra möten (i mars, juni, augusti och oktober), varav två i digitalt format (juni och augusti).

Vid sitt första möte för året, i mars, beslutade kommittén om att under 2022 arbeta med att gå igenom beviljningsbrev till de nordiska institutionerna, gå igenom partigruppernas räkenskaper för 2021, genomföra den årliga genomgången av revisionsrapporterna om Nordiska rådet, Nordiska ministerrådet och Nordiska kulturfonden, gå igenom de nordiska institutionernas årsrapporter, genomföra kontrolluppgifter och institutionsbesök samt ta initiativ till diverse kontroller.

Kontrollkommittén inbjöd Nordiska rådets presidium och utskott att föreslå särskilda granskningsuppgifter, och fick från utskottet för välfärd i Norden ett förslag om institutionsbesök hos Nordens Välfärdscenter (NVC), och detta besök genomfördes sedan i januari 2023.

Kontrollkommitteén beslutade vid sitt möte i mars att under året specifikt arbeta med följande fyra granskningar. En granskning genomfördes under 2022 och de övriga tre arbetar man vidare med under 2023:

- Hur följs Nordiska ministerrådets projekt upp med hänsyn till resultat? Uppnår projekten syftet och målsättningen? Som underlag för denna granskning vidareförmedlade ministerrådet under 2022 Riksrevisionens två juridisk-kritiska revisionsrapporter från 2022. Kontrollkommittén kommer att arbeta vidare med denna granskning under 2023.
- Hur har besparingarna inom kultur- och utbildningssektorerna hos Nordiska ministerrådet påverkat aktiviteter med mera gällande nordisk kultur och utbildning, och hur förväntas de kommande besparingarna påverka? Under 2022 sände ministerrådet en effekt- och konsekvensanalys kring detta till Nordiska rådet, men svaret ansågs inte besvara de aktuella frågorna, varpå kontrollkommittén bad om ännu en analys och fick svaret från ministerrådet att det finns möjlighet framdeles till muntlig dialog med kommittén om det finns konkreta frågor. Kontrollkommittén kommer att arbeta vidare med denna granskning under 2023.
- Nordens Välfärdscenter (NVC) har under flera års tid drabbats av besparingar. Vilken betydelse har det haft för centrets aktiviteter? Denna granskning kombinerades med ett besök hos NVC i Stockholm i januari 2023.
- Belysning av hur processen ser ut för Nordiska rådets priser och hur vinnarna utses. (Nordisk grön vänster reserverade sig dock mot denna granskning.) Punkten om Nordiska rådets priser granskades under 2022. Den togs upp vid kommitténs möte i oktober, då sekretariatet tagit fram en beskrivning av Nordiska rådets priser och hur vinnarna utses.

Vid kontrollkommitténs möte i augusti (digitalt) samt även vid mötet i oktober, stod även genomgång av partiernas räkenskaper för 2021 på dagordningen.

Gäster

Kontrollkommittén hade även ett antal inbjudna gäster vid sina möten. Vid kommitténs möte i november 2021 presenterades rapporten *Granskning av Nordiska rådets arbete med rekommendationer och politisk dialog* för kommittén. Det beslutades att rapporten skulle presenteras av författaren själv. Vid kontrollkommitténs möte i juni (digitalt) deltog Mads Ranbøll Wolff och berättade om rapporten samt belyste möjligheter till uppföljning, och kommitténs medlemmar diskuterade därefter slutsatser och uppföljning av rapporten.

Möten med Nordiska ministerrådet

Kommittén hade under 2022 en tät dialog med Nordiska ministerrådet mot bakgrund av den danska riksrevisionens fortsatt allvarliga anmärkningar på brister och felaktigheter i Nordiska ministerrådets projektstyrning och redovisning av räkenskaperna.

Den danska riksrevisionen fann redan 2019 att räkenskaperna gav anledning till ett antal allvarliga anmärkningar som gällde brister i projektstyrningen, brister i administrationen av räkenskaperna och ekonomin, divergens

i avräkningar mellan ministerrådet och Nordiska rådet samt försenade betalningar till kreditorer. Den danska riksrevisionen uppmanade därför ministerrådet att göra en grundlig genomgång av ekonomisystemet och utarbeta kontroller som säkrar att problemen inte vidareförs till kommande räkenskapsperioder.

Danska riksrevisionen bad Nordiska ministerrådet att

- göra en helomfattande kartläggning bland annat av vilka interna kontroller av projekt som behövde registreras för att fastställa korrekta räkenskaper för 2020. Därefter ombads Nordiska ministerrådet att göra en fullständig genomgång av samtliga projekt.
- reda upp ovannämnda räkenskaper för 2019, då felen och problemställningarna annars skulle överföras till kommande räkenskapsår.
- göra en genomgripande genomgång av processer och utarbeta kontroller som framöver säkrar att ovanstående problem inte förs vidare till framtida räkenskapsperioder.

I kontrollkommitténs betänkande över denna revisionsberättelse beslutades det att kontrollkommittén löpande ska hållas informerad om hur Nordiska ministerrådet följer den danska riksrevisionens uppmaningar.

Kontrollkommittén underströk i sin granskning att det faktum att räkenskapsbokföringen sker i Nordiska ministerrådets regi inte befriar Nordiska rådet från eget ansvar för att säkerställa goda rutiner och en bättre styrning av räkenskaperna. Mot bakgrund av att flera av problemen kvarstod 2020 bad kontrollkommittén Nordiska ministerrådet att under 2021 utarbeta en handlingsplan med tidsangivelser för uppföljningen av samtliga problem som framgår av den danska riksrevisionens rapport. Handlingsplanen presenterades för kommittén hösten 2021, och under 2022 följde kommittén upp Nordiska ministerrådets åtgärdsplan.

Vid kontrollkommitténs möte i juni 2022 hade representanter från Nordiska ministerrådet bjudits in för samtal om status för Nordiska ministerrådets ekonomi, projektadministration och nya organisation. Deltagarna var stabschef Jonas Wendel, administrationschef Jakob Cold, ekonomichef Gerner Oddershede samt rådgivare Daniel Jaakkola.

Nordiska ministerrådet inledde med att redovisa status för arbetet med ekonomiförvaltningen i Nordiska ministerrådet, räkenskapsredovisningen för 2021, dialogen med den danska riksrevisionen om denna samt den interna processen inför räkenskapsredovisningen och framdeles.

Vid mötet med Jakob Cold konstaterades att årsräkenskaperna för 2021 hade levererats enligt plan till den danska riksrevisionen och att revisionen skulle sända sin revisionsrapport under senare delen av juni.

Vid mötet i juni informerade Nordiska ministerrådet även om arbetet med projektadministrationen i ministerrådet, för att ge en inblick i arbetet med projekt – som under 2020 utgjorde 870 miljoner danska kronor av de samlade räkenskaperna på 954 miljoner danska kronor – samt informerade om det arbete som pågår med administrativa processer kring projektadministrationen.

Arbetet med de administrativa processerna är ett resultat av danska riksrevisionens revisionsberättelse för 2020, där det fanns kritiska påpekanden om projektadministrationen. Nordiska ministerrådet uppmanades i denna revisionsberättelse att genomföra en omfattande genomgång av processerna och rutinerna. Vid mötet med kontrollkommittén i juni gav Nordiska ministerrådets administrationschef Jakob Cold som nämnts en bild av arbetet med projektadministrationen och berättade om olika initiativ som tagits för en ny och förbättrad förvaltning samt en handlingsplan för uppföljning av danska riksrevisionens kritik.

Vid mötet gav Nordiska ministerrådet även en uppdatering om arbetet med genomförandet av en ny organisation inom Nordiska ministerrådet, som trädde i kraft i februari 2022.

Jonas Wendel, informerade om arbetet med genomförandet av en ny organisation för Nordiska ministerrådets sekretariat, som införts efter en större genomgång av organisationens struktur och funktion under våren och sommaren 2021.

Bland annat har det etablerats en ny ledningsstruktur där generalsekretären flankeras av en stabschef med ansvar för visionsstyrning, samt en nyinrättad tjänst i form av en administrationschef med ansvar för verksamhetsstyrning. Denna trio utgör sekretariatets ledning och målet är ett tydligare och mer strategiskt ledarskap.

Därutöver har det etablerats tre tvärsektoriella visionsgrupper med representanter från olika avdelningar och institutioner. Tanken är att på så sätt öka det tvärsektoriella samarbetet och hitta synergier i arbetet för att uppnå målen i visionen och handlingsplanen.

Nordiska ministerrådet deltog sedan även i kontrollkommitténs möte i oktober i samband med sessionen, som en uppföljning av besöket i juni. Nordiska ministerrådet gav då uppföljande information om arbetet med räkenskapsförvaltningen och projektadministrationen. På agendan stod också bland annat danska riksrevisionens påpekanden om räkenskaperna för 2021 samt status på danska riksrevisionens uppföljningsrapport.

Danska riksrevisionens rapporter

Vid kontrollkommitténs möte i augusti gick kommittén igenom den danska riksrevisionens rapporter för 2021 om Nordiska ministerrådet, Nordiska rådet respektive Nordiska kulturfonden. Det är kommitténs uppgift att förbereda behandlingen av räkenskaperna inför Nordiska rådets session.

Riksrevisionen i Danmark levererade sin berättelse över Nordiska ministerrådets räkenskaper för 2021. Kontrollkommittén påpekade i sitt betänkande att kommittén ser med stort allvar bland annat på att riksrevisionen fortfarande har påpekanden på Nordiska ministerrådets processer och interna kontroller – såsom bristande styrning av projekt och administration.

När det gäller Nordiska rådet och Nordiska kulturfonden levererade danska riksrevisionen sina berättelser även över Nordiska rådets och Nordiska

kulturfondens räkenskaper för 2021. Kontrollkommittén gjorde dock inga ytterligare påpekanden om dessa.

Institutionernas årsrapporter 2021

Liksom tidigare år gick kontrollkommittén igenom årsrapporterna från de tolv nordiska institutioner som är knutna till Nordiska ministerrådet, det vill säga: Nordens Institut på Grönland (NAPA), Nordisk Energiforskning (NEF), Nordisk Innovation, Nordens Institut på Åland (NIPÅ), Nordiska institutionen för vidareutbildning inom arbetsmiljöområdet (NIVA), Nordisk kulturkontakt (NKK), Nordens hus på Färöarna, Nordforsk, Nordiskt Genresurscenter (Nordgen), Nordic Centre for Spatial Development (Nordregio), Nordens hus Reykjavik (Norey) samt Nordens Välfärdscenter (NVC).

Anslagen till de tolv nordiska institutionerna utgör cirka 34 procent av Nordiska ministerrådets samlade budget.

Vid sitt möte i juni tog kontrollkommittén emot revisionsrapporterna och diskuterade om ytterligare frågor skulle ställas till Nordiska ministerrådet.

Det beslutades att kontrollkommittén skulle be Nordiska ministerrådet beskriva förloppet för utformningen av Nordisk Innovations beviljningsbrev för 2021, för att se närmare på de förändringar som skett gällande Nordisk Innovations uppdrag och hur man arbetat med dessa förändringar inom organisationen. Kontrollkommittén beslutade också att ta upp denna fråga igen i samband med ett kommande institutionsbesök hos Nordisk Innovation.

Det beslutades också att inarbeta en ny punkt i arbetsplanen för 2023, för att följa upp halvtidsutvärderingen av visionen för 2030 med ett särskilt fokus på institutionernas bidrag till denna utvärdering.

Institutionernas beviljningsbrev 2022

Vid kontrollkommitténs möte i augusti diskuterades institutionernas beviljningsbrev för 2022 för de tolv institutioner som finansieras via Nordiska ministerrådets budget.

Nordiska ministerrådet utarbetar årliga beviljningsbrev innehållande uppdragsmålen för de nordiska institutioner som arbetar med ett strategiskt mandat från Nordiska ministerrådet, detta i syfte att få en bättre överblick över verksamheten och därmed ökade möjligheter att utöva en parlamentarisk kontroll och transparens. Kontrollkommittén får sig tillsänt samtliga beviljningsbrev, och tar del av breven som ett led i sitt granskningsarbete.

I augusti 2019 antog de nordiska statsministrarna en ny vision för Norden, ”Vision 2030”, med målsättningen att Norden ska bli världens mest hållbara och integrerade region och med tre områden som särskilt pekades ut: ett grönt Norden, ett konkurrenskraftigt Norden och ett socialt hållbart Norden.

I beviljningsbrevens för 2021 blev visionen inarbetad för första gången och de tre fokusområdena specificerade för de enskilda institutionerna och deras projekt.

Beviljningsbrevet sändes ut i mitten av december 2021 och dessförinnan skedde en dialog mellan Nordiska ministerrådet och institutionernas styrelser om planerna för 2022 – beviljningsbrevet sammanfattar målen och de viktigaste strategierna.

Kontrollkommittén diskuterade beviljningsbrevet för följande institutioner vid sitt möte: Nordregio, Nordgen, Norey, Nordens hus på Färöarna, NIPA, NAPA, NKK, Nordforsk, NEF, Nordisk Innovation samt NVC.

Kontrollkommittén konstaterade vid årets genomgång av breven att inga väsentliga förändringar hade skett i förhållande till tidigare år och i förhållande till de målsättningar som fastslagits.

Kontrollkommittén beslutade dock att ta upp ett antal mål som fanns listade i beviljningsbrevet som ett ämne inför det kommande mötet mellan Nordiska ministerrådets generalsekreterare och kontrollkommitténs ordförande, som en del av en dialog om institutionsstyrningen.

Vid sitt möte i augusti beslutade också kontrollkommittén om följande ärenden:

- C3/2022/KK Rigsrevisionens beretning om revision af Nordisk Råds regnskab og virksomhed
- C4/2022/KK Rigsrevisionens beretning om revision af Nordisk Ministerråds regnskab og virksomhed
- C5/2022/KK Rigsrevisionens beretning om revision af Nordisk Kulturfonds årsberetning og regnskab.

Kontrollkommitténs verksamhet 2023

Förutom de årligt återkommande uppgifterna kommer kontrollkommittén under 2023 att arbeta vidare med genomlysningen av de nordiska institutionernas olika verksamheter, inklusive en genomgång av beviljningsbrevet. Kommittén planerar fem möten under 2023.

Vid kommitténs möte i oktober beslutades att följande uppgifter kommer att stå i fokus för 2023 års arbete: genomgång av partigruppernas räkenskaper för 2022, den årliga genomgången av revisionsrapporterna om Nordiska rådet, Nordiska ministerrådet och Nordiska kulturfonden, genomgång av de nordiska institutionernas årsrapporter, kontrolluppgifter och institutionsbesök samt initiativ till diverse kontrolluppgifter.

Under 2023 planerar kommittén att besöka följande nordiska institutioner och forskningscenter: Nordregio, NVC, Norey, Nordic Volcanological Center (Nordvulk), Nordens hus på Färöarna, Nordatlantiskt samarbete, Nordiska Asieninstitutet (NIAS), NKK, Nordforsk, Nordic Innovation samt NEF.

8 Den parlamentariska Östersjökonferensen

Östersjösamarbetet på parlamentarisk nivå äger rum inom ramen för den parlamentariska Östersjökonferensen (Baltic Sea Parliamentary Conference, BSPC). Konferensen hålls varje år och samlar parlamentariker från tio nationella parlament, sju regionala parlament, Europaparlamentet, interparlamentariska organisationer samt observatörer. Den första parlamentariska Östersjökonferensen arrangerades 1991 på initiativ av Nordiska rådet.

Syftet med samarbetet är att främja den parlamentariska dialogen i Östersjöregionen, på såväl nationell som regional nivå, och att påverka utvecklingen av det samarbete som bedrivs av regeringarna genom Östersjöstaternas råd (Council of the Baltic Sea States, CBSS). Målet är att främja en miljömässig och socialt hållbar utveckling i regionen. Samarbetet bidrar till ett ökat informationsutbyte och nätverksbyggande mellan parlamentariker från Östersjöregionen.

Vid den årliga konferensen redogörs för regeringssamarbete som rör regionen, det vill säga CBSS, den nordliga dimensionen samt EU:s Östersjöstrategi. Vidare behandlas situationen i regionen vad gäller samarbetet generellt och därtill specifikt på vissa valda politikområden. På senare år har frågor som miljö, klimat, hav, energi, turism, digitalisering, arbetsmarknad, migration och demokrati behandlats vid konferenserna. På flera av dessa områden har BSPC tillsatt arbetsgrupper med uppgift att utarbeta rapporter med politiska rekommendationer. Vid konferensen antas en resolution som riktar sig till medlemsländernas regeringar, CBSS och EU.

Sedan valet 2018 har riksdagen en fast delegation till den BSPC. Den partipolitiska fördelningen under mandatperiod 2018–2022 var 1 (S), 1 (M), 1 (MP), 1 (M) och 1 (SD). Den partipolitiska fördelningen under innevarande mandatperiod är 1 (SD), 1 (S), 1 (M), 1 (MP) och 1 (SD). Delegationen utses av talmannen efter samråd med gruppledarna.

Svenskt ordförandeskap augusti 2020–juni 2022

Sverige har innehaft ordförandeskapet i BSPC under perioden augusti 2020–juni 2022. Ordförandeskapet innehas vanligen i ett år, men eftersom covid-19-pandemin inneburit att möten och konferenser inte har kunnat hållas som planerat samt då konferensen stod utan ordförandeparlament efter 2021 förlängdes det svenska ordförandeskapet. Den tematiska inriktningen för ordförandeskapet var Hållbar demokrati med följande fyra prioriterade politikområden:

- En fredlig och pålitlig grannsämja och ett intensivt samarbete som bygger på inkluderande delaktighet och tillit till det demokratiska systemet – nya sätt att engagera sig politiskt med särskilt fokus på unga och civilsamhällets roll
- Demokratin i ett förändrat medielandskap – mänskliga rättigheter och skyddet av fria medier och yttrandefrihet
- Anpassning till en ny demografi och de utmaningar som välfärdsmodellen ställs inför – urbanisering, en åldrande befolkning, bristen på arbetskraft och kopplingen till tilliten till det offentliga, social och regional jämlikhet och ungas möjligheter
- Begränsade klimatförändringar, omställning och bevarande av biologisk mångfald.

De prioriterade sakområdena har återkommande diskuterats under året. Särskild vikt har under året lagts på det förändrade säkerhetspolitiska läget i regionen till följd av Rysslands invasion av Ukraina och hur detta har påverkat såväl Östersjöregionen som det parlamentariska samarbetet.

I mars arrangerade delegationen ett seminarium på temat ”Den demokratiska situationen i Östersjöregionen – hur möter vi utmaningarna?”. Seminariet samlade 40 riksdagsledamöter och anställda inom Riksdagsförvaltningen. Vid seminariet diskuterades hur Rysslands invasion av Ukraina förändrat grundförutsättningarna för samarbetet i Östersjöregionen vad gäller fredlig grannsämja och respekten för demokrati och mänskliga rättigheter. Seminariet öppnades av delegationens vice ordförande Cecilie Tenfjord-Toftby (M) och modererades av Aron Emilsson (SD). Bland de inbjudna talarna fanns Martin Kragh, biträdande chef för Centrum för Östeuropastudier vid Utrikespolitiska institutet, Elin Jönsson, utrikesreporter, och Erik Halkjaer, ordförande för Reportrar Utan Gränser Sverige.

Den ständiga kommittén

BSPC:s ständiga kommitté (Standing Committee of the Baltic Sea Parliamentary Conference) är konferensens fasta politiska organ. Kommittén har som främsta uppgift att i samarbete med värdlandet förbereda den årliga konferensen och att förbereda och följa upp BSPC:s resolutioner. Den ständiga kommittén samarbetar med CBSS och har kontakter med andra relevanta organisationer som är verksamma i regionen. Vidare svarar kommittén för konferensens finansiering och administration. Kommittén består sedan 2012 av representanter för samtliga nationella och regionala parlament som deltar i samarbetet och därutöver av en representant vardera för Nordiska rådet, Europaparlamentet och Baltiska församlingen.

Den ständiga kommittén har hållit fyra möten under året, varav ett digitalt. Den ständiga kommitténs arbete har under året präglats av den ryska invasionen av Ukraina och den förändrade säkerhetspolitiska situationen i regionen. Ett digitalt möte med den ständiga kommittén var planerat att hållas den

28 februari, men till följd av invasionen fattade ordförandeskapet beslut om att skjuta upp mötet. Konferensens president och vice president gjorde därefter ett uttalande där de fördömde det ryska agerandet och invasionen av Ukraina. I mitten av mars antog ordförandena för delegationerna till BSPP, undantaget de fem ryska medlemsparlamenten, en deklaration där det konstaterades att Ryssland och de fyra regionala medlemsparlamenten – Kaliningrad, Sankt Petersburg, Leningrad och Karelia – stängs av från konferensens verksamhet så länge invasionen pågår och de grundläggande principerna för samarbetet, demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer, fortsätter att inskränkas.

Ständiga kommittén höll sitt första möte för året i Warszawa i april. Vid mötet bekräftades beslutet om att suspendera de ryska parlamenten från konferensen. Vidare enades kommittén om att föreslå att konferensen i Stockholm skulle anta nya stadgar som tydligare slår fast de demokratiska och fredliga principer som konferensen grundar sig på. Vid mötet diskuterades även flyktingströmmen från Ukraina. Kommittén möttes även i juni i Stockholm samt digitalt i september. Vid dessa möten fortsatte kommittén diskussionerna om konferensens uppdaterade arbetsordning samt konferensens framtida organisation med fokus på dess finansieringsmodell och sekretariatsfunktion.

Årets sista möte hölls i Berlin i november under tyskt ordförandeskap. På agendan för mötet stod frågor om hur dumpad ammunition i Östersjön hotar miljön och människors hälsa samt utvecklingen när det gäller att upptäcka och röja dumpad ammunition.

Den 31:a parlamentariska Östersjökonferensen

Den 12–14 juni arrangerades den 31:a parlamentariska Östersjökonferensen i riksdagen under svenskt ordförandeskap. Konferensen var med anledning av pandemin den första fysiska konferensen sedan 2019. Konferensen samlade 160 deltagare, däribland parlamentariker från medlemsparlamenten och de parlamentariska organisationerna, regeringsrepresentanter, experter, observatörer och inbjudna gäster från Östersjöregionen. Rubriken för konferensen var ”Östersjöregionens framtid. Svaret på Rysslands invasion av Ukraina – starka demokratier, skydd av mänskliga rättigheter och hållbar utveckling”.

Konferensen präglades i hög grad av Rysslands invasion av Ukraina och konsekvenserna när det gäller demokrati, mänskliga rättigheter, yttrandefrihet och en hållbar och fredlig utveckling i Östersjöregionen. På agendan stod även frågor som rörde klimatförändringar och biologisk mångfald, demokrati i ett förändrat medielandskap och migration. Före konferensens formella öppnande behandlade konferensen ett förslag om uppdaterade stadgar för konferensen som bland annat inkluderade ett fastställande av suspensionen av de ryska parlamenten och tydliggörande av de grundprinciper som konferensen vilar på. Inför konferensen hade de ryska parlamenten mot bakgrund av suspensionen meddelat att de avsåg att lämna konferensen. Konferensen godkände enhälligt förslaget till nya stadgar.

Den 31:a parlamentariska Östersjökonferensen öppnades av Pyry Niemi (S), ordförande för den svenska delegationen, tillika president för konferensen. Vid öppnandet av konferensen talade riksdagens talman Andreas Norlén samt utrikesminister Ann Linde som i sina anföranden fördömde den ryska invasionen av Ukraina och betonade vikten av att värna fred, demokratiska värderingar och internationell rätt. Konferensens första session fokuserade på fredlig grannsämja och stärkt samarbete. Huvudtalare var FN:s före detta vice generalsekreterare Jan Eliasson som betonade vikten av internationellt samarbete i tider av kris. På detta följde en sedvanlig återrapportering från ordförandeskapet i regeringssidans Östersjösamarbete, CBSS. Norges utrikesminister Anniken Huitfeldt redogjorde för arbetet under året som till stor del fokuserat på det förändrade säkerhetsläget i Östersjöregionen. Tysklands utrikesminister redovisade därefter prioriteringarna för det tyska ordförandeskapet i CBSS 2022–2023.

Konferensens andra session gick under rubriken ”Demokrati och yttrandefrihet – hur kan vi skydda fri media i Östersjöregionen?”. Bland talarna återfanns Michael Jarlner, journalist, och Valentyna Shapovalova, ukrainsk doktorand vid Köpenhamns universitet, som belyste frågor som desinformation och propaganda. Från den svenska delegationen deltog Aron Emilsson (SD) och Cecilie Tenfjord Toftby (M) i debatten. Vid konferensen diskuterades även klimatförändringar och biologisk mångfald vid ett panelsamtal med deltagare från Världsnaturfonden, Nefco och (Helsingforskommissionen) Helcom. Två ungdomar från Baltic Sea Parliamentary Youth Forum presenterade slutsatserna från det ungdomsforum som hållits dagarna före konferensen.

Konferensens fjärde delsession ägnades åt att diskutera migration och demografiska utmaningar i ljuset av den ryska invasionen av Ukraina. Sessionen modererades av Hans Wallmark (M) och inleddes av Ylva Johansson, EU-kommissionär med ansvar för inrikes frågor, som belyste de initiativ som EU arbetar med när det gäller situationen för flyktingar från Ukraina. Vid konferensen hölls även en allmän debatt där ledamöterna fick möjlighet att ta upp valfria ämnen. Från den svenska delegationen konstaterade Hans Wallmark (M) att konferensens nya sammansättning utgör en möjlighet för konferensen att blicka framåt och fundera över hur den på bästa sätt kan ta sig an de utmaningar som Östersjöregionen står inför.

Som avslutning på konferensen godkändes en resolution med politiska rekommendationer inom områdena 1. samarbete i regionen, 2. demokrati, mänskliga rättigheter och yttrandefrihet, 3. klimatförändringar och biologisk mångfald och 4. demografiska utmaningar i ljuset av den ryska invasionen av Ukraina – migration, arbetsmarknad och välfärdsmodellen. Vid konferensens avslutande lämnades ordförandeskapet över till Tyskland, som står värd för den 32:a parlamentariska Östersjökonferensen i Berlin den 27–29 augusti 2023.

Baltic Sea Parliamentary Youth Forum

Inom ramen för det svenska ordförandeskapet för BSPC tog riksdagens delegation till BSPC under 2021 initiativ till att hålla ett ungdomsforum: Baltic Sea Parliamentary Youth Forum. Då delegationen ansåg att ungdomsforumet 2021 varit lyckat fattades beslut om att arrangera ett ungdomsforum även i samband med konferensen 2022. Syftet med forumet var att främja dialog och meningsfullt utbyte mellan ungdomar och beslutsfattare i Östersjöregionen.

Ungdomsforumet hölls i hybridformat den 11 juni under rubriken ”Decision-makers of today meet region builders of tomorrow”. Forumet samlade cirka 40 ungdomar från tio länder samt parlamentariker, experter och inbjudna gäster. Stefan Löfven, före detta statsminister och nuvarande ordförande för Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (Sipri), inledde forumet med ett anförande om fred och demokrati i kristider. En central fråga vid forumet var biologisk mångfald och en grönare Östersjöregionen.

Forumet innehöll presentationer av experter och gruppdiskussioner där ungdomar och parlamentariker hade möjlighet att samtala med varandra. De deltagande ungdomarna enades om åtta rekommendationer inom området klimatförändringar och biologisk mångfald som skickades vidare till BSPC och som presenterades vid den årliga konferensen.

Östersjökonferensens arbetsgrupper och rapportörer

Arbetsgrupper

Sedan 2009 har den parlamentariska Östersjökonferensen tillsatt arbetsgrupper vars uppgift är att utarbeta rapporter med rekommendationer på valda områden av särskilt stor betydelse, där samarbete kan vara gynnsamt. Endast en arbetsgrupp är verksam åt gången. Arbetsgruppernas mandat löper vanligen på två år, räknat från den konferens där beslutet om att tillsätta arbetsgruppen fattades.

Arbetsgruppen för klimatförändringar och biologisk mångfald

Den 29:e parlamentariska Östersjökonferensen beslutade att tillsätta en arbetsgrupp inom området klimatförändringar och biologisk mångfald. Cecilie Tenfjord Toftby (M) utsågs av den ständiga kommittén till ordförande för arbetsgruppen. Arbetsgruppens fokus är att samla information för att få en överblick över den nuvarande situationen i Östersjöregionen, ta del av exempel på bästa praxis samt studera innovationer och åtgärder som genomförts på området klimatförändringar, biologisk mångfald och klimatomställning. Arbetsgruppens arbete ska leda fram till en slutrapport med ett antal gemensamma rekommendationer med syftet att främja och stärka samarbetet och samla parlamentariskt stöd för dessa frågor. Vid den 30:e konferensen beslutades att arbetsgruppens mandat skulle förlängas ett år och att arbetet därmed avslutas i samband med den 32:a Östersjökonferensen i Berlin 2023.

Under 2022 höll arbetsgruppen två möten. Den 9–10 maj höll gruppen sitt första fysiska möte på Åland under värdskap av den åländska delegationen. På agendan för mötet stod bland annat energifrågor, havsbaserad vindkraft, biologisk mångfald, livsmiljöfrågor och våtmarker, och arbetsgruppen fick information om ett antal lokala och regionala projekt och satsningar inom dessa områden. Vid mötet behandlades även svaren på det frågeformulär som skickats ut till regeringarna om den aktuella statusen för och ländernas arbete inom området klimatförändringar och biologisk mångfald.

Den 29–30 augusti möttes arbetsgruppen i Schwerin under värdskap av Mecklenburg-Vorpommern. Vid mötet, det sjätte i ordningen, fick arbetsgruppen ta del av det arbete som bedrivs inom områden som lagring av elektrisk energi (energilagringskraftverk), förnybara resurser, skogs- och havsbruk, skydd och återställande av våtmarker samt hållbar utveckling. Vid mötet diskuterades även de rekommendationer som tagits fram vid ungdomsforumet som arrangerades i Stockholm i juni. I samband med mötet tog Philipp da Cunha från Tyskland över som ordförande för arbetsgruppen.

Rapportörskap

Den ständiga kommittén har vid flera tillfällen ansett att BSPC bör fortsätta att följa utvecklingen på det aktuella sakområdet även efter att en arbetsgrupp avslutat sitt arbete. I de fallen har en medlem av arbetsgruppen utsetts till rapportör för att kunna fortsätta att bevaka frågan. Rapportörer kan även utses utan att BSPC haft någon arbetsgrupp på det aktuella sakområdet. Generellt sett är rapportörernas uppgift att följa utvecklingen i Östersjöregionen på det aktuella sakområdet och att rapportera till konferensen eller till den ständiga kommittén. Rapportörerna kan vidare representera BSPC på möten och konferenser. Hans Wallmark (M) har under året varit rapportör för frågor om migration och integration.

Riksdagens delegation till den parlamentariska Östersjökonferensen

Medlemmar i delegationen var under 2022 fram till valet Pyry Niemi (S), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Hans Wallmark (M), Janine Alm Ericson (MP) och Aron Emilsson (SD). Vid delegationens konstituerande möte den 4 december 2018 valdes Pyry Niemi (S) till ordförande och Cecilie Tenfjord Toftby (M) till vice ordförande för delegationen, tillika svensk medlem och svensk suppleant i den ständiga kommittén. Medlemmar i delegationen sedan den 26 oktober 2022 är Aron Emilsson (SD), Hanna Westerén (S), Jesper Skalberg Karlsson (M), Emma Nohrén (MP) och Staffan Eklöf (SD). Vid det konstituerande mötet den 8 november 2022 valdes Staffan Eklöf (SD) till ordförande och Hanna Westerén (S) till vice ordförande, tillika svensk medlem och svensk suppleant i den ständiga kommittén.

Under perioden augusti 2020–augusti 2022 var Sverige genom Cecilie Tenfjord Toftby ordförande för konferensens arbetsgrupp för klimatförändringar och biologisk mångfald. Pyry Niemi var under perioden augusti 2020–juni 2022 president för BSPC. Vid den ständiga kommitténs möte den 21 november 2022 valdes Staffan Eklöf (SD) till vice president för konferensen.

Delegationsmöten

Delegationen har under året hållit fyra möten, vilka särskilt har fokuserat på planeringen inför den årliga konferensen. Delegationen har även mött ämnesrådet Eva Ekmehag från Utrikesdepartementet för dialog om samarbetet i CBSS och de svenska prioriteringarna inom samarbetet. Delegationen har även deltagit i ett studiebesök på CBSS sekretariat i Stockholm för fördjupad information om aktuella frågor som Östersjöstaternas råd arbetar med. Delegationens ordförande och vice ordförande har under året deltagit i möten mellan talmannen, utrikesutskottets presidium och delegationspresidierna. Under året har delegationen även gjort en studieresa till Helsingfors. Studieresan fokuserade på säkerhetsfrågor och miljöfrågor och delegationen deltog bland annat i möten med sin finländska motsvarighet samt besök på Helcom.

Ytterligare information om den parlamentariska Östersjökonferensen finns på www.bspc.net.

9 Den arktiska parlamentarikerkonferensen

Det arktiska parlamentarikersamarbetet sker inom ramen för den arktiska parlamentarikerkonferensen (Conference of Parliamentarians of the Arctic Region, CPAR). Konferensen arrangeras vartannat år under värdskap av ett av medlemsparlamenten och samlar parlamentariker från de åtta arktiska staterna och Europaparlamentet. Representanter för urfolken i den arktiska regionen deltar i egenskap av permanenta deltagare. Vidare deltar observatörer. Den första parlamentarikerkonferensen arrangerades i Reykjavik 1993 på initiativ av Nordiska rådet.

Syftet med det parlamentariska samarbetet är att ta initiativ till ett vidare samarbete om arktiska frågor, att fungera som ett forum för debatt och informationsutbyte och att utgöra den parlamentariska dimensionen till Arktiska rådet. Förutsättningarna för att möta utmaningarna och ta till vara möjligheterna i ett förändrat Arktis står i fokus för samarbetet. Särskild vikt läggs vid klimatförändringarna och konsekvenserna för den känsliga arktiska miljön, den ekonomiska utvecklingen i regionen och ett hållbart utnyttjande av naturresurserna, befolkningens levnadsvillkor och den civila säkerheten i regionen. Forsknings- och utbildningsfrågor är centrala. Den arktiska regionens ökade geopolitiska betydelse återspeglas i samarbetet.

CPAR arrangerades fram till 2022 vartannat år av ett av medlemsparlamenten och har samlat parlamentariker från de nordiska länderna, Kanada, Ryssland och USA samt Europaparlamentet. Representanter för ursprungsbefolkningarna i regionen har deltagit i konferensen med en särskild status som permanenta deltagare. I samarbetet har observatörer från andra nationella parlament och parlamentariska organisationer deltagit. Det ökade intresset från icke-arktiska stater har avspeglats i konferensdeltagandet. Vidare har representanter för forskningsmiljöer, näringsliv och andra med intresse för utvecklingen i Arktis deltagit. Vid konferensen har en resolution antagits som riktat sig till de arktiska ländernas regeringar, Arktiska rådet och EU:s institutioner i de delar som är tillämpliga.

Med anledning av Rysslands illegala invasion av Ukraina pausades samarbetet den 8 mars 2022 efter ett uttalande av den permanenta kommittén (Standing Committee of Parliamentarians of the Arctic Region SCPAR), vilket Ryssland inte stödde. I uttalandet framhölls vikten av fredligt och fruktbart samarbete i den arktiska regionen men att Rysslands oprovocerade invasion av Ukraina har skapat en ny och allvarlig global situation som kräver att de diplomatiska förbindelserna noggrant övervägs. Med anledning av detta kommer den permanenta kommittén att pausa alla omedelbara planer och noggrant följa den geopolitiska utvecklingen – samtidigt som kommittén noga kommer att observera och övervaka alla aspekter och delar av den arktiska regionen med de fredliga arktiska ländernas och folkens, särskilt ursprungsbefolkningarnas, intressen i åtanke.

Den permanenta kommittén diskuterade vid mötet den 12 maj, utan deltagande från Ryssland, det fortsatta formatet för samarbetet. Med anledning av att utmaningarna för den arktiska regionen är överhängande beslutade kommittén att fortsätta arbetet utan deltagande från Ryssland, och att arrangera den planerade konferensen i Nuuk under namnet ”Arctic Parliamentarian Summit – Nordic and North American Collaboration” utan att Ryssland bjöds in. Den ryska delegationen informerades om beslutet. Ett skarpt svar kom från den ryska delegationen som ansåg att förfarandet bryter mot reglerna för konferensen.

Den permanenta kommittén

SCPAR bildades 1994. En av huvudfrågorna när kommittén bildades var etablerandet av ett samarbete på regeringssidan – Arktiska rådet inrättades 1996. Kommittén stöder aktivt Arktiska rådets arbete och deltar i rådets möten i egenskap av observatör.

Kommittén upprätthåller arbetet, verkställer besluten mellan de arktiska parlamentarikerkonferenserna och förbereder nästkommande konferens. Kommittén verkar också för att främja det arktiska samarbetet på såväl nationell som internationell nivå. I kommitténs möten deltar representanter för ursprungsbefolkningarna med status som permanenta deltagare samt observatörer, varav Nordiska rådet och Västnordiska rådet har en särskilt aktiv roll.

Vid kommitténs möten förs en dialog om aktuella frågor för regionen, utmaningar och möjligheter. Som ett led i förberedelserna för nästkommande konferens kan kommittén utse rapportörer som förbereder de teman som ska behandlas. Varken konferensen eller kommittén har någon gemensam budget utan deltagandet finansieras helt av de enskilda parlamenten.

Kommittén har hållit två digitala möten under året, dels den 10 februari med deltagande av Rysslands delegation, dels den 12 maj utan deltagande av Rysslands delegation.

Vid mötet den 12 maj beslutade kommittén att fortsätta arbetet utan att Ryssland bjöds in. Vidare omvaldes vid mötet folketingsmedlem Aaja Chemnitz Larsen från Grönland till ordförande och senator Lisa Murkowski från USA till vice ordförande fram till avslutningen av nästa konferens.

Arctic Parliamentarians Summit – Nordic and North American Collaboration i Nuuk den 11–13 september

Den 15:e arktiska parlamentarikerkonferensen skulle ha ägt rum i Nuuk, Grönland, i september. Med anledning av Rysslands illegala invasion av Ukraina arrangerades konferensen under namnet ”Arctic Parliamentarians Summit, Nordic and North American Collaboration” i Nuuk den 11–13 september utan att Ryssland bjöds in. På grund av att tidpunkten för konferensen sammanföll med det svenska valet deltog ingen svensk delegation.

Konferensen omfattade en mängd teman med särskild bäring på den arktiska regionen:

- kvinnligt ledarskap
- demokrati
- film och medier
- lagstiftning
- hållbar ekonomi
- forskning och vetenskap
- klimatförändringar
- befolkning.

En sammanfattning gjordes i form av ordförandens konklusioner.

Nästa arktiska parlamentarikerkonferens

Riksdagen står värd för nästa arktiska parlamentarikerkonferens 2024. Den svenska delegationen har inlett planeringen för denna.

Sveriges delegation till CPAR

Den svenska delegationen till CPAR utses av talmannen efter samråd med gruppledarna.

Fram till valet i september var delegationens sammansättning: ordförande Mattias Karlsson (M), vice ordförande Emilia Töyrä (S), Elin Segerlind (V), Alexandra Anstrell (M) och Cassandra Sundin (SD).

Efter valet i september utsågs en ny delegation med sammansättningen: ordförande Alexandra Anstrell (M), vice ordförande Åsa Karlsson (S), Angelika Bengtsson (SD), Kajsa Fredholm (V) och Eric Palmqvist (SD).

Delegationsmöten

Delegationen har under året hållit fem delegationsmöten. Delegationen har mött Sveriges Arktisambassadör Louise Calais för en dialog om samarbetet i Arktiska rådet och svenska prioriteringar.

Ytterligare information om det arktiska parlamentarikersamarbetet och konferensen ”Arctic Parliamentarians Summit – Nordic and North American Collaboration” finns på www.arcticparl.org.

BILAGA 1

Nordiska rådets svenska delegation 2022

Nordiska rådets svenska delegation 2022 fram till den
11 oktober

Medlemmar

Gunilla Carlsson (S), vice ordförande

Hans Wallmark (M), ordförande

Emilia Töyrä (S)

Maria Stockhaus (M)

Aron Emilsson (SD)

Lars Mejern Larsson (S)

Magnus Ek (C)

Lorena Delgado Varas (V)

Cecilie Tenfjord Toftby (M)

Angelika Bengtsson (SD)

Eva Lindh (S)

Kjell-Arne Ottosson (KD)

Per-Arne Håkansson (S)

Arman Teimouri (L)

Staffan Eklöf (SD)

Anna Vikström (S)

Pål Jonson (M)

Annika Hirvonen (MP)

Linda Modig (C)

Daniel Riazat (V)

Suppleanter

Johan Andersson (S)

Ann-Sofie Alm (M)

Aylin Fazelian (S)

Sofia Westergren (M)

Cassandra Sundin (SD)

Patrik Björck (SD)

Daniel Bäckström (C)

Lotta Johnsson Fornarve (V)
Lars Püss (M)
Lars Andersson (SD)
Åsa Karlsson (S)
Magnus Jacobsson (KD)
Annelie Karlsson (S)
Maria Nilsson (L)
Ann-Christine From Utterstedt (SD)
Maria Strömkvist (S)
Mattias Karlsson i Luleå (M)
Rasmus Ling (MP)
Ola Johansson (C)
Elin Segerlind (V)

Nordiska rådets svenska delegation vald den 11 oktober

Medlemmar

Angelika Bengtsson (SD)
Heléne Björklund (S), ordförande
Hans Wallmark (M), vice ordförande, ersattes den 26 oktober av Johan Hultberg (M)
Johan Andersson (S)
Staffan Eklöf (SD)
Gunilla Carlsson (S)
Maria Stockhaus (M), ersatte Hans Wallmark (M) som vice ordförande den 26 oktober
Per-Arne Håkansson (S)
Victoria Tiblom (SD)
Eva Lindh (S)
Pål Jonson (M), ersattes av Lars Püss i oktober
Lars Mejern Larsson (S)
Kjell-Arne Ottosson (KD)
Åsa Karlsson (S)
Ann-Christine From Utterstedt (SD)
Lorena Delgado Varas (V)
Ann-Sofie Alm (M)

Catarina Deremar (C)
Anna Starbrink (L)
Emma Berginger (MP)

Suppleanter

Anna-Lena Blomkvist (SD)
Anna Vikström (S)
Lars Püss (M), ersattes av Lars Johnsson (M) i oktober
Peder Björk (S)
Lars Andersson (SD)
Johanna Haraldsson (S)
Mattias Karlsson i Luleå (M), ersattes av Lars Johnsson (M) under hösten
Serkan Köse (S)
Eric Palmqvist (SD)
Malin Larsson (S)
Johan Hultberg (M), ersattes av John E Weinerhall i oktober
Mats Wiking (S)
Magnus Jacobsson (KD)
Mirja Rähä (S)
Lars Wistedt (SD)
Lotta Johnsson Fornarve (V)
Marie Nicholson (M)
Ulrika Liljeberg (C)
Helena Gellerman (L)
Rebecka Le Moine (MP)

BILAGA 2

Framställningar, rekommendationer och interna beslut 2022

- Rek. 1/2022/presidiet – Nordisk civilt krisebredska
- Rek. 2/2022/välfärd – Digitale krænkelser og trusler
- Rek. 3/2022/välfärd – Nordisk Ministerråds samarbejdsprogram om integration
- Rek. 4/2022/tillväxt – Erkänna digitala körkort inom Norden
- Rek. 5/2022/tillväxt – Hållbar godstransport
- Rek. 6/2022/tillväxt – Nordiska åtgärder emot hundsmuggling
- Rek. 7/2022/tillväxt – Hästnäringen i Norden
- Rek. 8/2022/tillväxt – Nordisk Ministerråds samarbejdsprogram for sosial- og helsesektorens for 2022–2024
- Rek. 9/2022/tillväxt – En nordisk, digital plattform för betalningar inom och mellan länderna
- Rek. 10/2022/tillväxt – Om att fokusera på forskning och utnyttjande av alla hållbara energiformer som energikälla i Norden
- Rek. 11/2022/presidiet – För ett studentutbytesprogram för vitryska studenter
- Rek. 12/2022/presidiet – Nordisk Ministerråds budget 2023
- Rek. 13/2022/kultur – Forskningspolitisk redogörelse
- Rek. 14/2022/kultur – Venskabskoler og venskaber mellem uddannelsesinstitutioner
- Rek. 15/2022/kultur – Nordplus – Nytt programdokument 2023–2027
- Rek. 16/2022/kultur – Skabe nordisk center for musiktalenter
- Rek. 17/2022/kultur – Styrke det nordiske i læreruddannelsen
- Rek. 18/2022/kultur – Framtidens cirkulära bibliotek
- Rek. 19/2022/kultur – Antirasistiska läroplaner
- Rek. 20/2022/välfärd – Estetiska injektioner och andra kirurgiska skönhetsingrepp
- Rek. 21/2022/välfärd – Redusere antall barn og unge som vokser opp i vedvarende lavinntekt
- Rek. 22/2022/välfärd – Nordiskt samarbeite om postvirala sjukdomen långtidscovid

- Rek. 24/2022/tillväxt – Certifieringsordning for bæredygtig turisme
- Rek. 24/2022/tillväxt – Certifieringsordning for bæredygtig turisme
- Rek. 25/2022/tillväxt – Elektrifiering av sjöfart och terminaler
- Rek. 26/2022/hållbart – Nordiskt samarbete för bekämpning av invasiva arter
- Rek. 27/2022/hållbart – Nordiskt samarbete för bekämpning av invasiva arter
- Rek. 28/2022/hållbart – Norden ledende i Europa på fangst, transport og lagring av CO₂ (CSS)
- Rek. 29/2022/hållbart – Norden ledende i Europa på fangst, transport og lagring av CO₂ (CSS)
- Rek. 30/2022/hållbart – Oprettelse af nationale Ungeklimaråd
- Rek. 31/2022/presidiet – Nordisk Ministerråds regnskabsaflæggelse
- Rek. 32/2022/presidiet – National forankring af det nordiske samarbejde
- Rek. 33/2022/tillväxt – Oprettelsen av et ministerråd for infrastruktur med ansvar for transport og digitalisering
- Rek. 34/2022/tillväxt – Samarbejdsprogram for justitssektoren 2023–2024
- Rek. 35/2022/tillväxt – Redegjøre for hvordan urfolks rettigheter blir ivaretatt ved gruvedrift i områder der urfolk bor
- Rek. 36/2022/välfärd – Nordiskt program för samarbete om funktionshinderfrågor 2023–2027

BILAGA 3

Resolution antagen vid den 31:e parlamentariska Östersjökonferensen

14 06 2022, 12.00

Conference Resolution

Adopted by the 31st Baltic Sea Parliamentary Conference (BSPC)

The participants, elected representatives from the

Parliament of Denmark
 Parliament of Estonia
 Parliament of Finland
 Parliament of the Federal Republic of Germany
 Parliament of Iceland
 Parliament of Latvia
 Parliament of Lithuania
 Parliament of Norway
 Parliament of Poland
 Parliament of Sweden
 Parliament of Åland
 Parliament of the Hanseatic City of Bremen
 Parliament of the Free and Hanseatic City of Hamburg
 Parliament of Mecklenburg-Vorpommern
 Parliament of Schleswig-Holstein
 Baltic Assembly
 European Parliament
 Nordic Council,

assembling in Stockholm on 14 June 2022

- reiterate in the strongest possible terms our condemnation of the completely unjustified, unprovoked and full-scale brutal military attack and invasion by the Russian Federation against the sovereignty, independence and people of Ukraine as expressed in the statement of the BSPC Presidents and Heads of Delegations; condemning in the strongest possible way Belarus' participation in the Russian aggression;
- state that day by day, the cruel and inhuman war of aggression against Ukraine is posing an ever more dangerous threat to peace, stability and democracy across Europe and the world and underline that Ukrainian citizens are defending their rights and freedom and the common values that Europe stands for;

- take note with pain that every day innocent people are being killed in a despicable manner, many are being forcibly deported and others are being forced to flee their homeland in fear for the lives of their families, friends and other fellow citizens;
- restate that these attacks are contrary to both international law and European security; they violate the principles enshrined in the Charter of the United Nations and the basic principles of International and Humanitarian Law;
- strongly condemn any violation of international law and human rights;
- support the continuation of a decisive and united response of our countries in the form of the toughest possible restrictive measures against the Russian Federation and its representatives, including embargos on fossil fuels, in order to prevent further escalation and aggression;
- expect an immediate establishment of an international commission of inquiry to document and verify facts, accounts and opinions, and an urgent trial of war criminals and call on the international community to bring the guilty parties before international tribunals;
- renew and underline again that democratic values, the rule of law, respect for international law, media freedom, a strong civil society and robust NGOs, equal opportunities for all as well as peaceful and close neighbourliness are the foundation of our cooperation and the fundamental principles of the BSPC;
- declare that only state or supranational parliaments, regional parliaments with legislative powers, parliamentary bodies and organisations which ensure and fight for the guarantee of human rights, peace and democracy as fundamental values of the Baltic Sea Region and Europe can be actors in and partners of the BSPC;
- consider adherence to and advocacy for compliance with the recognised rules of international law as a sine qua non for participation and cooperation in the Baltic Sea Parliamentary Conference and its work;
- freeze all parliamentary cooperation with the Russian parliaments and Russian observer institutions within the framework of the BSPC as long as these fundamental principles and goals are dramatically violated by the unprovoked, illegal and brutal military attack and aggression by the Russian Federation against sovereign and democratic Ukraine which was initiated by parliamentary decisions regarding Donetsk and Luhansk;
- confirm the suspension of the Russian parliaments and Russian observer organisations from the Annual Conference, the meetings of our working bodies, proceedings, work and projects of the BSPC and freeze any joint activities with them until cooperation under the fundamental principles of international law will once again become possible;
- stipulate that any amendment to this decision requires
  - * careful consideration by the BSPC Standing Committee as to whether there is a prospect of taking account of the principles of international law and the principles of the BSPC,
  - * a recommendation of the Standing Committee to the Annual Conference and
  - * a final decision by the Annual Conference;
- reaffirm our strong wish and intention to continue the crucial and successful work of the BSPC for the benefit of the entire Baltic Sea Region;
- warmly welcome Finland's and Sweden's decisions to apply for NATO membership;

- point out once more that close and intensive people-to-people contacts on all levels – parliaments, governments and civil society – are the backbone for peace, prosperity and protection of the environment in the Region;
- highlight again that the exchange among and the inclusion of the youth and young people are the prerequisite for guaranteeing and securing these foundations of the Baltic Sea Region for future generations as well;
- wish to establish the Baltic Sea Parliamentary Youth Forum further in close cooperation with the CBSS and the Baltic Sea Youth Platform regularly as back-to-back event to its annual conferences to include the concerns of the young generation in the work of the BSPC;
- welcome the results and support the goals of the CBSS Ministerial Meeting on 25 May 2022;

call on the Governments in the Baltic Sea Region, the CBSS and the EU,

Regarding Cooperation in the Region to

1. adopt and initiate all necessary measures ensuring the security of our peoples and the defence of our values and democracies;
2. continue with all efforts supporting Ukraine in defence of their people and democratic values to the maximum extent possible;
3. intensify even more all efforts - particularly in these times of war - to act and react unified in strengthening safety, security, peace and regional identity based on democracy, human rights, the rule of law, peaceful neighbourliness and international law;
4. work together closely, decisively and unitedly in light of the most serious security crisis in the region in years, in order to strengthen the cooperation of our democratic nations in the Baltic Sea Region and to counter the threats to European resilience and security architecture caused by Russia's policy and actions;
5. in all currently necessary measures in the energy policies of our countries take necessary decisions in such a way that all measures continue to be directed towards focussing on energy security, sustainability in its smart and inclusive economic growth, development and innovation and to reach a good ecological status of the Baltic Sea and a sound and sustainable status for the environment of the Baltic Sea Region;
6. tackle current and future challenges and crises through increased unified and joint actions, and reject the notion of "might makes right" in accordance with international law;
7. even more intensify cooperation in education, science, research and culture also under the aspect of promoting elements of a common identity by shared values;
8. place particular emphasis on intensifying youth and youth workers exchanges, with the aim to reach out and mobilize young people to address issues that are most relevant to them, particularly in these difficult times;

9. extend sustainable tourism, and enable more climate-friendly travel based on programmes which promote this trend;
10. reconsider as a strong sign of unity particularly in times of war and crisis during the upcoming years a resumption of the Baltic Sea States Summits of our heads of governments;

Regarding Democracy, human rights and freedom of expression to:

11. continue implementing with particular vigour the calls for action and demands contained in the 30th BSPC Resolution in regard to democracy, human rights and freedom of expression, particularly in times of war and crisis;
12. consistently and resolutely counter the growing threat to the democratic community posed by the disinformation campaigns as well as war propaganda initiated by the Russian government and other state and non-state actors;
13. acknowledge the importance of freedom of press for democracy and democratic development;
14. specifically counteract any deterioration of working conditions in media and free reporting; in countries where problems have evolved, to initiate and promote targeted protective measures for the work of the media, including education and training for journalists, to secure safe working conditions for the media;
15. consider different ways of promoting democracy-building efforts in Russia and in other countries, for example by supporting civil society in exile;
16. strengthen particularly in times of war and crisis efforts to increase confidence in democratic structures and values, promote tolerance and open-mindedness, freedom of the media and expression, and robust NGOs as cornerstones of democracies in the Baltic Sea Region;
17. protect the rights and ensure the safety of refugees, ethnic minorities, LGBTQ people, women, children, the elderly and other vulnerable groups who are particularly at risk in times of war and threatened by intolerant attitudes;
18. defend sexual and reproductive autonomy and respect the right to reproductive health;

Regarding climate change mitigation, preserving biodiversity and adapting to climate change to:

19. support the updated Baltic Sea Action Plan and its associated action documents agreed by the HELCOM Ministerial Meeting on 20 October 2021 under the current German chairmanship and to ensure a more quickly and consistent implementation of the agreed objectives than before in all countries of the Baltic Sea Region in order to achieve a good ecological status of the Baltic Sea by the end of the decade; regular monitoring of the implementation is essential to support the process;

20. derive and implement further measures from the policy-relevant suggestions for various policy areas in the 'HELCOM 2021 Climate Change in the Baltic Sea Fact Sheet' that will enable an even faster and more extensive reduction of climate-relevant emissions to achieve the targeted climate neutrality as early as possible;
21. recognise that anthropogenic activities such as agriculture and industrialization in the Baltic Sea catchment area have caused large increases in inputs of nitrogen and phosphorus over the past 150 years and underline the importance of continuing the work on reducing outlets of nitrogen and phosphorus into the Baltic Sea, reminding that an increased water temperature also will increase the effects of overnutrition;
22. intensify all efforts and cooperate closely in several fields at the same time to obtain the chance of limiting global warming to well below 2°C above pre-industrial levels and pursuing efforts to limit the temperature increase to 1.5 °C above pre-industrial levels through the rapid, comprehensive expansion of renewable energies and their technologies, by the reduction of emissions, less energy use, increased energy efficiency at the same time as strengthening and increasing natural sinks for CO₂ and research and development of innovative and sustainable technologies;
23. particularly in those countries that are still more dependent on domestic and imported fossil energy sources and uranium imports, push forward the use of zero and low emission renewable energies from domestic sources and in the long-term those imported from democratic and reliable partner countries in combination with innovative applications of hydrogen and hydrogen derivatives on the basis of renewable energies in industry and commerce as well as in the heating and mobility sector, in order to achieve their own, affordable, more independent and resilient energy security and energy sovereignty and at the same time to contribute to the achievement of the climate goals;
24. cooperate with countries that are most dependent on fossil fuels and uranium imports from Russia in their efforts to switch to more reliable and environmentally friendly energy sources;
25. widely deploy the extensive existing low-cost and efficient renewable energy generation technologies, and effectively and significantly boost even more intensive research as well as the introduction and deployment of innovative green solutions, particularly in green hydrogen technologies, and develop as fast as possible hydrogen strategies and road maps to complement the European hydrogen strategy and the new green deal and bring by joint efforts and close cooperation the Baltic Sea Region in a pole position in green transition;
26. concerning sea-dumped munitions, also in the current times of war continue unabated in close cooperation with HELCOM and CBSS to strengthen efforts exploring, identifying, recovering and neutralising explosive ordnance in the Baltic Sea with concrete measures through multinational cooperation according to the 28th, 29th and 30th BSPC Resolutions as well as the interim and final BSPC rapporteur's reports on sea-dumped munitions and establish the Baltic Sea Region as a global model region for the environmentally sound, rapid and affordable salvage and decontamination and removal of explosive ordnance dumped in the sea;
27. encourage the countries who are responsible for dumped munitions in the Baltic Sea to start a recovery fund and to lead the recovery effort that would help achieve a Baltic Sea free from dumped explosive ordnance; we welcome the efforts of the incoming German CBSS presidency to push this issue;

28. implement methods of nature-friendly farming and actively phase out the use of synthetic pesticides and fertilizers by local farmers as well as allocate funds to researching into less hazardous alternatives, and make sure that the policies are well connected to science;
29. intensively integrate rural areas with their broad potential in the production of renewable energies, the expansion of grids and storage facilities, and allow them to participate comprehensively in the success, support sustainable innovation in green energy, reduce the use of non-renewable sources of energy and support innovation to make urban and rural life more sustainable by enhancing green transportation solutions, and make sure that the policies are well connected to science;
30. develop and implement policies and regulations around fishing, shipping and other industries, together with all relevant stakeholders, that harm the biodiversity in the Baltic Sea and the global climate, that aligns with the needs and challenges from the IPCC report and the internationally binding targets of the Paris Agreement;
31. promote the building of facilities from recycled materials to develop regulations regarding the re-use of construction materials, establish plans for the re-use of materials as a requisite for demolition permits as part of the effort of finding sustainable supply lines along the Baltic Sea and to introduce public bail systems for plastic bottles in the Baltic Sea Region and furthermore support cascading use in every possible field;
32. communicating and developing strategies to implementing a new innovative lifestyle to make the difference by intensive communication about the fact that each individual making a change for themselves made a difference overall;

Regarding demographic challenges in light of the Russian invasion of Ukraine; migration, labour market and the social welfare model to

33. with the highest appreciation of all decisions and actions taken so far to address the refugee flows from Ukraine, in particular in the most affected countries, ensure, through further comprehensive systemic and financial measures and policies, that related demographic structural changes and challenges related to housing, education, child and health protection, labour market and attitudes towards incoming refugees are optimally addressed and best possible support for temporary stayers and inclusion for permanent stayers is guaranteed;

Furthermore, the Conference Decides to

34. welcome with gratitude the kind offer by the German Bundestag to host the 32nd Baltic Sea Parliamentary Conference in Berlin on 27-29 August 2023.

BILAGA 4

Missivbrev till redogörelsen för den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC)

SVERIGES
RIKSDAG

2023-03-08

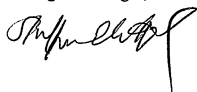
Nordiska rådets svenska delegation

Redogörelse för verksamheten inom den parlamentariska Östersjökonferensen 2022

Riksdagens delegation till den parlamentariska Östersjökonferensen godkände den 8 mars 2023 redogörelsen för verksamheten inom den parlamentariska Östersjökonferensen (Baltic Sea Parliamentary Assembly, BSPC) 2022.

Redogörelsen översänds för att bifogas Nordiska rådets svenska delegations redogörelse om verksamheten under 2022.

Vänliga hälsningar,

Staffan Eklöf (SD)
Ordförande för riksdagens delegation till den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC)

BILAGA 5

Missivbrev till redogörelsen för den arktiska parlamentarikerkonferensen (CPAR)

SVERIGES
RIKSDAG

2023-03-09

Nordiska rådets svenska delegation

Redogörelse för verksamheten inom den arktiska parlamentarikerkonferensen 2022

Riksdagens delegation till den arktiska parlamentarikerkonferensen godkände den 9 mars redogörelsen för verksamheten 2022 inom den arktiska parlamentarikerkonferensen (Conference of Parliamentarians of the Arctic Region, CPAR).

Redogörelsen översänds för att bifogas Nordiska rådets svenska delegations berättelse om verksamheten under 2022.

Vänliga hälsningar

Alexandra Anstrell (M)

Ordförande för riksdagens delegation till den arktiska parlamentarikerkonferensen (CPAR)